

ЩО ЄС МОЖЕ СТОР.
ЗРОБИТИ ДЛЯ СХІДНОЇ ЄВРОПИ **28**

ЧОМУ ПРОТЕКЦІОНІЗМ СТОР.
МОЖЕ ПОГЛИБИТИ РЕЦЕСІЮ **32**

ЯК ОШУКУЮТЬ СТОР.
У СКРУТНІ ЧАСИ **36**

Тиждень.

український www.tиждень.com

№ 9 (70) 6 – 12 БЕРЕЗНЯ 2009 р.

СВЯТОСЛАВ ВАКАРЧУК
ПРО МИСТЕЦТВО ПІСЛЯ
ПОЛІТИКИ. СТОР. 14

САМ НА САМ З РОСІЄЮ

Україна втрачає
підтримку Європи.
Стор. 18

ISSN 1996-1561

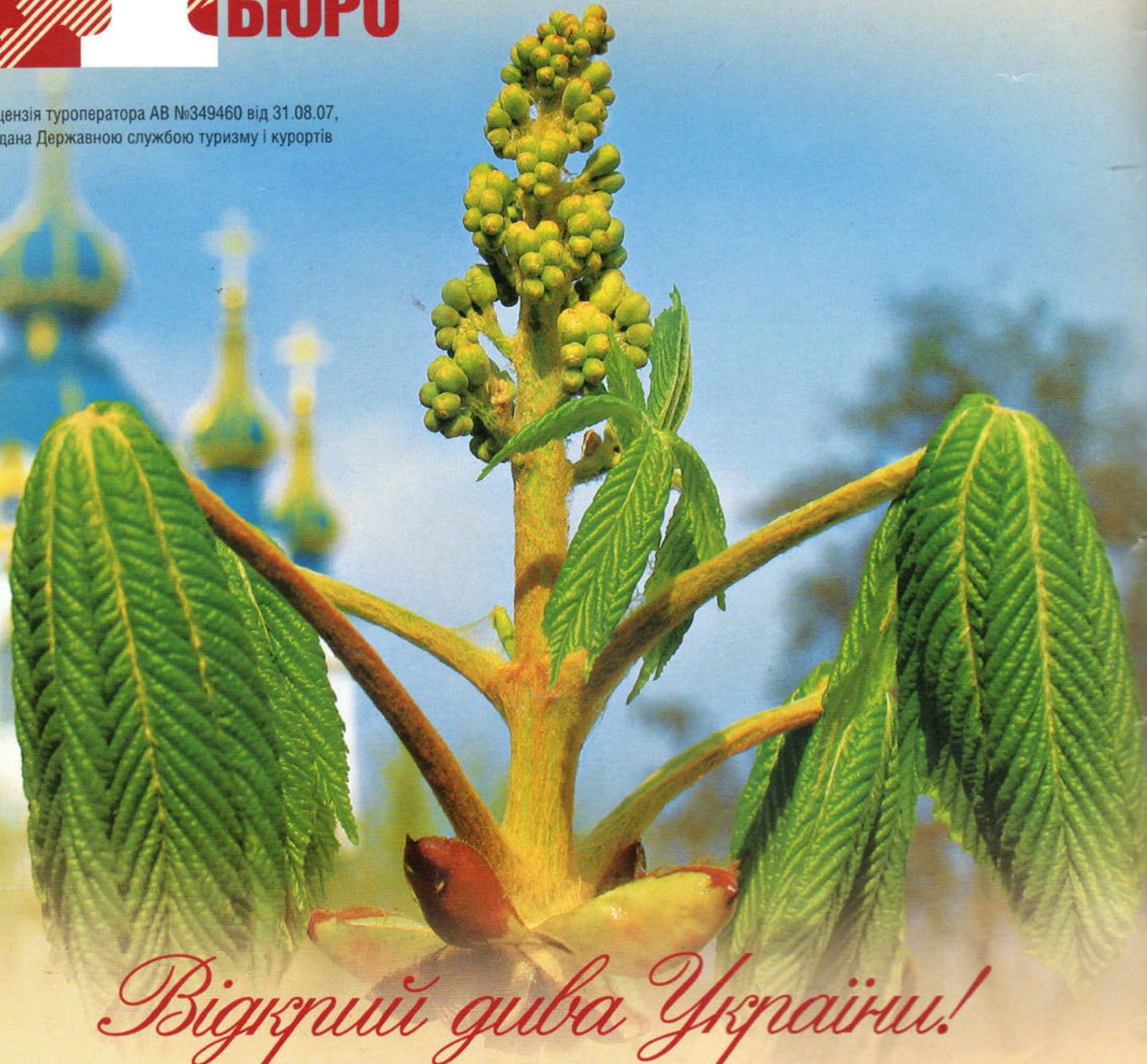

9 771996 156002

ПЕРШЕ ЕКСКУРСІЙНЕ БЮРО

Ліцензія туроператора АВ №349460 від 31.08.07,
видана Державною службою туризму і курортів

Відкрий дива України!

ЕКСКУРСІЇ • ГІДИ-ПЕРЕКЛАДАЧІ • САНАТОРІЇ
ТУРИ ВИХІДНОГО ДНЯ • ТУРИ ЗА КОРДОН

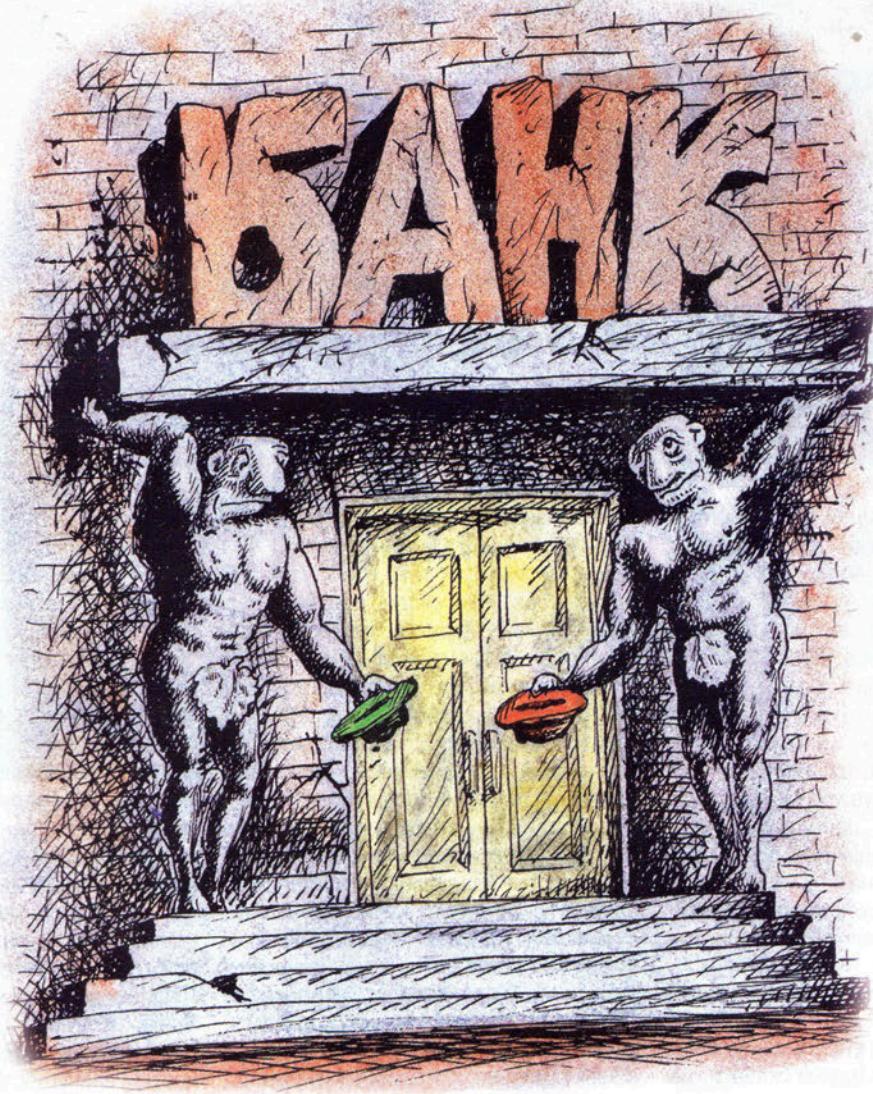
+38 (099) 55 00000 +38 (044) 22 777 78

www.primetour.com.ua

ОБРАЗ

Список українських банків, де введено тимчасову адміністрацію, розширився до дев'яти. І це лише початок.

Банківська система тріснула по швах – заборгованість позичальників та відлив депозитів зростають у геометричній прогресі. Накачани

фондівцям сподобається епістолярний жанр президента, прем'єрки та голови Нацбанку. Малюнок Володимира Казаневського.

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
 Наталія Васютин
Редактори Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпіняць
 Ігор Кручик, Андрій Лаврік,
 Катерина Липа, Вікторія Поліненко
Журналісти Анна Бабінець, Богдан Буткевич,
 Василь Васютин, Сергій Гузь, Інна Завгородня,
 Роман Кабачік, Вероніка Кірчак,
 Олександра Киричук, Валентина Кузик,
 Наталія Петринська, Олена Чекан
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
 Лариса Мінченко
Контент-редактор сайту Таня Овчар

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Столига
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекменьов, Валентина Бутенко
Фотографи Анатолій Белов, Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Титаренко
Директор зі збути Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
 (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталя Сап'ян
Відділ маркетингу Ганна Кащеїда

Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
 Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
 Київ, вул. Магнітогорська, 1
 № зам. 093545
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03067, Київ, А/С №2
E-mail: OFFICE@UT.NET.UA
Телефон (044) 351 1300
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 ТА ЗА ПЕРЕДПЛАТОЮ
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

Гайдя на пиво!

ЮРІЙ МАКАРОВ
шеф-редактор

Люди купують журнал заради того, аби щось зрозуміти. Принаймні, так хотілося б думати. Авжеж: по новини йдуть на CNN чи 24, по розваги – в таблоїди та глянець, по точні знання – в енциклопедії. А от нові змісти – це вже журнал. Ну, можливо, книжки. Деякі. Ми маємо пропонувати й продавати змісти. Пояснення – це такий самий товар. Тобто єдине, що не може собі дозволити продукувати журнал на кшталт **Тижня**, – це розгубленість. Навіть якщо ситуація навколо, м'яко кажучи, беззмістовна.

Я давно помітив, що колеги сприймають гучні події як подарунок: є про що писати. Відставка одного міністра, звільнення іншого – насправді я не переконаний, що тут достатньо матеріалу для глибоких висновків більше, ніж на сторінку. Бо важко сказати, де тут розбіжності політичних ліній чи світоглядів, а де суперечки інтересів, або ще краще – роздратування, зведення рахунків, те, що мовою шлюборозлучних актів називається «не зійшлися характерами». А як ще назвати ситуацію, коли політики топлять один одного, не рахуючись із наслідками для всього політикуму та цілої країни?

Звісно, падіння виробництва, безробіття, знецінення гривні й решта «побутових незручностей» нібито рано чи пізно передбачають припинення владою бойових дій усередині себе самої та оголошення певних узгоджених заходів. Спільна нарада керівників держави на початку тижня навіть давала на це надію. Виявляється, природа бере своє, й годі тут шукати тривалих стратегій чи навіть переконливих по-

яснень. Себто розумні міркування можуть мати місце, а можуть і ні.

Ми виходимо з того, що успішні люди – розумні люди (навіть тоді, коли лаємо їх дурнями та пройдисвітами). Це не так, точніше, не завжди так. Будь-який успіх, передусім той, що викликає заздрощі, – адміністративний, фінансовий чи політичний – пов’язаний із характером. Спочатку характер, тобто наполегливість, цілеспрямованість, налаштованість на результат, врешті-решт нахабство, і вже тільки потім кваліфікація, професійні здібності, інтелект, культура. Найяскравіший приклад перед очима в кожного: столичний чиновник-вокalist, чия, м'яко кажучи, неадекватність не піддається сумніву, спромігся свого часу вибудувати потужну банківську імперію, а згодом, що не менш складно, її зберегти та вигідно продати, заховавши в надійному місці астрономічну суму. Побіжне знайомство з іншими членами українського, так би мовити, «Клубу мільярдерів» переконує: співвідношення геніїв та клінічних ідотів у цьому середовищі таке саме, як і в будь-який довільно взятій вибірці. Тобто ніщо людське їм не чуже.

Мої приятельці пощастило: вона не втратила роботу. Й просто скоротили робочий тиждень, тепер вона працює щодвадні. Так само скоротили й витрати на офіс: тепер моя подруга сидить в одному кабінеті зі своєю начальницею й має змогу чути всі її телефонні розмови. Як ви гадаєте, чим найбільше в цей доленосний час для свого бізнесу, кар’єри, а також усієї

української економіки стурбована керівниця? Правильно: вона замовляє ювелірні прикраси. Шалено гарні італійські прикраси з емалі та білого золота. Начальницю не зупиняє те, що її чують дівчата, яким уже другий місяць затримують платню. Чи не так само поводиться частина українських еліт?

Ситуацію вичерпно колись описав німецький письменник Ганс Магнус Енценсбергер: середня – себто нормальна – людина в ситуації вибору між порятунком майбутнього й питтям пива чи походом до перукарні схиляється до пива. Розум, раціональність, здоровий глузд тут категорично ні до чого. Людина, якщо вона не фанатик ідеї – Ленін, Колумб, Савонарола, Павка Корчагін – влаштована саме так. Цінності та значущості можуть суперечити одні одним у кожен конкретний момент її існування.

Хіба це стосується тільки українців чи тільки українських політиків? Що ж, згадаймо позера Рейгана, бабія Кліnton-a, тупуватого Буша, не кажучи про гульвісу Єльцина чи демагога Берлусконі. Саме з огляду на недосконалість людської природи сучасні ефективні нації виробили систему запобіжників, серед яких не лише державний устрій, а й уса система суспільних комунікацій. У тому числі й демократична преса як фактор формування конструктивної громадської думки. Різниця в тому, що в країнах, про які йдеться, почуття самозбереження притаманне політикам за визначенням, громадська думка як така існує, а преса менше бреше.

В НОМЕРІ |

14

ВАКАРЧУК ЗА ПОПУЛІЗМ

Але не в політиці, з якою він попрощався, а в мистецтві

ОБРАЗ**3 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ**

Малюнок Володимира Казаневського

ОСОБИСТА ДУМКА

4 Авторська колонка Юрія Макарова

НА ЧАСІ**6 ФОТО ТИЖНЯ****8 ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ**

Звільнення Огрізка – БЮТ і ПР знову разом

10 НАСПРАВДІ

Усе, що треба знати про дешевий долар

11 МАЙЖЕ СЕРЙОЗНО

Про війну тварин і людей

ВПРИТУЛ**18 ЗОВНІШНІ ОЗНАКИ**

Якою має бути нова модель відносин України зі світом

22 ПОЛІТ ФОРМАЛЬНИЙ

Куди літали президент і прем'єр

24 ЗМІНА КУРСУ

Чому Європа відсторонилася від України

14

48

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕМЧЕНКОВ

ІДЕОЛОГІЮ В НАЗВІ!
Українська топоніміка і великорадянська безапеляційність

54

КОЛАЖ: АНДРІЙ СРМОТЕНКО

МАРСІАНСЬКІ ХРОНІКИ

Людство впритул наблизилося до можливості заселити планети

НАВІГАТОР**50 НАД ЄВРОПОЮ**

Тиждень підкорив найвищий пік Західної Європи

56 ПОТРІЙНИЙ СТРИБОК

Чи достойні «Динамо», «Шахтар» і «Металіст»

1/8 Кубка УЄФА**58 ТАНЕЦЬ З МОЛОТКА**

За скільки можна купити перформанс

60 АРТ & ФАКТ

Скульптури Володимира Журавля

62 ВІДГУКИ

Вистави, фільми, виставки, книжки, записи

64 АНОНСИ

Коротко про культурні події

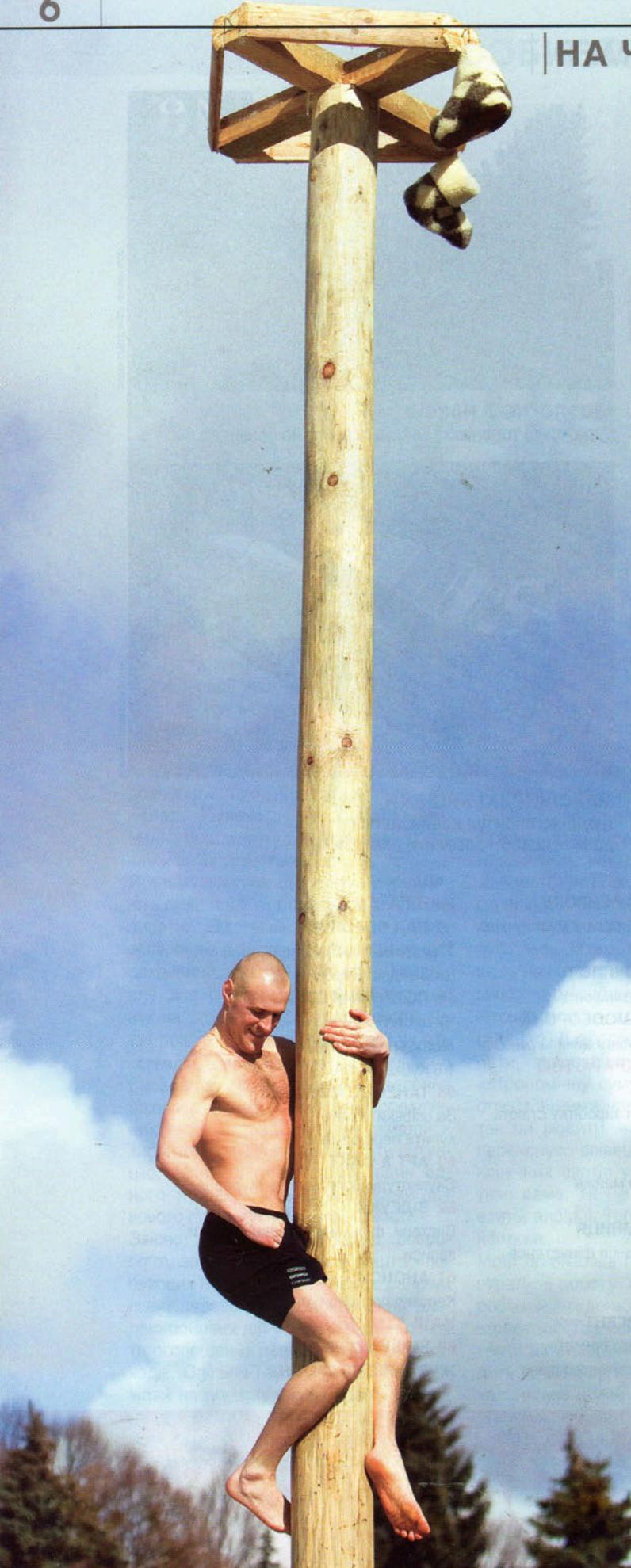
НАШ ТИЖДЕНЬ**66 КІЛЬКА СЛІВ ВІД**

ЖУРНАЛІСТІВ **ТИЖНЯ**

НОВА
КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ
офіси та конференц-зали в оренду

| НА ЧАСІ | ФОТО ТИЖНЯ

НА ЧАСІ |

ДЕНЕГ

Смак життя

Масляна – свято, про яке хочеться говорити «най...». Найдавніше, бо святкується понад 1000 років, ще з дохристиянських часів. Найрозкішніше, бо його сенс у тому, щоб напередодні Великого посту найтися-напитися, наспіватися, нарготатися, забувши про будь-які умовності й комплекси. Найнеформальніше, бо немає чітких приписів, як саме святкувати, адже головне на Масляні – повеселитися всмак. Навіть радянська влада, яка успішно загнала у підпілля відзначання Різдва і Великодня, не могла відучити народ від масової гульні з поїданням налисників і питтям горілочки. І ще никому (ні радянській владі, ні нинішній) не вдалося втиснути Масляну в межі формального офіціозного заходу і таким чином знеохотити людей проводжати зиму, як годиться. Бо в цьому святі справжній смак життя. І всі, хто минуліх вихідних пив-гуляв, танцював, палив опудало зими чи просто жував золотавий налисник та милувався залишками снігу з вікна, відчули, що життя прекрасне.

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ВІКТОР ПІНЧУК
дав гроші на
звільнення «Фаїни»

Український бізнесмен, засновник Фонду свого імені, заявив, що не міг залишатися байдужим до долі українських моряків, захоплених піратами Сомалі. Загалом український підприємець заплатив за їх звільнення декілька мільйонів доларів.

**ЮЛІЯ
ТИМОШЕНКО**
перепише бюджет

Прем'єр-міністр погодилася внести зміни до державного бюджету на 2009 рік. Перегляд кошторису країни був однією з умов МВФ для надання другого траншу кредиту. Президент Віктор Ющенко запевняє, що це станеться у квітні-травні.

ВІТАЛІЙ КЛІЧКО
подав до суду на WBC

Чемпіон світу не згоден із рішенням WBC, згідно з яким він має провести два обов'язкових поєдинки поспіль на захист свого титулу. Представники Кличка наполягають на тому, що між боями має минути щонайменше рік.

СЕРГІЙ ТІГІПКО
може уйти до уряду
Тимошенко

Голова правління «Свідбанку» погодився піти в Кабінет Міністрів. «Я дав згоду йти в уряд Тимошенко і зробити все, щоб авторитет цього уряду та особисто прем'єр-міністра був максимально високим», – заявив банкір.

БОРИС ПЕНЧУК
засуджений на 8 років

Керівника фонду «Антикорупція», видавця книжки «Донецька мафія» засуджено до восьми років позбавлення волі з конфіскацією майна. У квітні 2008-го Генпрокуратура звинуватила Пенчука в неправдивих свідченнях у справі одного з лідерів Партії регіонів Бориса Колесникова.

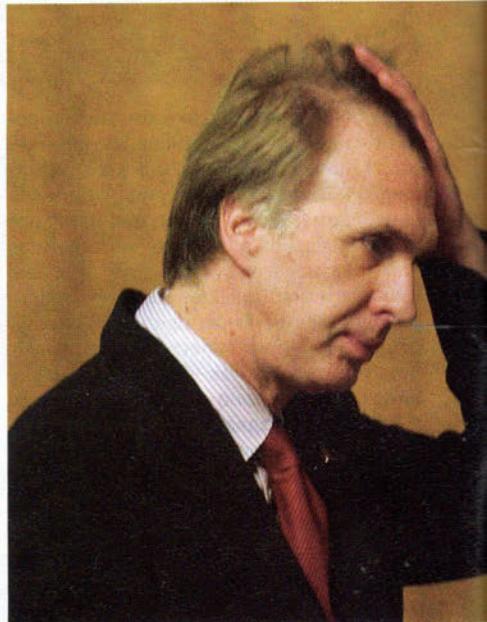
Огризко як привід

Острів Зміїний допоміг Юлії Тимошенко вирішити свої поточні політичні проблеми

Верховна Рада 250-ма голосами звільнила чільника Міністерства закордонних справ Володимира Огризка. Формальним приводом для виклику міністра до парламенту стало рішення Гаазького суду щодо острова Зміїний. Згідно з ним Україна втратила території з покладами нафти та газу на користь Румунії. У своєму звіті пан Огризко називав рішення суду мудрим, хоча в Гаазі прямим текстом казали про слабкість позицій українського МЗС у цьому процесі.

Проте «катування» Огризка у ВР у вівторок скидалося на планове. Коли дипломатичні поразки перетворюються на своєрідну стратегію держави (згадаймо «лист трох» до НАТО, захопливу історію з ПДЧ, позицію щодо Грузії, газові перемовини), ще один промах істотно нічого не змінює (Детальніше про зовнішньополітичні орієнтири – на стор. 18-20).

Перед голосуванням у кулуарах прогнозували, що відставку підтрима-

мають лише регіонали та комуністи. Але до опозиціонерів долутилися 49 бютівців, і місце головного дипломата країни звільнилося.

Ті з бютівців, хто підтримав відставку, апелювали до «демократичної атмосфери у фракції». Ті, хто не голосував, говорили про розкол у БЮТ. Проте всі розуміли, що без погодження з лідером Юлією Тимошенко демарш третини фракції неможливий. Один із бютівців-«опортуністів» розповів **Тижню**, що 19 депутатів голосували зі вказівки Ан-

ОПИТУВАННЯ

Від любові до ненависті

Українці ставляться до росіян значно краще, ніж вони до нас

Ставлення до Росії в Україні краще, ніж ставлення до України в Росії. Понад 90% українців позитивно ставляться до Росії. Причому за рік ставлення навіть трохи поліпшилося – з 88% до 91%. Кількість тих, хто негативно ставився до Росії у 2008 році (7%), зменшилася до 5%.

Ситуація в Росії цілком протилежна: там позитивне ставлення до України зменшилося з 55% (у 2008 році) до 29%, а негативне зросло майже вдвічі – з 33% до 62%.

Таким чином, зараз в Україні до Росії погано ставляться 5% опитаних, а в Росії до України – 62%.

НА ЧАСІ

вих зустрічей Тимошенко з іноземцями пан Немиря виступає її особистим перекладачем.

Ще одна стратегічна перемога прем'єрки: Тимошенко подала сигнал ПР, що співпраця знову можлива. Зараз і нашоукраїнці, і деякі бютівці кажуть, що після такої зради нинішня «коаліція трьох» припинить існування. Очевидно, це первинний шок тих бютівців, які не знали про плани прем'єрки.

Та, швидше за все, коаліція залишиться в теперішньому складі, проте спільні голосування БЮТ і ПР відтепер знов можливі. Діапазон спільних інтересів цих фракцій якнайшиширший: від відставки президента (до речі, цього тижня ВР подолала вето глави держави на закон, який робить можливим імпічмент) до внесення змін до Конституції щодо повноважень прем'єра та президента (за домовленості, наприклад, що Янукович буде президентом зі зменшеними повноваженнями, а Тимошенко — прем'єром зі збільшеними).

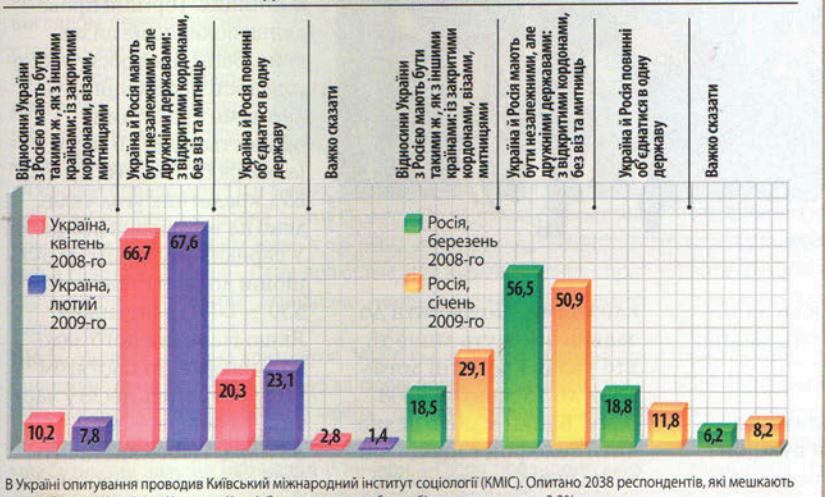
Отже, найближчим часом можна очікувати посилення емоційних настроїв у лавах БЮТ із різних питань. Адже, як прокоментувала голосування за відставку керівника МЗС Юлія Тимошенко, «49 депутатів просто не стримали емоцій».

Анна Бабінець

дря Портнова (який є прихильником коаліції БЮТ із Партиєю регіонів), ще 30-х просила особисто прем'єрку.

«Нового міністра МЗС найближчим часом не буде — всі кандидатури, які подасть президент, не пройдуть у ВР. Тимошенко вигідно, щоб Ющенко залишився без свого міністра. Тоді зовнішню політику замкне на собі віце-прем'єр Григорій Немиря», — розповів один із бютівців. Немиря є «провідником» прем'єрки у світ. Під час надто важли-

ЯКИЙ ВІХОТИЛИ Б БАЧИТИ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З РОСІЄЮ, %?

В Україні опитування проводив Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Опитано 2038 респондентів, які мешкають в усіх областях України, у Криму та Києві. Статистична похибка виборки не перевищує 3,3%. Дослідження Левада-Центру проводилося у січні 2009 року. Опитано 1600 росіян у 127 населених пунктах. Статистична похибка не перевищує 3,4%.

П'ЯТЬ ПОДІЙ

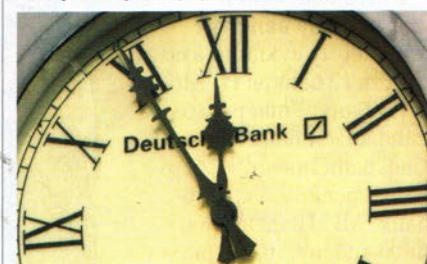
ОБШУК. СБУ обшукала офіс НАК «Нафтогаз України» в рамках справи за фактом викрадення 6,3 млрд м³ газу.

КРЕДИТ. Українська влада надіслала до МВФ лист, яким підтвердила намір виконати умови для отримання другого траншу.

ОБМІН. З'явилася біржа, де вкладники позичальники, які є клієнтами одного банку, можуть оформити взаємозалік.

ПРИХІД. Найбільший банк Німеччини Deutsche Bank підтвердив свій намір відкрити в Україні дочірню фінансову установу.

НОВІ ТАРИФИ. З 9 березня в Україні вартість проїзду в плацкартних вагонах зросте на 4,7%, у купейних і СВ — на 7,4%.

УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО ДЕШЕВИЙ ДОЛАР

У клієнтів банків з'явилася можливість за пільговим курсом купити валюту для погашення простроченої кредитної заборгованості. Нацбанк щотижня проводиме цільові валютні аукціони, на яких продаватиме банкам дешеві долари. Ці кошти можуть бути використані фінансуваннями тільки в рахунок погашення заборгованості клієнтів або їхніх поточних платежів за валютними кредитами

1 За яким курсом продаватимуть валюту на аукціонах?

28 лютого на першому цільовому аукціоні НБУ продав \$34,53 млн за курсом 7,8 UAH/USD, надалі він може змінюватися. Банки орієнтуються на середньозважений курс між офіційним (7,7 UAH/USD) і міжбанківським (8,4 UAH/USD). Зараз фінансування пропонують своїм клієнтам, які бажають купити дешеву валюту, внести на спецрахунки гривневий еквівалент за курсом 7,9 – 8 UAH/USD.

2 Хто вже купив дешеву валюту?

У першому аукціоні взяли участь 12 банків: ПУМБ, ОТП Банк, Універсалбанк, Райфайзен Банк Авал, Свідбанк Інвест, «Сбербанк Росії», УкрСиббанк, АБ «Південний», Фольксбанк, Індустріал-банк, Укросцбанк, Автокрашбанк.

3 Чи можливі валютні спекуляції?

Банки мають забезпечити продаж валюти клієнтам за курсом, що не може перевищувати аукціонний на 0,2%. Стягнення будь-яких комісій під час здійснення операцій із погашенням заборгованості фізичних осіб за кредитними договорами або підвищення курсу продажу

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАНІК

іноземної валюти за такими операціями заборонено.

4 Як потрапити до заявки на аукціон?

Реєстр кредитних угод, згідно з яким іноземна валюта купується на валютному аукціоні, формують банки за погодженням із

клієнтами. Потрапити до заявки зможуть лише ті, хто уклав кредитні договори до 15 жовтня 2008 року. Банки мають визначити телефон гарячої лінії та відповідальних фахівців, які надаватимуть громадянам оперативну інформацію щодо умов проведення валютних

аукціонів та процедури погашення кредитів.

5 Чи можна гасити кредити наперед?

Валюта, куплена на валютному аукціоні, має бути використана за цільовим призначенням протягом п'яти робочих днів після потрапляння на кореспондентський рахунок банку. Тому клієнт може погашати тільки заборгованість за кредитом або здійснювати поточні платежі, що припадають на відповідний інтервал.

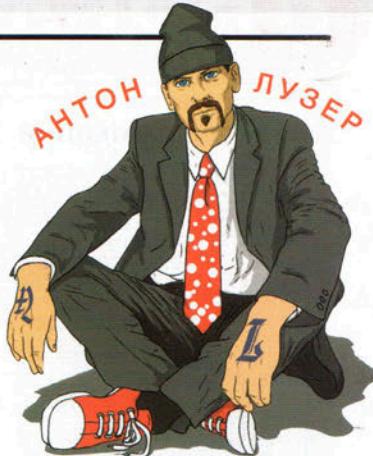
6 Як довго проводити муту цільові валютні аукціони?

НБУ оголосив, що проводиме аукціони щотижня по п'ятницях. Терміни проведення поки що не визнано. Загальний обсяг заборгованості населення за валютними кредитами оцінюється у \$24,6 млрд (а також близько €0,5 млрд), 65% кредитних угод укладено на термін понад 5 років. У середньому попит на аукціонні долари становить \$50 – 60 млн щотижня. Якщо Нацбанк його задоволяться, то протягом року витратить десяту частину резервів – до \$3 млрд. Цього вистачить, щоб збити ажотажний попит на готівкову валюту, але в довготерміновій перспективі така політика навряд чи буде ефективною.

МАЙЖЕ СЕРЙОЗНО

Джунглі кличуть

Тенденція: дикі тварини витісняють царя природи

Китайські сороки з міста Гонконг в'ють гнізда з арматури, повідомляє інформагенція France-Presse. На дерево в мікрорайоні Тхюньмунь дві пташки натягали щонайменше 40 залізяк. Залишки будматеріалів підступні пернаті кидають на голови випадкових перехожих. Про загиблих та поранених *homo sapiens* не згадується.

Цей випадок став черговим підтвердженням того, що тваринний світ успішно пристосовується до середовища, створеного людьми.

Більше того, як доводить історія з гонконгівськими сороками, фауна починає витісняти «царя природи» з його ж території. Зазначу: ще торік російська преса повідомляла, що московські безпритульні собаки використовують для пересування містом метрополітен.

А от на вулицях Києва можна легко зустріти справжнісінського вовка. Зокрема, 27 лютого цей звір тероризував своїм виглядом перехожих на столичному бульварі Верховної Ради. Прес-центр МНС повідомляє, що коли прибули рятувальники, «звір займав-

ся своїми справами». При цьому замовчується, якими саме. Згодом з'ясувалося, що вовка звати Сенею, він разом із громадянином Еріком Авanesовим живе в заміському кафе «Алі-Баба». Як пише газета «Сьогодні», Сеня полюбляє їсти курячі крильця і приструновувати гарчанням агресивно налаштованих відвідувачів «Алі-Баби».

Що ж, Україна – країна контрастів. Усе більше людей змушені заощаджувати на харчах, у той час як лісові вовки об'єдаються смачною висококалорійною їжею і мають, до речі, більше прав, ніж двоногі. Якщо так триватиме надалі, тваринний світ у осіжному майбутньому зажене нас назад у печери. «Після президентських виборів переможені змушені будуть півроку ховатися!» – застерігає спікер Верховної Ради Володимир Литвин. Це розуміє кожна тверезомисляча людина. Але таких у нас небагато. «Те, що відбувається сьогодні на стінах Верховної Ради, на різних дебатах і ток-

шоу – це просто пародія на осмислення подій у світі та країні і відсутність пошуку реальних шляхів виходу з кризи», – каже Наталія Вітренко, одна з тверезомислячих.

На тлі загрозливих тенденцій виглядають незрозумілими дії МВС, співробітники якого 27 лютого затримали працівників Секретаріату уповноваженого ВР з прав людини. Правозахисникам закидають, що вони незаконно пристрелили у Чорнобильській зоні лосів. «Вони не лише захищають права людей, а й дбайливо став-

ляться до природи та априорі не можуть бути причетні до ганебного сюжету», – так прокоментувала дії підлеглих уповноважена з прав людини Ніна Карпачова. Таку позицію інакше ніж хованням голови в пісок не назвеш. Що ви заспіваете, панове, коли стада злих чорнобильських лосів-мутантів колонами підуть на Київ?! Та ліders країни замість того, щоб об'єднатися перед лицем загрози дикого світу, і далі гризуться, як якісь (не побоюся цього вислову) вовчаки-паскудники. «Я виставляю той термін, за який я буду шкуру

спускати з кожного міністра, запам'ятайте!» – заявила дніями Юлія Тимошенко. Першим шкури позбувся Володимир Огрізко, котрий перебував на посаді міністра закордонних справ за квотою президента Віктора Ющенка. Тепер Огрізко вже не міністр.

Звільнення Володимира Станіславовича стало ще одним епізодом безкомпромісної боротьби за владу між президентом України та прем'єр-міністром. Здається, сама сутність, внутрішня організація Юлії Володимирівни та Віктора Андрійовича не дають їм мирно уживатися, образно кажучи, на одному гектарі. Подібна проблема, між іншими, донедавна існувала в маленькій африканській країні Гвінея-Бісау. Тамтешній президент Жоау Бернарду Вієра нікя не міг порозумітися з начальником генштабу Тагме На Вайе. Країна опинилася на межі хаосу, але нещодавно політики таки знайшли мудре рішення – вони одне одного повбивали. Натурально. І дики джунглі почали виступати.

Оформити передплату ви можете:

1. У редакції:

- заповніть квітанцію;
- оплатіть її у будь-якому найближчому відділенні банку;
- роздільово зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- відправте заповнений бланк замовлення (квітанцію про оплату):
  - факсом: (044) 351-13-01
  - поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067 а/с №2;

Вартість редакційної передплати журналу

«Український тиждень»:

9 місяців - 126 грн;

6 місяців - 84 грн;

3 місяці - 42 грн;

1 місяць - 14 грн.

2. У будь-якому відділенні зв'язку

«Укрпошта».

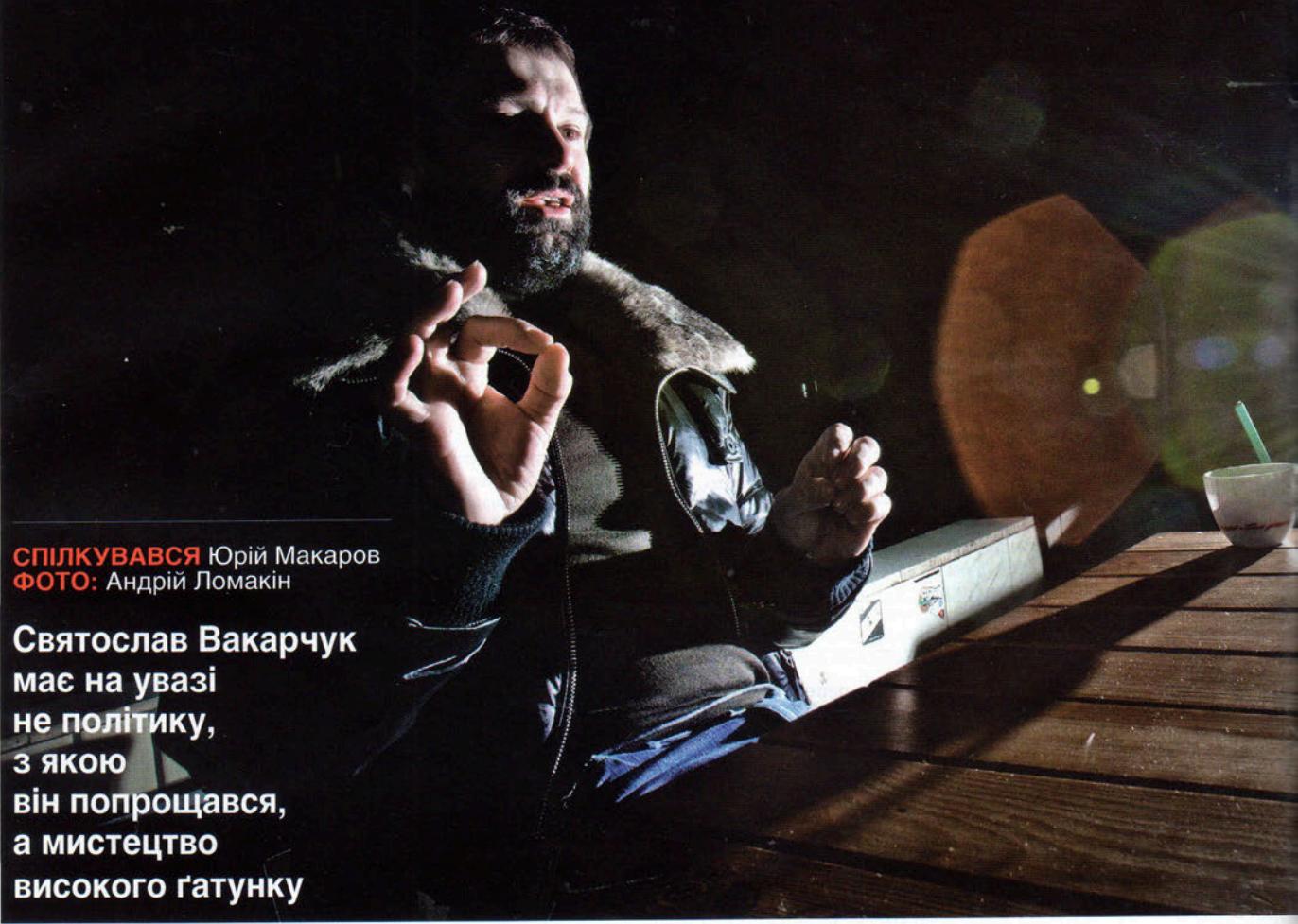
Передплатний індекс - 99319**3. У передплатних агенціях:**АТЗТ «САММІТ» (м. Київ)
(044) 254-50-50 (багатоканальний)ДП «САММІТ-Крим»
(м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта)
(0654) 32-41-35ТОВ НВП «Ідея» (м. Донецьк)
(062) 304-20-22«САММІТ-Харків»
(0572) 14-22-60, 14-22-61«САММІТ-Кременчук»
(0536(6) 3-21-88, 79-61-89ДП «САММІТ-Дніпропетровськ»
(056) 370-44-23, 370-45-12ТОВ «ПресЦентр»:
(м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80
(м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39ТОВ «Фірма Періодика»
(м. Київ) (044) 278-00-24
www.epodpiska.comТОВ Агенція передплати «Меркурій»:
(м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88
(м. Кременчук) (0536) 70-03-84ТОВ фірма «Меркурій»:
(м. Дніпропетровськ)
(056) 721-93-93, 721-93-94
(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93ТОВ «Донбass-Інформ»
(м. Донецьк) (062) 345-15-92,
345-15-94ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472)
45-31-13, 45-25-10ПП «Медіа-Новости»
(м. Полтава) (0532) 50-90-75ТОВ «ВПА» (м. Київ)
(044) 502-02-22ЗАТ «Передплатна агенція "KSS"»
(м. Київ) (044) 585-80-80Агентство передплати та доставки
«Бліц-Преса» (м. Київ)
(044) 205-51-16, 205-51-50ДП «Фактор-Преса» (м. Харків)
(057) 738-75-33

повідомлення	отримувач платежу		
	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
	поточний рахунок отримувача	код отримувача	
	назва установи банку		
	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»		
	322012		
	МФО банку		
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
	платник (підпис)	сума, грн	

квитанція	отримувач платежу		
	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
	поточний рахунок отримувача	код отримувача	
	назва установи банку		
	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»		
	322012		
	МФО банку		
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
	платник (підпис)	сума, грн	

За детальною інформацією звертайтеся
за тел. (044)351-13-00
менеджер з передплати
Каріна Семяновська
K.Sem@ut.net.ua

«Нам бракує здорового популізму»

СПІЛКУВАВСЯ Юрій Макаров
ФОТО: Андрій Ломакін

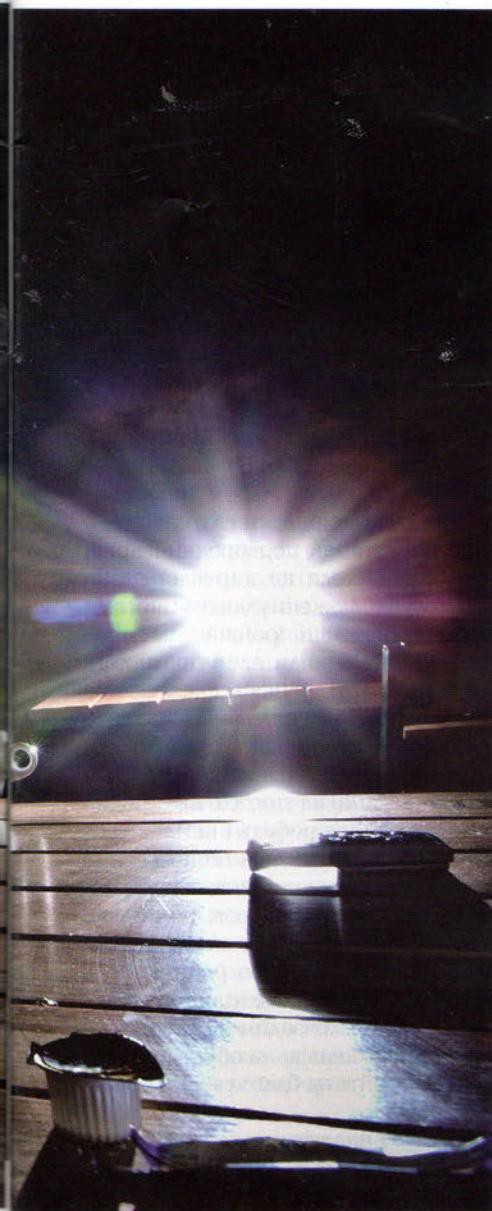
**Святослав Вакарчук
 має на увазі
 не політику,
 з якою
 він попрощався,
 а мистецтво
 високого гатунку**

Kонцерт Святослава Вакарчука цієї п'ятниці, 6 березня, у столичному палаці «Україна» — продовження проекту, який він відкрив напередодні Нового року випуском альбому «Вночі». Після тривалої екскурсії в політику музикант поводиться так, ніби з полегшенням повернувся у свій світ, де він поза конкуренцією.

У. Т.: Ваш новий альбом майже позбавлений того рокового звучання, за яким упізнавали «Океан Ельзи». Він набагато складніший за стилістикою й тому здається дорослішим... Може, ви просто переросли молодіжний рок?

— Є дві абсолютно різні причини. Перша — це просто інтерес музиканта як такого до музики, яку я люблю. Так складається, що останнім часом і вдома, і в машині я слухаю не рок, а джаз, класику чи взагалі щось на перетині різних музичних стилів. Рок як музику, що мене надихає, вже давно не слухаю. І новий альбом — це намагання наблизитися до того, що мені самому дуже подобається. Навіть якщо ще не зrozуміло, чи можеш ти це зробити, все ж слід спробувати. Друга причина — це справді бажання крикнути вголос у народ: а може, вийдемо за межі формату, в який ми самі себе загнали, і спробуємо поглянути на мистецтво з вищої гори. Можна не

ставити собі за мету заробити гроші, понад те, здобути популярність у чистому вигляді, а достукатися до тих навіть не п'яти, а одного-двох відсотків, дати їм надію отримати те, щоб вони, спілкуючись між собою або з друзями за кордоном, сказали: «Ось бачите, в нас теж є таке». Мені було дуже приємно, коли я вперше прочитав «Перверзії» і «Московіаду» Андрюховича. І подумав: як добре, що в нас з'явилася література, якої ніколи не було, це клас! Я був тоді малим хлопчиком і дуже пишався цим. Свого часу дивився на концерти класичної музики, якісних музикантів, відомих усьому світу, й думав: слава Богу, що вони наші, що в Україні є щось, що може представ-

БІОГРАФІЧНА НОТА

Святослав Вакарчук

1975 р. – народився у Мукачеві на Закарпатті.
1991–2002 рр. навчався у Львівському державному університеті ім. І. Франка за спеціальністю «Фізик, викладач фізики», в аспірантурі за спеціальністю «Теоретична фізика» та за спеціальністю «Спеціаліст з міжнародних економічних відносин» (друга вища освіта).
З 1994 – співак, композитор, художній керівник і соліст групи «Океан Ельзи».

віть студенти консерваторії та в різних приміщеннях грають класичну музику. Один концерт був у костелі, ми слухали Баха. На другому – і це було символічно, бо він проходив у дуже красивій синагозі, – ми слухали Гершвіна. Третій концерт був узагалі на вулиці, гралі на ньому Дворжака, Сметану. Класична музика там дуже популярна: купа туристів, це виглядає як класика-тире-ширвжиток. Але вона є скрізь, і саме вона визначає обличчя Праги, яке я побачив. І друге – різна сувенірна продукція: шапочки, чашки. Знасте, яке саме слово після слова «Прага» найпопулярніше на цих виробах? Франц Кафка! Чашки, футболки, книжки на вулицях, у сувенірних лавках, у дьюти-фрі аеропортів, уявляєте? І це поставлено на туристичний потік. Це їхня матрьошка. Які ж це треба мати любов, гордість і відчуття прекрасного у своєму спадку, щоб вибрати такий символ? Думаю, нам бракус здорового популізму. Коли ми говоримо про мистецтво високого гатунку, ми маємо його пропагувати. Вважаю, що на кожному кроці має бути свій бренд. Це нічого, що в нас небагато таких імен, але, наприклад, є Лисенко – композитор, якого мають слухати і знати всі. У нас є сучасні Станкович і Скорик. Чому цих композиторів не можна, нехай навіть на примітивному рівні, популяризувати? Чому «Карпатську симфонію» Скорика грають лише на якихось паперових акціях? Ну ось останнього разу Білозір зробила на неї пісню до Голодомору, але все одно класична українська музика, яка, на мій погляд, є дуже сильною, не стає символом. Ті самі чехи: Кафка, Дворжак, Сметана. Не думаю, що кожен чех є досконалим знавцем їхньої творчості. Але цей бренд тягне за собою цікавість до кра-

ляти не пласт поп-культури, а щось значно глибше, і ми в тому сильні.

У. Т.: Слід визнати, що за радянських часів в імперській культурі культивувалася ця престижна класична течія. Чи має зараз хтось дбати про наявність культури для одного, як ви кажете, відсотка? Чи, може, нехай собі керує «невидима рука ринку»?

– Наведу приклад. Нешодавно я був у Празі, просто поїхав відпочити на юїк-енდ. І знаете, за два дні я побував на трох концертах класичної музики. Вони там цікаво проходять: не потрібно бути у смокінгу, звичайні вуличні оголошення. Збираються молоді музиканти хорошого класу чи на-

їни, до самоусвідомлення. У якомусь сенсі це вже відбувається з українською літературою: багато хто називає імена Андрушовича, Жадана, Дереша, навіть не прочитавши їх, але розуміючи, що вони є. Я не закликаю просто сприймати ім'я як ім'я – прославляти те, чого ти насправді не знаєш, є верхом цинізму, але...

У. Т.: Снобізм ми, звісно, засуджуємо, але розуміємо, що він є одним із рушій культурного процесу. Можливо, люди, які доторкаються до культури через свій снобізм, згодом починають це споживати, а їхнім дітям це, напевно, вже стає необхідним. Тут ще питання в якомусь застарілому комплексі. Даруйте, скільки в нас музичних шкіл?

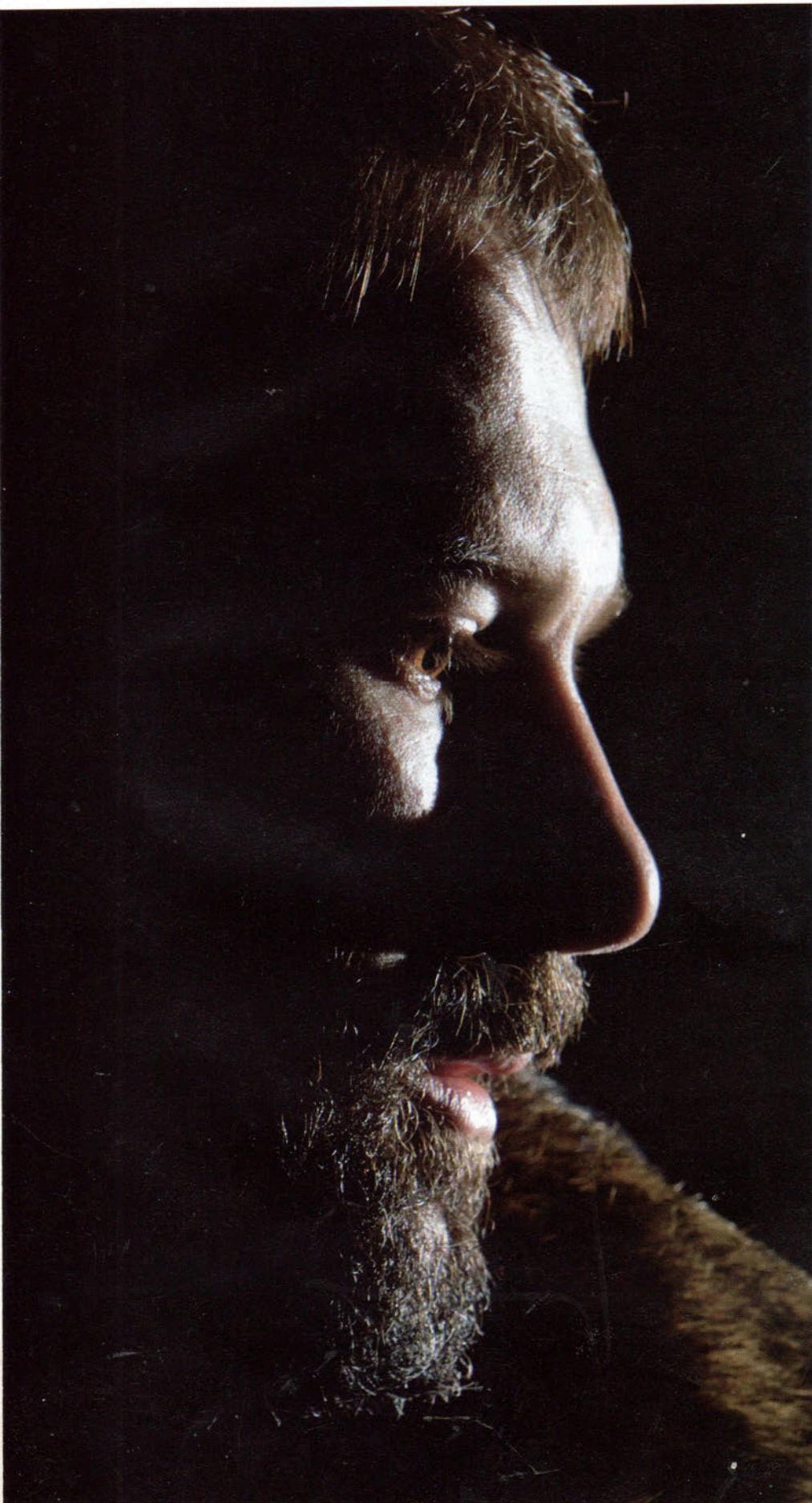
– Досить багато...

У. Т.: І туди водять дітей. Виявилося, що в цій системі є такий запас міцності, що вона й досі працює. Але я не розумію, що відбувається з цими дітьми після закінчення школи. Не розумію, чому вони не ходять на стадіони, на яких виконується, приміром, та сама Дев'ята Дворжака або твори Лятошинського – композитора світового рівня... Що стосується української сучасної літератури, ви можете ще когось виокремити?

– Я спочатку назвав імена, що радше є брендовими. Мені найближче сьогодні, можливо, не менш брендове, але менш уживане ім'я Марії Матіос. «Солодка Даруся» справила на мене таке сильне враження, як жодна книжка українського автора будь-яких часів, окрім хіба що деяких творів Франка. Це така вижимка, квінтесенція справжнього народного духу. Є ідея екранизувати це, але екранизувати правильно. Можна написати чудовий сценарій, а не просто вкотре освоїти незрозумілі бюджетні кошти й зробити це на містечковому рівні...

У. Т.: Це дуже ризиковано, бо можна легко впасти в попсу.

– Я не порівнюватиму, але Параджанову вдалося зробити «Тіні забутих предків». Чи тому, що він на все це дивився збоку, чи тому, що він був просто безперечним генієм... Але коли я читав «Дарусю», зрозумів, що завершений сценарій. Я, до речі, говорив про це з Балаяном, він обіцяв прочитати. На мою думку, ми по-

требуємо ось таких, можливо, спрощених, але якісних підходів до того, що котиться в Україні. Пам'ятасте, колись Дончик зняв фільм «Украдене щастя»? Я мав честь написати до нього музику, всю, що там є. Я критикував Андрія за те, що там не всі актори грають як треба, але фільм, безумовно, дуже вартісний.

У. Т.: Він недооцінений.

— Та його показали на «Плюсах», двічі і все. Такі фільми потрібно не тільки показувати на телебаченні, а й зробити з нього кіноверсію. Може, трохи спрошувати під голлівудський стандарт сюжетну лінію, але ж це цікаві свої речі. Ось альбом «Вночі» — це крик, що виривається... Знаєте, є таке поняття, як первородний крик, крик душі. Коли це виривається на свободу, ти можеш удавати, що тобі байдуже, можеш іронічно посміхатися на чийсь закиди, але душа вже не тримає, хочеться щось сказати. Ну давайте візьмемо щось інше, давайте всі разом візьмемося. Ті, кого я запросив на презентацію, поділяються на дві частини: на тих, хто вже давно, як я, щось таке робить і намагається до когось достукатися. Решта — це ті, хто має вплив на маси, яким я хотів сказати: «Подивіться, по-перше, на сцену, а по-друге, навколо вас. Ось тут сидять ті, хто робить щось вартісне, і воно вже є, воно існує. Хоч трошки, хоч один відсоток рейтингу телеканалів, особистого рейтингу віддайте на благо своєї країни!»

У. Т.: У вас не виникає враження, що все ж таки в Україні з'явилася відчуття певної самодостатності?

— Для мене на жаль, бо самодостатність призводить до містечковості.

У. Т.: Я не маю на увазі закритість, герметичність. Якщо ти любиш читати, зокрема, сучасну українську літературу, то тобі вже є що читати постійно. Коли тобі хочеться слухати свою музику, то в принципі ти вже нібито можеш знайти щось на кожен день. І так майже в кожній галузі...

— У тому й полягала ідея проекту «Вночі», що я не зміг знайти не те що аналогів... Якщо я хочу послухати Шарля Азнавура, або Френка Сінатру, або Анну Герман, або Чеслава Немена, бо завжди в кожній культурі можна щось таке знайти правильного ґатунку, та хоча б Челентано, наприклад. А в Україні я не

ДИСКОГРАФІЯ:

1998 – «Там, де нас нема»
 2000 – «Янанебіув»
 2001 – «Модель»
 2003 – «Суперсиметрія»
 2005 – «Gloria»
 2007 – «Mira»
 2008 – музичний проект
 Святослава Вакарчука «Вночі»

зміг знайти. У Росії, до речі, з цим теж не так просто...

У. Т.: Зовсім непросто, тому що там багато «Владимирского центра»...

— Я не боюся слова «аналоги». Бо Кафка — це аналог Достоєвського, у німців таким аналогом є Гессе, американці можуть знайти, умовно кажучи, Фолкнера. А в Україні, якщо ми говоримо про «Вночі», я не знайшов нічого, що хотілося б послухати: з одного боку, нібіто є пісні, які швидко лягають на слух, вони нескладні, їх можна слухати за кермом, але з хорошим класичним аранжуванням, із джазовими інструментами, щоб це було трохи ширше, ніж те, що нам з ранку до вечора показують на всіх музичних каналах. І я зрозумів, що це, власне, неможливо. Бо така музика навіть якщо десь і є, то вона не має шансу потрапити ні на поліці магазинів, ні на телебачення. Уявіть собі Костя Дорошенка, так би мовити, культурним редактором на наших

перших кнопках, якому скажуть: «Роби, що хочеш». Але я розумію, що телеканали праві; бо рейтинг одразу впаде, канал перестане отримувати гроши й загнеться. Моя ідея була назвати цей проект своїм іменем (хоча продукт досить колективний — я цим пишаюся і завжди це підкреслюю) — іменем, яке приверне увагу, бо всередині буде не знайомий всім і передбачуваний «Океан Ельзи», а щось інше. І, мабуть, половина з тих, хто хоче почути те, чого очікували, може навіть вимкнути чи перемотати далі. Але решта отримають порцію музики, якої раніше навіть не слухали. Як змусити слухати джаз фанатів «Океану Ельзи»? Зробити джазове соло всередині «Океану Ельзи»!

У. Т.: Тобто ви хочете сказати, що в цьому проекті є складова культургересства?

— Ми намагаємося справді створити культурну нішу в Україні, якої досі не існувало. Я підкреслюю: ми не прагнемо зробити музику, якої до нас у світі ніхто не робив. Я взагалі не вірю, що до мистецтва, як до науки, можна підходити новаторським шляхом: відкриттям ноу-хау, патентуванням. Я не вірю, що Бетховен чи Моцарт, коли писали свої безсмертні речі, думали, як зробити щось таке, чого не було у світі. Вони просто творили. Ось іще один приклад, можливо, з масової культури, але, на мою думку, дуже важливий і принциповий: Володимир Івасюк. Він один

своїм іменем створив культурну нішу в українській культурі, якої раніше не було. Те, що йому потім не дали розвинутися, — це інше питання. Але я не думаю, що він свідомо прагнув цю нішу створити, він був просто талановитим хлопцем, який хотів бути музикантом і композитором. І слава Богу, йому це вдалося. Так само й тут мое завдання — зробити поштовх для інших людей, можливо, навіть моїх колег. Тому що «Океан Ельзи» часто створював тренди, а хтось інший підхоплював. Нехай мої колеги вже відомі (я не знаю, чи є поміж ними ті, яким це болить), нехай вони йдуть цим шляхом. А може, це буде молодь, яка побачить, що це комусь потрібно: умовно кажучи, «якщо Вакарчук робить це, то, може, і я». Нехай ця хвиля підніметься. У 1998-му, коли ми приїхали до Києва, продюсери, які з нами працювали, сказали, що «Океан Ельзи» має зробити масову рок-музику в Україні популярною. Я відповів, що це неможливо, що рок не може бути масовим, але за певний час зрозумів, що можливо: по-перше, якщо робиш це якісно, по-друге, мудро. Сьогодні зовсім інше завдання. Я не намагаюся зробити чогось масового, але створити нішу можна. Ви уявляєте собі, що хтось на початку 1990-х серйозно міг подумати, що українське телебачення матиме 90% аудиторії України? Але це вийшло! Так само і тут. Головне — не скотитися у бездіяльність... ■

Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
І дзвонити будеш всім?
Тоді для тебе TravelSIM !!

РОУМІНГ: ДЕШЕВШЕ, НІЖ ВИ ОЧІКУВАЛИ ;)

w.TravelSiM.ua

- безкоштовні вхідні у 60 країнах
- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- відсутність абонплати і плати за з'єднання
- швидкий GPRS-Інтернет
- доречна послуга «Мобільний Перекладач»

Країна перебування	Вихід	\$	Вхід	Країна перебування	Вихід	\$	Вхід	Країна перебування	Вихід	\$	Вхід
Австрія	0,55	0,00		Латвія, Литва	0,55	0,00		Туреччина	0,55	0,00	
Білорусь	0,75	0,00		Польща	0,60	0,00		Угорщина	0,65	0,00	
Єгипет	0,55	0,00		Португалія	0,60	0,00		Фінляндія	0,55	0,00	
Іспанія	0,60	0,00		Росія(мтс)	0,45	0,00		Франція	0,60	0,00	
Італія	0,60	0,00		Словаччина	0,55	0,00		Чехія	0,55	0,00	

довідка та інформація про точки продажу:
(044) 223-8008 (050) 800-1001 (098) 800-1001

Бланк належить №01-1895 №/01/2001 від 01.10.1998 №/01/2003 від 01.03.

U.T.T & C.S.C

Зовнішні ознаки

АВТОР: Анна Бабінець

Україну вже не кличуть у НАТО та ЄС. Їй доведеться випрацювати нову модель зовнішньої політики. *Тиждень* з'ясовував, якою вона має бути

Торік Україні двічі відмовили у наданні Плану дій щодо членства в НАТО. У квітні українська сторона робила все можливе, щоб отримати ПДЧ. На знак підтримки до нашої країни навіть завітав американський президент Джордж Буш. Ale нічого з того не вийшло. У грудні, коли питання ПДЧ знову розглядалося в Брюсселі, ніхто не війтів не намагався пришвидшити процес. Українська делегація прибула у складі лише трьох дипломатів (як тоді пояснив **Тижню** міністр МЗС пан Огризко, таким чином відомство заощаджує кошти), а США та великі європейські держави просто-таки привселюдно загравали з Росією.

Проте як Україна, відверто кажучи, нічого не зробила для отримання ПДЧ у грудні. До того ж між квітневою та грудневою спробами приєднання до Плану в США був «чорний вівторок», а в Україні розпалася коаліція. Штати і Європу охопила фінансова криза, а Україну — політична, а згодом — і економічна. Росія воювала з Грузією, а США обирали нового, антикризового президента. Штати та Євросоюз так захопилися внутрішніми проблемами, що їм було вже не до України з її євроатлантичними сподіваннями.

Вочевидь, у післякризовому світі зростатиме роль суверенітетів, а роль міжнародних структур слабшатиме. Держави з підриваним економіками першочергово будуватимуть

відносини із сильними країнами, а вже потім допомагатимуть слабким. На геополітичній арені починається гра, у якій переможуть лише сильні гравці.

Відтак у найближчі 10–15 років питання членства України у таких структурах, як НАТО та ЄС, якщо й порушуватиметься, то лише для проформи. Нам також слід усвідомлювати, що в середньотерміновій перспективі вплив США на світові події слабшатиме, а вплив Росії збільшуватиметься, зважаючи хоча б на прогнози щодо стану економік обох держав.

МРІЙНИКИ З ПОРТФЕЛЯМИ

«Українська зовнішня політика – це політика ідеалізму», – розмірко-

їни Анатолій Зленко. Він називає цю модель прагматичною, «Це захист своїх інтересів і врахування інтересів партнерів. Але не потрібно плутати з тим, що називають багатовекторністю. Це різні речі. Прагматизм передбачає власні інтереси передусім», – каже пан Зленко.

Олександр Чалий, який донедавна був заступником голови Секретаріату президента із зовнішньополітичних питань, вважає, що міжнародні орієнтири України визначає не етнос, а геополітичне розташування. «Ми знаходимося між такими гігантами, як Росія і НАТО у безпековій сфері та ЄС і Росія в економічній. Україна має бути певним мостом у взаємодії цих гіантів, чітко розуміючи, що не є великою краї-

може швидко пристосуватися до нових умов... Ale якщо ми говоримо про цінності, процес інтеграції у ЄС має бути поступовим. Тут не потрібна шокова терапія. Краще дочекатися часів, коли референдум щодо НАТО чи інших структур справді матиме позитивні результати, а не форсувати події».

Політика прагматизму має провадитися і щодо нашого північного сусіда – Росії. Саме в «ідеалістичному» Положенні про основні напрями зовнішньої політики Російська Федерація визначена як партнер номер один: «У зв'язку з особливостями історичного розвитку і специфікою геополітичного та геоекономічного положення України домінантою двосторонніх відносин із прикордонними державами є українсько-російські».

I Європа, і США у найближчій перспективі налаштовані вибудовувати якомога дружніші відносини з Росією. Україні, якщо вона хоче бути поважним гравцем міжнародної арені, теж слід детально перевіляти стратегію відносин із Росією. Приймі з урахуванням її економічного потенціалу.

ВЛАСНИКИ ГЕОНЕРУХОМОСТІ

Згідно з Конституцією Україну на міжнародній арені представляє президент. За підрахунками **Тижня**, торік Віктор Ющенко здійснив 30 за кордонних візитів (*квас літав Ющенко, а куди – Тимошенко, дивиться на стор. 22*). Він тричі був у Польщі, двічі у Грузії, Азербай- ▶

вував під час одного з нещодавніх круглих столів Геннадій Удовенко, екс-міністр МЗС. «Ми, хто боровся за українську державність, думали, що тільки-но країна стане незалежною, все йтиме само собою», – згадував пан Удовенко становлення української дипломатії. Проте, на його думку, саме цей ідеалістичний заряд допомагав Україні на початку – тоді дипломати були рішучими, сміливішими.

1993 року Верховна Рада ухвалила Основні напрями зовнішньої політики. «Україна може і має стати впливовою світовою державою, здатною відігравати значну роль у забезпеченні політико-економічної стабільності в Європі», – йдеться в документі, проголосованому парламентаріями 15 років тому і чинному досі.

Ідеалізм, що ґрунтувався на ейфорії від омріяної незалежності, мав минути з встановленням дипломатичних відносин із державами. Проте цього не сталося. В українській дипломатії досі здебільшого переважають емоції, а не здоровий глузд. Це інерція від первинного ідеалізму.

ГЛОБУС УКРАЇНИ

«Світ змінився й Україна змінилася, нам потрібна якісно інша модель зовнішньої політики», – зазначає перший міністр МЗС незалежної Украї-

ДРУЗІ ДРУЗІВ

Прагматизм у поєднанні з розумінням географічної значущості України має позбавити українську дипломатію від ідеалізму, який й тільки шкодить. При цьому не слід сприймати ЄС чи НАТО як останню та єдину надію для України. Не треба забувати, що в ЄС ще до кризи заговорили про зупинку процесу розширення (для «перетравлювання» нових східноєвропейських членів Союзу). Економічна криза лише утвердила цю думку в ключових країнах ЄС.

За словами Олександра Чалого, не відмовляючись від євроінтеграції як стратегічної лінії, ми маємо розуміти, що будуємо її без перспективи членства у ЄС. Він наводить приклади Норвегії та Швейцарії, які мають європейські стандарти життя, але не є членами ЄС. Членство – це одна із форм євроінтеграції, проте не єдина.

Зрештою, українське суспільство здебільшого не готове до європейських реалій. «Ми ментально не готові, – каже Анатолій Зленко. – Звісно, наш народ дуже гнучкий, він

БІЛИЙ СПИСОК

Пріоритетність країн, із якими ми маємо першочергово вибудувати відносини, чітко визнанено у Постанові ВР «Про основні напрями зовнішньої політики України»

1. Росія та прикордонні держави (від них безпосередньо залежать мир і стабільність в Україні).
2. Держави – члени ЄС і НАТО, а також США (як ключові міжнародні гравці).
3. Східна Європа, Балканські країни, Кавказький регіон (порозуміння через географічну близькість).
4. Японія, Сінгапур, ПАР, Австралія, Індія, Китай, Ізраїль, Єгипет тощо (як «локомотиви» світової економіки)

КОМПЕТЕНТО

Наздогнати Євросоюз

Андрій ВЕСЕЛОВСЬКИЙ
посол України при ЄС

джані та Великій Британії. Як пояснили у прес-службі президента, логіку і стратегію закордонних поїздок пропонує МЗС. Заплановані візити погоджуються з главою держави, профільними службами його Секретаріату та візууються заступником голови СП із зовнішньополітичних питань.

«Проблема вибудування стратегії зовнішньої політики полягає в тому, що кожен урядовий міністр вважає себе міністрем МЗС», — розповідає Геннадій Удовенко. У колі дипломатів він згадував свої міністерські бatalії: «МЗС завжди було ласим шматочком, усім хотілось долучитися до його роботи. Пам'ятаю, президент Кучма підписав таємний указ про особливий статус МЗС, щоб ніхто не втручався у наші справи. Указ був таким таємним, що про нього знали лише я і він. А всі так і продовжували «допомагати» мені працювати».

Нешодавня перепалка між Володимиром Огризком і послом РФ Віктором Черномирдіним, намагання фізично позбавити робочого місця попередника пана Огризка Бориса Тарасюка лише підтверджують, що політику ідеалізму терміново треба змінювати на продуктивнішу модель.

У найближчий рік щось кардинально змінити у співпраці України зі світом навряд чи вдасться через президентські вибори. Внутрішньополітична боротьба, пов'язана з президентськими виборами, створюватиме негативне тло в усіх сферах, — передонаний Олександр Чалий. І зовнішні відносини не виняток. Україна потребує внутрішньополітичної стабілізації, і доки вона не відбудеться, розраховувати на зовнішньополітичні прориви не слід. ■

КРОКИ НАЗУСТРІЧ СВІТУ

Основні завдання зовнішньої політики України*

1. Гарантування національної безпеки.
2. Створення умов для функціонування національної економіки.
3. Науково-технічний прогрес, розвиток культури та освіти України
4. Участь у вирішенні глобальних проблем сучасності.
5. Контакти з українською діаспорою.
6. Інформаційна функція.

* Згідно з Постановою ВР «Про основні напрями зовнішньої політики України»

критим: приходьте, вчіться і використовуйте у своїх умовах. Ви почали щось упроваджувати, і ми це бачимо. І далі впускаємо вас у відповідний наш сектор. Де-факто ця політика, якщо нею вміло, скористатися, дуже позитивна і відкрита.

Мають рацію ті, хто стверджує, що цього замало, — вони дивляться на скелет цієї політики. Але не можна не погодитися й із тими, хто говорить, що все це дуже добре, — вони дивляться на результат, який можна отримати і який отримують у деяких галузях. Наприклад, в енергетиці. У 2005 році підписано меморандум про співпрацю в галузі енергетики, згідно з яким ЄС вже зробив досить багато для розвитку нашого енергетичного сектору.

<...>
Так ось, політика сусідства меншою мірою, а політика Східного партнерства більшою — це запрошення переймати досвід і в певних галузях інтегруватися до європейського ринку. Звісно, тут, як у літаку, потрібно спочатку зчинити двері, а потім злітати. А до того ще й залатати дірки на злітній смузі. <...>

Дуже простий приклад. Є така сьома рамкова програма у галузі науки, відкрита для участі в ній і Україні. Для цього наша країна мала рік тому вивчити свої можливості й вимоги цієї програми, провести тур консультацій із представниками відповідного генерального директорату в ЄС, після цього надати йому свій план дій, отримати €18–20 млн для участі у програмі на три роки наперед і безплатний доступ до тендерів Євросоюзу в галузі науки. Умовно кажучи, є молекулярна технологія, що передбачає дослідження якоїсь клітини. Зараз наш інститут має заплатити великі гроші, щоб долучитися до цього дослідження. Гроші у нього вистачає тільки на зарплату та опалення. У межах цієї програми він отримав би автоматично всю вихідну документацію щодо дослідження і міг би брати участь у тендерах, а в разі виграні розробляти для промисловості якоїсь із країн ЄС проекти й заробляти на них гроші для себе. Таким чином наша наука вже приєдналася б до загальноєвропейського котла. Так ось, ми цього не зробили.

Чесність – запорука впевненості в майбутньому

Про специфіку ведення роздрібного бізнесу АБ «Київська Русь» розповідає
Тетяна Лобашова, заступник Голови Правління банку

Багато фінансових установ припинили видавати кредити для населення. Які у вас залишилися кредитні програми і чому саме їх ви вважаєте пріоритетними?

На сьогодні АБ «Київська Русь» видає споживчі кредити на будь-які цілі під заставу діючого депозиту. Під заставу чинного депозиту банк може видати кредит у розмірі 80% від суми депозиту. При цьому терміни депозиту й кредиту мають збігатися. Процентна ставка за такими споживчими кредитами вища, ніж ставка за депозитом на 5%, але в кожному окремому випадку визначається банком індивідуально. Таким чином, кредит під заставу депозиту позичальникам обходиться на порядок дешевше, ніж будь-який інший споживчий кредит. У ситуації, що склалася, ці кредити, на мій погляд, є найменш ризиковими для банку.

АБ «Київська Русь» також видає кредити на придбання нерухомості на первинному ринку і співпрацює з компаніями-забудовниками, які акредитовані банком (наприклад ТКК «Ольгин Град»). Кредит надають терміном до 20-ти років, перший внесок – від 20%, процентна ставка – від 13% річних у валюті та від 17% річних у гривні. Дотримання договірних зобов'язань із партнерами – пріоритет нашого банку.

В умовах, коли кредитування обмежено, багато фінінстанов підвищують тарифи на РКО, передусім на комунальні платежі. Як із цим справляється ваш банк?

АБ «Київська Русь» частково переглянув дані тарифи. Але, враховуючи, що перед менеджментом банку не ставилося завдання компенсувати зниження доходу по кредитних операціях за рахунок доходів по РКО, підвищення тарифів було незначним. Як і раніше, АБ «Київська Русь» безкоштовно надає послуги з прийому платежів від населення, які перераховують на рахунки: АК «Київенерго»; ЗАТ «Утел»; ВАТ «Укртелеком»; ТОВ «Воля-кабель»; КП «Головний інформаційно-обчислювальний центр».

Ваш банк завжди входив до групи середніх банків. За рахунок чого вам вдається нарощувати обсяг операцій, залучати нових клієнтів?

Політика АБ «Київська Русь» завжди була зваженою і спрямованою на якість кредитного портфеля, мінімізацію ризику та надійність активів. Саме тому ми маємо якісний кредитний портфель і низькі показники прострочення.

Банки середньої групи завжди прагнули приділяти більше уваги якості активів, а не їх розмірам і позиціям у різних рейтингах. Тому в умовах кризи частка проблемних активів у них нижча. До того ж, середні банки, зокрема й АБ «Київська Русь», вирізняються індивідуальним підходом до клієнта.

Таким чином, на сьогоднішній день середні банки стабільніші для клієнтів, що й пояснює зростання обсягів операцій і появлу великої кількості нових клієнтів банку.

Яке значення, на ваш погляд, має місце банку в рейтингах і розмір його активів?

Для основної маси клієнтів – фізичних осіб – розмір банку і його позиція в рейтингах особливого значення не мають. Швидше, територіальна близькість, репутація банку, тарифи на послуги, а також можливість банку задоволити всі потреби конкретного клієнта. Тому професіоналізм наших співробітників та індивідуальний підхід до кожного клієнта, дотримання платіжної дисципліни й умов договорів дає можливість АБ «Київська Русь» займати стабільну позицію на банківському ринку.

Розкажіть про особливості політики банку щодо повернення депозитних вкладів на сьогодні.

Наш банк своєчасно і в повному обсязі виконує свої зобов'язання за депозитними договорами, термін яких закінчився. При цьому ми лояльно ставимося й до клієнтів, які мають потребу зняти свій депозит досрочно, наприклад, на лікування, щоб купити квартиру або машину.

Впевненість наших клієнтів у тому, що всі договірні зобов'язання будуть виконані банком вчасно і в повному обсязі, призводить до того, що близько 90% депозитних договорів після закінчення терміну клієнти переукладають.

Які депозитні новинки нині пропонує ваш банк для фізичних осіб?

На сьогодні наш банк пропонує дуже широкий асортимент депозитних вкладів як у гривнях, так і в іноземній валюті, що дозволяє задовольнити будь-які потреби клієнтів.

Для тих, хто хоче вільно користуватися грошима, банк пропонує серію вкладів «до запитання», що дозволяють поєднувати переваги поточного (картового) рахунку і депозиту – можливість вільно вносити та знімати гроші й підвищую процентну ставку на залишок по вкладу.

Людям, які бажають отримати максимальний прибуток, пропонують термінові вклади: терміном на 7 днів, 1, 3, 6, 9, 12, 13, 18, 24, 60 місяців. Відсотки по депозитних вкладах досить високі, щоб зацікавити клієнтів – до 25% у гривні і до 14% в іноземній валюті, виплата нарахованих відсотків здійснюється щомісячно.

Крім того, в банку діє депозитна програма, яка дає можливість клієнтам купувати валюту для внесення на депозит за офіційним курсом НБУ.

У нас працює бонусна програма для постійних клієнтів, а за багатьма видами депозитів вкладник отримує безкоштовну платіжну картку Visa або MasterCard, щоб отримати відсотки по вкладу.

Чи є у вашому банку спеціальні програми для пенсіонерів?

Звичайно, в нашому банку є програми для пенсіонерів. По-перше, вони можуть безкоштовно відкрити в АБ «Київська Русь» пенсійний поточний або картковий рахунок, щоб отримувати пенсію. Це дуже зручно, адже для отримання пенсії не потрібно стояти в довгих чергах, а можна у будь-який час безкоштовно зняти гроші в наших банкоматах. По-друге, завжди нараховується підвищений відсоток на залишок на рахунку. Okрім цого, пенсіонерам пропонують бонуси за депозитними програмами банку.

БАНК **Київська Русь**

Політ формальний

АВТОР: Анна Бабінець

Тиждень дослідив траєкторії закордонних візитів Віктора Ющенка, Юлії Тимошенко та її заступників за останній рік

Візити глави держави зазвичай є протокольними, тобто не передбачають конкретних рішень. Тому їх багато. Візити прем'єра, як правило, мають чітку мету. Тому їх менше. При цьому формула «зовнішня політика є продовженням політики внутрішньої» в Україні спрацьовує дедалі інтенсивніше. Траєкторії польотів Віктора Ющенка, Юлії Тимошенко

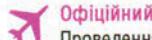
та її віце-прем'єрів перетинаються доволі часто, що мимоволі наштовхує на думку: президент і прем'єр змагаються між собою і на міжнародній арені. Вочевидь, саме через «дипломатичні війни» українським лідерам бракує часу на Африку, Латинську Америку та Південно-Східну Азію, що віднедавна є пріоритетними напрямами у зовнішній політиці багатьох розвинених країн. ■

Візити Віктора Ющенка

Робочий

Має конкретну цільову спрямованість. Передбачає переговори, зустрічі з посадовцями, прес-конференції, інтерв'ю для місцевих ЗМІ

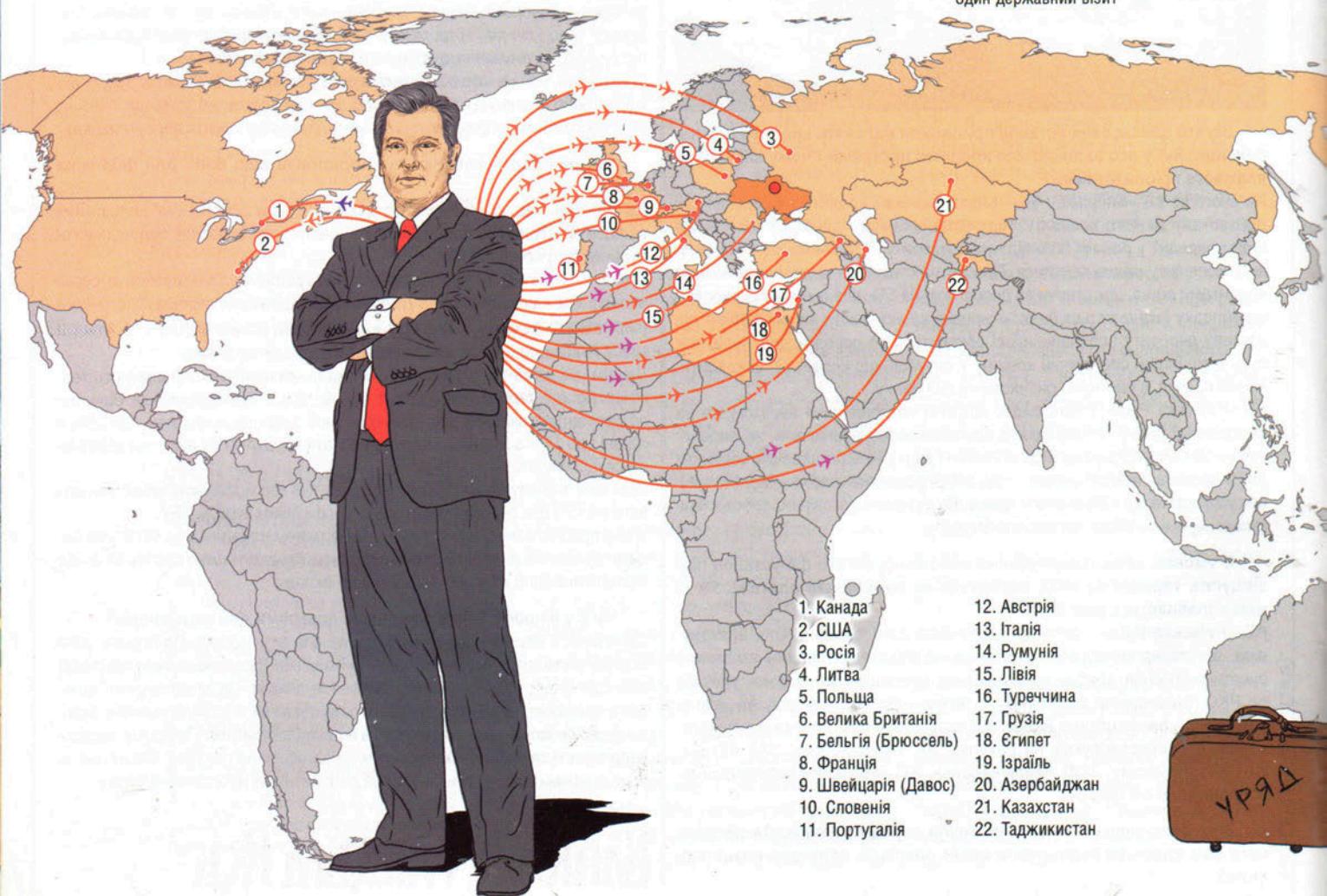
Офіційний

Проведення політичних переговорів між главами двох держав. Зазвичай результатом візиту є підписання фіналного протоколу (резолюції, меморандуму тощо)

Державний

Візит найвищого рівня, який передбачає церемоніальні заходи. Обов'язково підписується двостороння угода. За час каденції президента до однієї країни можливий лише один державний візит

ВПРИТУЛ |

Візити Юлії Тимошенко

1. Росія   2. Білорусь   3. Польща   4. Бельгія (Брюссель)   5. Франція (Страсбург)

Візити віце-прем'єрів (Олександра Турчинова, Григорія Неміри, Івана Васюніка)

1. Білорусь	2. Велика Британія	3. Бельгія (Брюссель)	4. Польща	5. Швейцарія
6. Грузія	7. Ізраїль	8. Сирія	9. Саудівська Аравія	10. Китай

Після війни в Грузії та газового скандалу Євросоюз дистанціється від України

АВТОР: Наталія Васютин,
Київ – Брюссель – Київ

Україні слід зваженіше підходити до ведення своєї зовнішньої політики, стати наречеті дорослою та самостійною. Її вже ніхто терміново не тягнутиме до ЄС, щоб захистити від Росії чи просто насолити Кремлю. Саме такі меседжі простежуються під час спілкування з функціонерами Євросоюзу. І саме до цього спонукає програма Східного партнерства, що має охопити шість країн – сусідів ЄС: Азербайджан, Вірменію, Грузію, Молдову, Україну й, можливо, Білорусь, якщо вона йтиме шляхом демократичних реформ.

З СУСІДІВ У ПАРТНЕРИ

П'ять років Україна співпрацює з ЄС у межах європейської програми сусідства, що охоплює одразу 16 країн. Оскільки зрозуміло, що, приміром, до Лівії та України потрібен різний підхід, ЄС працює з кожною з країною-сусідкою окремо, тобто на основі прямих двосторонніх відносин. Розмови про те, що європейських та африканських сусідів потрібно якось розділити, велися вже кілька років. Але шведсько-польська ініціатива щодо створення Східного партнерства з'явилася лише в травні минулого року. В кабінетах євроструктур вона спокійно припадала пилом усе літо і тільки у вересні, після російсько-грузинської війни, Європейська Рада закликала пришвидшити роботу над програмою. У грудні Єврокомісія представила свої пропозиції щодо засад функціонування Східного партнерства. Остаточно їх мають затвердити 18–19 березня на саміті ЄС у Брюсселі, після чого 7 травня планується скликати на саміт до Праги президентів країн – учасниць програми.

На перший погляд, Східне партнерство є аж занадто спокусливим: укладання угод про асоціацію, можливість упровадження безвізового режиму, створення зони вільної торгівлі тощо. Однак є в ньому і певні-

підводні камені. Найбільший – партнерство, окрім двосторонніх відносин, передбачає і багатосторонні. За словами комісара ЄС із зовнішніх відносин і Європейської політики суспідства Беніти Ферреро-Вальднер, багатосторонні відносини є цілком логічними. Навіть попри те що держави Східного партнерства дуже різні, вони мають спільні політичні та економічні цілі. «Такі відносини мають свої переваги. Краще зустрітися один раз з усіма, ніж улаштовувати шість зустрічей для вирішення того самого питання. Таким чином ми збережемо час і зусилля», – ілюструє практичним прикладом думку Ферреро-Вальднер представник дирекtorату Єврокомісії з питань зовнішніх відносин Роберт Солтик.

Але для того, щоб усі країни Східного партнерства мали спільні питання, які б потребували одного рішення, вони мають бути на одному рівні розвитку. А як можна поставити на один щабель Україну, яка єдина серед країн-учасниць партнерства є членом СОТ та Білорусь, президента якої Олександра Лукашенка уже давно охрестили останнім диктатором Європи. ЄС зацікавлений у Білорусі навіть більше, ніж у решті держав Східного партнерства. З Білоруссю межують одразу три країни – члени ЄС, і саме через неї проходять більшість транспортних потоків, що ведуть до країн Балтії. Недаремно Мінськ нещодавно відвідав Верховний представник ЄС з одною зовнішньою політикою й політикою безпеки Хав'єр Солана, а тепер туди збираються навідатися і представники Єврокомісії. Мета цих поїздок – умовити Лукашенка брати участь у Східному партнерстві. «Лукашенко зараз торгується з Євросоюзом і постійно піdnімає ставки. Без Білорусі цей проект європейськоті не цікавий. Вони вже готові заплющити очі на диктатуру і змириться з недотриманням демократичних цінностей. Вони хочуть миру, і подружившись з державою, що несе їм загрозу, планують цю загрозу нейтралізувати», – з роздратуван-

Нам зараз не до вас

ням випалив кореспондентові **Тижня** один із чиновників Єврокомісії, пізніше попросивши не згадувати його імені.

Ще один цікавий момент – фінансування програми Східного партнерства. На три роки для шести країн ЄС має намір виділити аж €600 млн. «Це крапля в морі, за такі гроші демократію не побудуєш. Он тій самий Білорусь Росія нещодавно дала \$2 млрд і може дати ще стільки ж. І з ким Лукашенко тоді дружитиме?» – продовжує той самий чиновник інкогніто. Але офіційно щодо фінансування програми в ЄС висловлюються набагато спокійніше. «€600

курсу

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРОБЛЕМИ

Така поведінка ЄС зрозуміла. Лише за останні п'ять років він прийняв до своїх лав 12 держав. У цих країнах досі є корупція, неузгодженість дій різних гілок влади, немає спільноти з ЄС інфраструктури тощо. «Є, звісно, ризик, що не даючи Україні надій щодо членства в ЄС, ми ставимо її на шлях зближення з Росією. Але зараз важко придумати щось альтернативне програмі Східного партнерства з огляду на ситуацію всередині Євросоюзу. Якщо він далі розширюватиметься, то просто себе вб'є. Потрібно спочатку розібратися зі сво-

«Якщо Євросоюз далі розширюватиметься, то просто себе вб'є»

їми проблемами», — стверджує Майкл Емерсон, експерт Центру досліджень європейської політики, у минулому — очільник делегації Європейської комісії у Москві.

Окрім того, на сприйняття України членами ЄС впливають ще й її відносини з Росією. Після газового конфлікту та війни в Грузії ЄС чітко усвідомив, що з думкою РФ доведеться рахуватися. «Росія на сьогодні — найважливіший гравець. Це вона показала і своїми діями в Грузії, і закриттям перевалочної бази «Манас» у Киргизстані, якою користувалися США (за це РФ обіцяла киргизькій владі фінансову допомогу і виділила кредит у \$2 млрд. — Прим. reg.)», — стверджує Емерсон.

ЄС створювався у 1950-х роках заради мирного співіснування і вирішення спірних територіальних конфліктів. Понад 30 років він отримує газ із Росії. Звісно, Євросоюзу не подобається, що його сусід — Україна — може завдати опосередкованої шкоди як у газовому питанні, так і в питанні миру. Щодо газу речник Європомісії з питань енергетики Ферран Таррадея Еспуні стверджує, що в Європі конфлікт України з Росією вбачать дуже просто: е контракти на постачання газу до клієнтів — країн ЄС і є непорозуміння між постачаль-

ником та транзитером щодо ціни на газ для останнього. «З одного боку, ЄС це не мало б обходити, а з іншого — внаслідок непорозуміння щодо цін на газ для інших держав страждають країни ЄС. Так було під час конфлікту Росії з Білоруссю і повторилося під час конфлікту Росії з Україною», — зауважив Еспуні.

Після подій у Грузії в ЄС розглядають можливість виникнення непорозумінь між Україною та Молдою щодо Придністров'я, а також між Україною та Росією щодо Криму. «В умовах Східного партнерства, коли всі країни працюватимуть разом, Вірменія та Азербайджан не сваритимуться через Карабах, а Україна і Молдова — через Придністров'я», — вважає Саріуш-Вольський. Щодо Криму він упевнений, що конфлікту не буде, «принаймні до 2017 року». «А потім це вже питання до Москви», — з посмішкою сказав Саріуш-Вольський.

ФОТО: REUTERS

млн — це 5% того, що Євросоюз віддає на спілкування з абсолютно всіма сусідами. Тож це не так уже й мало. До того ж, головна перевага партнерства не у фінансуванні, а в створенні зони вільної торгівлі», — запевняє голова Комітету Європарламенту з міжнародних відносин Яцек Саріуш-Вольський.

Намагання посадити за круглий стіл учасників Східного партнерства та незначне фінансування — непрозорий натяк на те, що вже час сусідам ЄС з-поміж колишніх республік СРСР самостійно вирішувати свої проблеми і не надто розраховувати на допомогу Європи.

«Крим — це дуже важливий регіон. Там має місце напруження. І не тільки щодо етнічних відносин. Передусім це питання російсько-українських відносин і Чорноморського флоту. Якщо Україна не дружитиме з Росією, це питання доведеться вирішувати ЄС, можливо, за допомогою таких організацій, як ОБСЄ», — більш відверто каже Емерсон.

У газовій сфері ЄС цілком відштовував би консорціум, який керував би українською газотранспортною системою, допоки не буде налагоджено поставки газу з Алжиру чи Азії. На думку Емерсона, до такого консорціуму мали б увійти НАК «Нафтогаз України», Газпром і якась міжнародна енергетична компанія, пряміріом, «Шелл». Цей консорціум швидко модернізував би український газопровід та ефективно керував би ним. Але самостійно ЄС його створити не може. «Україна — незалежна держава, і хоч би яка форма співпраці щодо транзиту газу через її територію розглядалася, її має розробити українська влада, а не ми», — конкретизує Еспуні. ЄС покладає великі надії на Міжнародну інвестиційну конференцію з модернізації ГТС України, що запланована на 23 березня у Брюсселі. ■

ЯКІЗ КІМ ДРУЖИТЬ ЄВРОСОЮЗ

Найближчих сусідів ЄС ділить на чотири категорії й відповідно до цього формую їх свою зовнішню політику

ЇХ ХОЧУТЬ БАЧИТИ В ЄС Ісландія, Люксембург, Норвегія, Швейцарія

Традиційно ці країни належать до Західної Європи, однак не є членами Євросоюзу. При цьому у відносинах з ЄС вони мають ідентичні з країнами-членами спільноти права. Проте з настанням економічної кризи з'ясувалося, що є певні інструменти, які ЄС навіть за всього бажання не може застосувати до них. Показовий випадок з Ісландією, якій ЄС не зміг надати економічну допомогу під час масштабної банківської кризи. Можливо, саме цей факт може спонукати країни цієї категорії якнайшвидше приєднатися до ЄС. Якщо вони висловлять таке бажання, то стануть членами ЄС автоматично.

КРАЇНИ – КАНДИДАТИ В ЧЛЕНІ ЄС

Албанія, Боснія та Герцеговина, Косово, Македонія, Сербія, Туреччина, Хорватія, Чорногорія

ЄС прагне до стабільності в Європі, тому якнайшвидше хоче вирішити конфлікт у такому вибухонебезпечному регіоні, як Балкани. Саме тому було прийнято рішення про визнання незалежності Косова. Тепер, щоб нейтралізувати суперечності між Сербією та Косовою, ЄС хоче інтегрувати їх у спільноту. А водночас і решту країн регіону. Дещо окремо в цьому ряду стоїть туреччина, якій ЄС уже давно надав статус країни-кандидата, однак не поспішає приймати до своїх лав

ПАРТНЕР, СУСІД ЧИ ВОРОГ Росія

Цю країну в ЄС розглядають окремо від інших. Насамперед, для ЄС Росія є головним постачальником газу, а відповідно, спільнота є залежною від неї. Однак того, Кремль у результаті своєї агресивної політики щодо колишніх республік СРСР є потенційною загрозою для ЄС, оскільки може стати причиною порушення миру занадто близько до його кордонів. Після війни в Грузії ЄС розірвав із Росією двосторонню угоду про співпрацю. Зараз ведеться діалог щодо укладання нової угоди. Поки що серед членів ЄС немає однозначного бачення, в якій інострасці в цій угоді фігуруватиме Росія

УЧАСНИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРОГРАМИ СУСІДСТВА

Алжир, Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Марокко, Молдова, Палестинська Автономія, Сирія, Туніс, Україна

З більшістю цих країн ЄС веде двосторонні переговори. Але з деякими процес переговорів досі не розпочатий. Зараз спільнота хоче виділити в окрему програму Східного партнерства Азербайджан, Вірменію, Грузію, Молдову, Україну й, імовірно, Білорусь. Якщо рішення про початок співпраці в межах цієї програми буде затверджене, то вже 7 травня в Празі відбудеться саміт країн-учасниць

ОЧІКУВАННЯ ВІД УКРАЇНИ

Беніта Ферреро-Вальднер стверджує, що відносини ЄС та України не зміниться на гірше навіть незалежно від того, хто стане нашим наступним президентом. «Ми хочемо продовжувати процес інтеграції України до Європи, — запевняє єврокомісар, при цьому пригадавши, що навіть за прем'єрства Віктора Януковича співпраця України з ЄС розвивалася. — Будучи прем'єром, він продемонстрував, що його уряд

підтримує прагнення України в ЄС. І під час його прем'єрства Україна є ЄС дуже зблизилася за угодою про асоціацію».

Водночас Емерсон стверджує, що «офіційної позиції ЄС щодо підтримки якогось із кандидатів на посаду президента під час виборів в Україні не буде. Але дедалі більше стає розмов про те, що в Україні мають з'явитися нові лідери. Усі старі обличчя Європі вже набридли. Тому нове обличчя для неї є бажаним».

Майже всі європейські чиновники, з якими спілкувався **«Тиждень»**, не під диктофон стверджують, що нинішня зовнішня політика України щодо ЄС більше схожа на шантаж: «Або ви нас візьмете до себе, або ми підімо до Росії». Водночас їм дуже не подобається, що наші політики дозволяють собі переоцінювати наміри ЄС щодо України в публічних заявах. Як приклад наводиться утода про асоціацію, яку називають угодою про асоціативне членство. Такого поняття, як асоціативне членство у Євросоюзі, не існує — є тільки країни — кандидати у члени ЄС. Такі обмовки, на думку єврофункционерів, формують поміж українцями хибне уявлення і спонукають думати, що начебто ЄС щось Україні обіцяє чи просто зараз забере її до себе. Коли ж нічого подібного не відбувається, люди відчувають роздратування щодо ЄС та образу на нього.

Окрім цього, Євросоюз дуже недоволений постійними сварками в українському політикумі. «Те, що відбувається останнім часом в Україні, — досить серйозні політичні суперечки, сутички, і це нас трохи лякає. Коли ми бачимо, що парламент не працює, це означає, що все не так добре», — розповідає речник Солані Крістіна Галах.

Єврофункционери не вірять, що Україна зможе переглянути і змінити свою манеру ведення зовнішньої політики, але дуже хочуть, щоб вона змогла принаймні десятиліття дотримуватися певного балансу у відносинах між ЄС та Росією. У Європі сподіваються, що Україна зможе вибудувати вигідні для себе відносини з РФ, не залучаючи до цього процесу ЄС. Наприклад, що ми зможемо працювати з Росією щодо газових питань як країна, яка є монопольним транзитером газу, а не прохачем дешевої ціни. Або що ми зможемо виконати умови договору про розміщення в Криму бази Чорноморського флоту Росії і не продовжимо його дію.

Та якщо українська влада справді зможе саме так вести свою зовнішню політику, членство в ЄС вже не буде для України першочерговим завданням, вважає Емерсон: «Ми намагаємося зробити для країни все, що від нас залежить, але ніколи не обіцяємо членства. Зрештою, є дуже багато країн у світі, що існують поза межами ЄС і не скаржаться. Нехай і Україна спробує бути такою». ─

ПЕРШИЙ. УКРАЇНСЬКИЙ. ІНФОРМАЦІЙНИЙ

ПЕРШИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ

Ліцензія НР з питань телебачення та радіомовлення НР №1292 від 01.12.2003 р.

УВЕСЬ СПЕКТР НОВИН

www.5.ua

Рахунок, який здатен

© The Economist Newspaper Limited, London (February 28, 2009).

Якщо Східна Європа зазнає фіаско, то вона може потягнути за собою і ЄС

Падіння курсів валют, зростання зовнішньоторговельних дефіцитів, зловісні запозичення в іноземній валюті та небезпечні рецесії: це все звучить як складові далеких боргових криз у «третьому світі» 1980–1990 років. Однак у Європі безлад заварився значно більжче до дому – у східноєвропейських країнах, серед яких зараз чимало членів Європейського Союзу. Як результат – старим членам ЄС доведеться сплачувати рахунок за прибирання цього розгардіяшу.

Багато західних європейців, які зіткнулися з глибокою рецесією у своїх рідніх країнах, вбачатимуть у цьому обурливу несправедливість. Східні європейці банкетували за рахунок іноземних інвестицій, потяту до західного рівня життя та надії на те, що більшість із них невдовзі зможуть перейти на єдину європейську валюту – євро. Критики переконують (і частково справедливо), що деякі східноєвропейські країни були погано підготовлені до членства в ЄС, що вони недбало провели реформи або навіть уникнули їх і що вони змарнували позичені мільярди на будівництво та бум споживання. Чи не повинні вони самі платити за свою недалекоглядність?

Ta якби така країна, як Угорщина або одна з трьох країн Балтії зазнали фіаско, західні європейці були б одними з перших, хто б від цього постраждав. Банки з Австрії, Італії та Швеції, які багато інвестували та кредитували у Східній Європі, зіткнулися б із катастрофічними втратами, якби вартість їх активів стала мізерною. Загроза дефолту в поєднанні з атавістичними протекціоністськими інстинктами, які прокидаються по-

Чеський прем'єр-міністр Мірек Тополанек (праворуч) на Саміті у Брюсселі підтримав лінію «старої Європи», яка вирішила допомагати кожному новачку ЄС окремо

09.CZ

всій Європі, можуть легко зруйнувати найбільше досягнення ЄС – його спільний ринок.

Колапс на Сході спроваді швидко порушив бі питання про майбутнє самого ЄС. Це дестабілізувало євро, оскільки такі члени єврозони, як Ірландія та Греція не в кращому стані, ніж Східна Європа. І це означало б кінець можливості подальшого розширення ЄС, викликаючи нові сумніви щодо майбутніх перспектив Західних Балкан, Туреччини та кількох країн колишнього Радянського Союзу.

Політичні наслідки звільнення Західної Європи від Східної можуть бути ще серйозніші. Одним із найбільших подвигів Європи останніх 20-ти років було мирне возз'єднання континенту після сконання Радянської імперії. Росія сама має серйозні економічні проблеми, але її лідери все ще прагнуть скористатися кожним шансом, щоб відновити свій вплив у регіоні. Ба, більше: якщо народи Східної Європи відчувають, що Захід континенту відпустив їх у вільне плавання, то вони можуть

зруйнувати Європу

упійматися на гачок популістів і націоналістів того типу, який так часто в європейській історії приходив до влади.

ЯК УНИКНУТИ КАТАСТРОФИ

Перед західноєвропейськими лідерами постає питання, як краще відвернути таку катастрофу. Хоча ринки часто розглядають Східну Європу як один економічний блок, кожна країна в регіоні відмінна. Можна викремити три великі групи. До першої належать країни, на які чекає ще довга

дорога до ЄС, наприклад, Україна. Тут європейські інституції можуть допомогти фінансово або порадами, але головний тягар має впасти на плечі Міжнародного валютного фонду (МВФ). Цим країнам доведеться дотримуватися рецептів МВФ, які так часто призначали під час попередніх криз на ринках, що розвиваються: реструктуризувати борги та послити фіскальну дисципліну.

З країнами, що розташовані західніше, інша річ — це все члени ЄС, за яких головну відповідальність має взяти на себе Союз. Одним із нав'язуваних рецептів є пришвидшений або навіть негайний перехід на євро. Це мало б сенс у випадку з чотирма країнами, чий обмінні курси прив'язані до євро: балтійське тріо Естонії, Латвії та Литви плюс Болгарія (Словенія та Словаччина вже при-

Україну чекає довга дорога до ЄС. Її європейські інституції можуть допомогти лише фінансово або порадами

єдналися до єврозони.) Жодна з цих країн не відповідатиме у найближчому часі визначенім у Маастріхтському договорі критеріям переходу на євро. Але вони маленькі (вся Балтія має населення у заледве 7 млн осіб). Тож якби їм дозволили вступити до єврозони, це не створило б небажаного прецеденту для інших чи підірвало б довіру до єдиної валюти. І все ж Європейський центральний банк (ЕЦБ) та Європейська комісія різко виступають проти цієї форми «євроїзації», навіть незважаючи на те, що дві балканські країни — Чорногорія та Косово — вже використовують євро.

Односторонній чи пришвидшений перехід на євро мав би значно менше сенсу для третьої групи, до якої належать більші країни з плаваючим курсом — Чехія, Угорщина, Польща та Румунія. Жодна з них не готова до жорсткої фінансової дисципліни, яка виключає майбутню девальвацію євро. Їх передчасний вступ до єврозони може послабити єдину валюту. Але валюти цих країн падають, і поляки, угорці та румуни стають дедалі вразливішими через кредити, які фірми та прости громадянини

взяли в іноземній валюті переважно в банках, що належать іноземцям. Те, що колись здавалося хитрою грою, тепер виглядає як божевільний ризик як для позичальників, так і для банків, переважно італійських та австрійських, які видавали кредити.

ЗУПИНІТИ ГНИТТЯ

Для цієї четвірки первістком пріоритетом є зупинка подальшого падіння їхніх валют. Другим — підтримка банків, відповідальних за проблемні кредити у валютах. Цей біль має бути поділений як між банками та їхніми позичальниками, так і між урядами країн-кредиторів та країн-позичальниками. Ці два завдання потягнуть за собою допомогу з кількох зовнішніх джерел: ЕЦБ та МВФ, структурних фондів Єврокомісії, Європейського банку реконструкції та

розвитку та, можливо, Європейського інвестиційного банку. Зважаючи на масштаб проблеми, брак координації між цими організаціями був ганебним. Третію метою має бути відновлення східноєвропейськими країнами структурних реформ, від яких вони дотепер ухилялися.

Переконати жителів Берліна, Бредфорда чи Бордо у потребі допомогти самим міфічним польським сантехнікам, які щойно забрали в усіх роботу, буде нелегким завданням для лідерів Європи, осооливо під крики правих ксенофобів. Німецькі платники податків уже хвильюються, що на їхні важко зароблені гроші по-люють інші. Рахунок справді буде величезним, але, правду кажучи, Західна Європа не може дозволити собі не сплатити його. Крах будь-якої країни — члена ЄС у регіоні, не кажучи вже про розпад єврозони чи спільногого ринку, матиме катастрофічні наслідки для всієї Європи; і тут немає сенсу чекати допомоги від Америки, Китаю чи ще когось. Урятувати Схід точно ще не надто пізно, але політики повинні почати роботу над цим уже зараз. ■

АВТОР: Дмитро Губенко

Азійські країни шукають порятунок від кризи у вільній торгівлі, а європейці не можуть дійти згоди щодо планів порятунку економік Східної та Центральної Європи. Але і в Азії, і в Європі відкидають протекціонізм

У минулі вихідні відбулися саміти одразу двох потужних економічних блоків – Європейського Союзу та Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Розташовані на різних кінцях земної кулі, ці дві організації покликані вирішувати однакові завдання – сприяти економічному зростанню, соціальному та культурному прогресові своїх членів. Не дивно, що і ЄС, і АСЕАН практично одночасно закликали відмовитися від протекціоністських заходів. І хоч азійський блок поки що відстає від європейського за ступенем інтеграції, його лідери були одностайніші у своїх пошуках виходу з кризи.

ВЛАСНА МОДЕЛЬ

На саміті в Таїланді десять країн – членів АСЕАН **ідів. довідку** заявили, що їхня мета – створити до 2015 року економічну спільноту, подібну до Європейського Союзу. Але Схід – річ тонка: у Південно-Східній Азії розглядають ЄС не як модель, а лише як джерело натхнення. «Не очікуйте дива завтра. Наше завдання – щоб АСЕАН відповідав своїй меті», – визнав генеральний секретар організації Сурін Пітсуван. Як зазначають спостерігачі, швидше за все, навіть п'ятирікі буде недостатньо, щоб об'єднати настільки різні за рівнем розвитку країни, як, наприклад, Лаос та Сінгапур.

Створена понад 40 років тому, асоціація лише в 2007-му набула рис повноцінної міжнародної організації, ухваливши власну Хартію. Однак критики АСЕАН зазначають, що цей документ є радше декларацією про-

Схід і Захід

Лідери АСЕАН мають великий досвід зведення торговельних мостів

наміри, оскільки йому бракує контрольних механізмів. Правозахисники наполягають, що організація нічого не робить, аби запобігти порушенням прав людини країнами – членами АСЕАН, особливо військовим режимом М'янми. Та й у такому недоінтегрованому стані Асоціація привертає увагу світових держав – торік США уперше призначили посла до АСЕАН.

ДРЕЙФ НА РЕЙДІ

Сьогодні головне завдання країн регіону – відновити свої експортно-орієнтовані економіки, які нелегко переживають падіння обсягів міжнародної торгівлі. Найсильніше криза вдарила по фінансовій столиці регіону – Сінгапурі, який уже офіційно перебуває в рецесії – цього року ВВП країни-міста впаде на 2–5%. Як ілюстрація плачевного стану місцевої економіки – на рейді сінгапурського порту стоять порожніми сотні торгов-

ельних суден. Не набагато краща ситуація й у Малайзії та Таїланді, де цього року прогнозують падіння ВВП на 0,5–1%. Тільки в січні тайландський експорт упав на 26% порівняно з минулим роком.

В інших країнах регіону ситуація поки краща. Так, економіки Індонезії та Філіппін у четвертому кварталі минулого року продемонстрували зростання у 4%. Обидві країни мають великі внутрішні ринки, що дозволяє їм порівняно безболісно переживати падіння експорту. Однак індонезійська економіка все ж залежна від експорту сировинних матеріалів, а філіппінська – від переказів заробітчан, які працюють за кордоном. А отже, уповільнення світової економіки може відобразитися на цих країнах уже найближчим часом.

Країни Південно-Східної Азії зовсім нещодавно пережили фінансову кризу 1997–98 років, і їхні лідери вине-

зустрілися

Cha-am, Thailand 1 March 2009

ФОТО: REUTERS

сли з неї два важливі уроки. По-перше, уряди сформували потужні валютні резерви, які дозволяють мінімізувати курсові коливання. По-друге, місцеві компанії та банки, навчені гірким досвідом девальвації місцевих грошових одиниць, на відміну від східноєвропейських країн, уникали значних зовнішніх запозичень.

ТОРГІВЛЯ БЕЗ КОРДОНІВ

Утім справжньою запорукою економічного виживання регіону є вільна торгівля, тож лідери країн Південно-Східної Азії закликали до боротьби з торговельним протекціонізмом, до якого все частіше вдаються в інших регіонах. А щоб слова не розбігалися зі справами, уклали угоди про вільну торгівлю з Австралією та Новою Зеландією. Переговори з цими країнами тривали з 2004 року, угода стала останньою ланкою, що пов'язала ASEAN із економічно потужними су-

сідами. Раніше блок уже уклав подібні угоди з Китаєм, Японією та Південною Кореєю.

«Ми бачили Південно-Східну Азію як джерело загроз, нестабільності та небезпек. Переход від таких оцінок до підписання угоди, що розглядає цей регіон як джерело величезних економічних перспектив, — видатна зміна останніх 30-ти років», — заявив новозеландський міністр торгівлі Тім Гросер. Його країну можна назвати регіональним лідером вільної торгівлі, адже Нова Зеландія є одним із ініціаторів Тихоокеанського стратегічного економічного партнерства. До цієї зони вільної торгівлі належать також Чилі, Сінгапур і Бруней, а переговори про вступ ведуть США, Австралія та Перу.

«НОВА ЗАЛІЗНА ЗАВІСА»

Лідери ЄС на антикризовому саміті в Брюсселі не продемонстрували такої

ДОВІДКА

Асоціація держав Південно-Східної Азії, або ASEAN (від англ. абревіатури ASEAN – Association of Southeast Asian Nations), утворена 8 серпня 1967 року Індонезією, Малайзією, Філіппінами, Сінгапуром і Таїландом. Бруней приєднався до організації 1984 року, В'єтнам – 1995-го, Лаос – 1999-го, а Камбоджа – 1999-го. Загальна територія цих країн сягає 4,46 млн км², де проживає приблизно 575 млн осіб. На 2008 рік номінальний ВВП країн – членів ASEAN становив \$1,486 трлн. Для порівняння: загальна територія країн – членів ЄС – 4,32 млн км², населення – 500 млн осіб, номінальний ВВП – \$19,195 трлн.

єдності, як їхні азійські колеги. Ще напередодні зібрання прем'єр-міністр Угорщини Ференц Дюрчань закликав Євросоюз ухвалити програму порятунку економік нових членів ЄС вартістю €190 млрд. «Інакше між багатими членами Союзу на Заході та бідними на Сході може виникнути «нова залізна завіса», — лякав колег Дюрчань. Але його пропозиція не знайшла відгуку в «старої Європі». Як заявила канцлер Німеччини Ангела Меркель, «не можна порівнювати тяжку ситуацію в Угорщині з ситуацією в інших країнах регіону», а отже, надавати допомогу Східній та Центральній Європі одним пакетом немає сенсу.

Ветерани Євросоюзу також відкинули ідею форсованого прийняття до єврозони країн Балтії та Болгарії, чиї валюти прив'язані до євро. Ці рішення підкреслили поділ ЄС на два табори – єврозону та нових членів, кожен із яких намагається вирішити власні проблеми, часто за рахунок іншого. Та головним результатом саміту є збереження єдиного європейського ринку і відмова від національних антикризових протекціоністських програм. На порядку денного це питання постало завдяки французькому президентові Нікола Саркозі, який пообіцяв автоконфернам щедру допомогу в обмін на обіцянку не закривати заводи у Франції. Як декларують у підсумковій заяві саміту лідери ЄС, їхні країни «повинні зробити все можливе, щоб єдиний ринок став інструментом відновлення економіки». ■

Торговельна самооборона

У розпал кризи деякі держави вдаються до захисту внутрішніх ринків. Україна не виняток. Протекціонізм може спровокувати торговельні війни і поглибити рецесію, особливо в експортноорієнтованих країнах

ПРОТЕКЦІОНІСТИ

РОСІЯ

Ухвалено понад 30 законів щодо підвищення імпортних мит та субсидування експорту

ІНДІЯ

Проведено два антидемпінгових розслідування щодо поставок холоднокатаного і гарячекатаного прокату з 15-ти країн. Встановлено ввізне мито на сталь іноземного виробництва на рівні 5%

ТУРЕЧЧИНА

Підвищено митну ставку на імпорт плаского прокату з України на 8–15%

США

Імпортерів металу не допускатимуть до держзамовлення, яке буде профінансовано у межах реалізації антикризової програми Білого дому. General Motors і Chrysler отримали від держави понад \$13 млрд для запобігання банкрутству

ФРАНЦІЯ

Peugeot-Citroen і Renault надано державні кредити в розмірі \$8 млрд

УКРАЇНА

Можуть бути введені піврічні надбавки в розмірі до 13% до мит на імпортовані фрукти, м'ясо, автомобілі, будматеріали, одяг тощо

АВТОР: Олена Шевчук

«П

ротекціонізм зробив Велику депресію насправді великою». За останні місяці улюблену тезу поборників вільної торгівлі не раз згадували у своїх промовах західні економісти та політики. Бити на сполох почали ще під час обговорення антикризової програми Барака Обами, що містила недвоязичне звернення: «Купуй американське!». У розпал кризи, коли світовий товарообіг стрімко скорочується, уряди країн вдаються до протекціоністських заходів, найпопулярнішими з яких є підвищення ввізних мит та квотування імпорту. Такі дії провокують торговельні війни й призводять до посилення рецесії в експортнозалежних країнах.

ТЕНДЕНЦІЯ ТА МЕТОДИ

У 2008 році темпи зростання обсягів міжнародної торгівлі знизилися до 2,4% (у 2007-му цей показник становив 7,6%). Міжнародні вантажні авіаперевезення, на частку яких припадає близько 35% послуг із транспортування вантажів, у грудні минулого року скоротилися майже на чверть порівняно з відповідним періодом 2007-го. «Масштаби падіння не мають аналогів у новітній історії. Навіть після терактів у США у вересні 2001 року ситуація була менш загрозливою», — коментує Джованні Бісігнані, генеральний директор Міжнародної транспортної асоціації.

Найбільше від глобального зниження попиту потерпає Азійський регіон. Експорт Китаю в січні 2009-го зменшився на 17% рік до року, Японії — на 45%, Південній Кореї — на 33%. Як наслідок — валюти цих країн стрімко девальвують щодо долара США. За даними Dragon Capital, починаючи з 1 ве-

ресня 2008 року курс індійської рупії знизився на 12,49%, корейські вони — на 26,07%, тайванський долар подешевшав на 9,1%. Схожі тенденції спостерігаються і в інших країнах, що розвиваються, зокрема в Аргентині, Бразилії, Колумбії, Мексиці, Туреччині, Угорщині, Словаччині, Україні тощо.

Щоб стимулювати падіння нацвалют, уряди низки країн з минулого року обмежують імпорт, наприклад, поступово підвищують ввізні мита, а також усіляко підтримують експортерів. До таких заходів вже вдалися Індія, В'єтнам, Індонезія, Бразилія. Росія, яка поки що не вступила до Світової організації торгівлі, активно захищає національних виробників. За останні три місяці Держдума РФ ухвалила понад 30 законів щодо підвищення тарифів на імпортовані товари та субсидування експорту. Але навіть країни — члени СОТ збільшують ввізні мита (у минулі роки встановлювали ставки, низькі обумовленого рівня).

Дедалі частіше використовуються нетарифні методи захисту національних економік, які складніше відстежити і тим більше довести їхню згубність для торгівлі. Наприклад, органи влади можуть затягувати видачу ліцензій чи інших дозволів імпортерам або запровадити жорсткіші технічні та фітосанітарні стандарти на продукцію, підвищити вимоги щодо її безпеки для здоров'я людини тощо.

Упродовж 2008 року кількість антидемпінгових розслідувань зросла на 40% і більшість із них, як ніколи раніше, завершилися введенням тимчасового мита на імпорт. США, Індія й Туреччина стали рекордсменами з антидемпінгових обмежень. Першими домоглися захисту металургійні підприємства цих країн. Зокрема, Індія провела два розслідування щодо поставок холоднокатаного і гарячекатаного прокату з 15-ти країн. Влада встаново-

ВПРИТУЛ |

вила ввізне мито на сталь іноземного виробництва на рівні 5%. З початку 2009-го Туреччина підвищила митну ставку на імпорт плаского прокату з України на 8–15%. Загалом торік частка антидемпінгових розслідувань щодо поставок металопродукції в загальній кількості процедур збільшилася з 15 до 25%. Американські лобісти намагаються не допустити імпортерів металу до держзамовлення, яке буде профінансовано в межах реалізації антикризової програми Білого дому.

Одна з найпоширеніших форм держпідтримки в умовах кризи – пряме субсидування виробників. Приміром, американські автогіганти General Motors і Chrysler для запобігання банкрутству отримали від держави понад \$13 млрд, а французька влада виділила Peugeot-Citroen і Renault державні кредити в розмірі \$8 млрд. ЄС поновив субсидії на випуск молочної продукції. Китай, наслідуючи досвід США, обмірковує можливість збільшення фінансування інфраструктурних проектів задля збереження попиту на місцеву металопродукцію.

НАШІ СПРАВИ

Найбільчішим підвищенням торговельних бар'єрів виявиться для країн, що розвиваються, а саме для невеликих національних економік зі слабким внутрішнім ринком і високим рівнем залежності від експорту. Вони активно використовуватимуть загороджувальні інструменти, щоб захистити місцевих виробників, але в результаті потерпятимуть від ще більших втрат унаслідок введення протекціоністських заходів торговельними партнерами. Серед постраждалих може опинитися й Україна.

У грудні 2008 року Верховна Рада ухвалила закон, що дозволяє Кабінєту вводити піврічні надбавки в розмірі до 13% до мит на імпортоване м'ясо, фрукти, автомобілі, будматеріали, одяг тощо. Ale президент ветував документ через його невідповідність домовленостям із країнами СОТ. Аналогічний закон, ухвалений у лютому 2009-го, нещодавно підписав глава держави, оскільки введення тарифних надбавок, згідно з документом, має бути погоджене із СОТ. Реакція з боку

ЄС не змусила на себе чекати. «Я не радив би навіть думати про підвищення бар'єрів. Україна є членом СОТ, і я сподіваюся, що вона дотримуватиметься принципів Організації. Інакше можете готоватися до серйозних наслідків», – попередив українську владу президент Єврокомісії Гюнтер Ферхойген. Також невідомо, як Україна узгодить підвищення тарифів із МВФ, оскільки новий закон порушує зобов'язання, які держава взяла на себе, підписавши угоду з Фондом про отримання кредиту, – не вдаватися до тарифного регулювання імпорту.

Підвищення ввізних мит Україною, найімовірніше, спровокує вживання зустрічних заходів торговельними партнерами. «Нові бар'єри для українських експортерів можуть з'явитися не зараз, а коли світова економіка почне одужувати. Це продовжить термін виходу з кризи», – вважає експерт Інституту економічних досліджень та економічних консультацій Вікторія Мовчан.

Дієвим (хоча й неоднозначним) механізмом підтримки українських експортерів виявилася девальва. ▶

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримка
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" – від розрахунків до запуску в експлуатацію

ПресКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27

www.presscom.ua

ція гривні у вересні — грудні 2008 року. Як наслідок — в січні 2009-го обсяги імпорту зменшилися вдвічі (до \$2,3 млрд), а сальдо рахунка поточних операцій (експорт мінус імпорт) вперше за останній рік стало ~~позитивним~~ (\$0,5 млрд). За даними Нацбанку, імпорт продукції машинобудування скоротився в 2,8 раза, мінеральних продуктів — у 2,6, металургії — в 2,4, хімічної промисловості — в 1,7 раза. В грудні 2008-го обсяги експорту навіть зросли на 9,2% (переважно за рахунок збільшення поставок продукції машинобудівної та металургійної промисловості). Щоправда, в січні 2009-го експорт скоротився в середньому на 39,8%: металургії — на 31,3%, хімічної промисловості — на 33,9%, машинобудування — на 59,9%. Без девальвації фінансові втрати експортерів були б набагато більшими.

ВИБІР І АЛЬТЕРНАТИВИ

Класичним прикладом, до якого вдаються економісти, прагнучи довести шкоду протекціоністських заходів,

є закон Смута-Хоулі, ухвалений у США напередодні Великої депресії. У 1930 році, щоб підтримати місцевих виробників, влада підвищила імпортне мито на 20 тис. товарів, спровокувавши торговельні війни. Велика Британія, Франція, Канада та інші країни вдалися до аналогічних заходів. Внаслідок підвищення тарифів обсяги міжнародної торгівлі зменшилися на 30%, а в країнах, що залежали від експорту, рецесія посилилася. Законодавчі ініціативи бурмантом вдалили і по американських експортерах.

Під час кризи 1931—1933 рр., що супроводжувалася ухваленням протекціоністських законів, світова торгівля зазнала великих втрат, але підвищення торговельних бар'єрів було не так причиною Великої депресії, як її наслідком. Сучасні дослідники, зокрема Бен Бернанке та Барі Айхенгрін, доводять, що криза перевиробництва початку 1930-х років минулого століття була тісно пов'язана з дією золотого стандарту. Уряди намагалися запобігти відливу золота з

країн, зменшуючи внутрішній попит. Однак цим вони тільки розкручували спіраль дефляції.

Як прогнозують експерти МВФ, обсяги міжнародної торгівлі в 2009 році можуть зменшитися на 2,8%. Проте падіння зумовлене не протекціоністськими заходами, а передусім глобальним зниженням попиту. Стагнація попиту загострюється через брак кредитних ресурсів. Покупці дедалі частіше стикаються з проблемою отримання акредитивів від банків (умовне грошове зобов'язання банку, що видається продавцю за додрученням покупця), якими підтверджується оплата постачальниками за продукцією під час укладання міжнародних торговельних угод.

«Протекціонізм страшний не під час кризи. Негативний ефект від нього з'явиться вже у період відновлення економіки. Кризу спровокувала низка чинників, які згодом зникнуть, а бар'єри залишаться. На те, щоб зняти їх і повернутися до нормальної системи торговельних відносин, знадобиться багато часу», — зазначає Вікторія Мовчан.

У будь-якому разі уряди країн мають обмежений вибір: або змириться з негативними економічними наслідками протекціонізму, що більше відчуватимуться після кризи (обвал експортних поставок, різке зниження курсу нацвалют тощо), або вже зараз допустити різке скорочення виробництва і зниження доходів населення (якщо не захистити національну економіку). Українська влада, схоже, знайшла третій шлях: ігноруючи необхідність розвитку внутрішнього ринку, в умовах кризи вона підтримує виробників-експортерів стрімкою девальвацією гривні, що призводить до зубожіння населення. ■

ІНСТРУМЕНТИ ПРОТЕКЦІОНА

35 до 13 березня чекаємо вас на таких заходах:

Книгарня "Є" в Києві

5 березня 18.00

круглий стіл на тему
"Електронна книжка"
Читання з текстів електронних
книг М. Бриниха, В. Стак,
Т. Антиповича, А. Кокотюхи,
О. Криштопи

7 березня 12.00

нагородження переможців
конкурсу учнівських творів
"Хто для мене Іван Мазепа?"
від громадського руху
"Не будь байдужим!"

9 березня 18.00

літературні читання
8-ми поеток:
Катерини Бабкіної (Івано-Франківськ)
Юлії Стаківської (Житомир)
Ірини Шувалової (Київ)
Вікторії Черняхівської (Київ)
Альбіни Позднякової (Львів)
Лариси Радченко (Львів)
Оксани Васьків (Львів)
Мар'яни Максим'як (Тернопіль)

К Н И Г А Р Н Я

Культурно-мистецький центр "Є" в Івано-Франківську

7 березня 15.00

презентація проекту
сестер Демських
"Жіночий любовний роман";
обговорення теми
"Коли "жінщина" стане жінкою"

8 березня 18.00

літературні читання
8-ми поеток:
Катерини Бабкіної (Івано-Франківськ)
Юлії Стаківської (Житомир)
Ірини Шувалової (Київ)
Вікторії Черняхівської (Київ)
Альбіни Позднякової (Львів)
Лариси Радченко (Львів)
Оксани Васьків (Львів)
Мар'яни Максим'як (Тернопіль)

10 березня 18.00

творчий вечір
молодіжного літературного
угруповання "Догори дригом"

13 березня 17.00

презентація книжок
серії "Militaria Ucrainica"

НАШІ КНИГАРНІ:

м. Київ
вул. Лисенка, 3а
тел.: 8 044 235 88 54

м. Володимир-Волинський
вул. Ковельська, 6
тел.: 8 03342 2 19 57

м. Івано-Франківськ
вул. Незалежності, 31
тел.: 8 0342 72 29 20

Плутяги

Автори: Андрій Лаврик,
Богдан Буткевич

Не зовсім чесні способи заробітку стають дедалі актуальнішими

Люди, котрі опинилися на вулиці, можуть сподіватися лише на диво. Попит породжує пропозицію — швидко з'явилася ті, хто таку надію пропонує. Звісно, не безкоштовно.

Листи щастя

Батьки редактора відділу розслідувань **Тижня** щомісяця отримують від одного столичного ТОВ каталоги товарів і призові сертифікати, в яких зазначається, що вони виграли чималі гроші. Сертифікатів назбиралося на кількасот тисяч гривень. Але щоб стати власником призу, треба регулярно замовляти поштою у ТОВ товари з каталогів. Зокрема,

побутову хімію невідомого виробника.

Читачі **Тижня** з Чернівецької області одна одеська фірма надіслала лист із велими цікавою пропозицією: замовте у нас поштою товару на 230 грн і тоді гарантовано одержите цінний приз. Спокусившись на таку щедрість, жінка замовила деякі речі (які в будь-якому торговельному центрі можна було придбати значно дешевше). Разом із замовленням прийшов лотерей-

м. Києві. — В цих запрошеннях значено, що вони гарантовано стануть переможцями лотереї, яку проводитимуть серед покупців, і що вони виграють або 50 тис. грн, або машину. Але щоб остаточно отримати приз, який розігруватимуть наприкінці року, необхідно з кожного каталогу щоразу купувати якісь речі, здебільшого непотріб». Зазвичай, тим, хто згодився стати власником непотрібних речей, приходить папірець із повідомленням, що пе-

Хвиля ошуканств, на думку експертів, не спаде одночасно із завершенням фінансової кризи

ний квиток, в якому зазначалося: ви виграли 113 тис. грн. «Натомість я отримала від них у подарунок щітку за 3 грн», — обурюється читачка.

Столичну міліцію за останні кілька місяців уже завалили скаргами на поштових шахрай. «Людям надходять листи-запрошення взяти участь у купівлі якихось товарів чи книжок поштою, — розповідає Володимир Поліщук, начальник центрального громадських зв'язків ГУ МВС у

редплатник виграв приз. Те, що приз можна отримати тільки після перемоги в реальному розіграші, пишуть дуже дрібним шрифтом. «Фірми, які таким займаються, неможливо притягнути до відповідальності, — каже Володимир Поліщук. — Адже справді, хоч і дрібним шрифтом, але ж вони повідомляють, що приз людина отримує тільки після розіграшу. А неуважність — то вже, мовляв, не проблема самої фірми».

КІЛЬКА ВІДНОСНО ЧЕСНИХ СПОСОБІВ ВИЛУЧЕННЯ ГРОШЕЙ У ГРОМАДЯН

ТОВАРИ ПОШТОЮ

Пропонуєть регулярно замовляти у фірми товар поштою

Обіцяють покупцеві цінний приз — велику суму грошей, але тощо

Насправді цінний приз розігрують з — поміж тисяч таких же покупців

ТЕМА ТИЖНЯ

МАЛЮНОК: АНДРІЙ ЄРМОЛЕНКО

ТРИВОЖНІ ДЗВІНКИ

Інший кризовий тренд: меншає кількість мобільного ошуканства, коли абонентові надходить SMS-повідомлення про виграну у якомусь конкурсі. Набравши вказаний номер, людина втрачає більшість грошей із рахунку. В столичній міліції пояснюють це тим, що власники мобільних телефонів стали обережніші. Однак пройдисвіти не залишають спроб знайти довірливих. Зо-

крема Юрій Макаров, шеф-редактор **Тижня**, отримав SMS із Великої Британії, в якому повідомляли, що місцеве відділення IT-гіганта Nokia приготувало для нього приз – 100 тис. британських фунтів. У київському ж офісі фінської компанії запевнили, що жодне із представництв Nokia грошових призів не роздає.

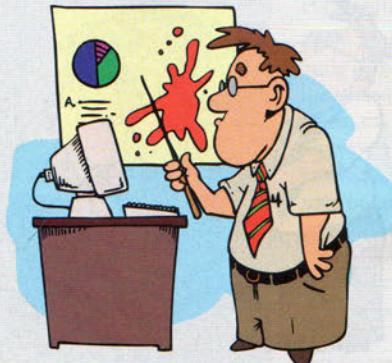
Натомість МВС останнім часом зафіксувало в Києві різновид мо-

більного шахрайства, що вже два роки процвітає в Москві. Вам телефонують із мобільного, при цьому створюючи штучний фон, щоб перешкодити нормальній чутності. Підтутним тихим голосом починають розповідати, мовляв, хтось із ваших близьких потрапив в аварію, вбив людину тощо. Ви намагаєтесь розпитати, що ж сталося, а вам кажуть: не можу зараз говорити, гроші закінчуються, поповніть ►

ВАС ШУКАЄ РОБОТА

Велика компанія шукає талановитих та перспективних лодей

Аби позмагатися за вакансію, треба пройти тренінг. Платите за нього ви

Ви не підходите до ж рекрутери змінчотою дислокацію

МАЛЮНОК: АНДРІЙ СЕРМОЛЕНКО

мені рахунок, ось номер, і лише тоді я можу розкажати. «Досі місяць тому одній жінці в Києві сказали по телефону, що син убив людину і йому загрожує кримінальна відповідальність, — пригадує Володимир Поліщук. — І, щоб його врятувати, потрібні 10 тис. грн. Жінка поїхала й віддала останні гроші незнайомій людині. Зателефонувати синові вона здогадалася лише потім. З ним було все гаразд. Пізніше вона звер-

нулася до міліції. На жаль, зловмисника поки ще не знайшли».

ПЕРЕГОНИ ПАЦЮКІВ

Виявляється, аби заробляти чималі гроші, та ще й під час економічної кризи, не треба горбатитися на заводі, сліпнути перед монітором у офісі чи торгувати на базарі. Зокрема, фонд «Люди для людей» та «Центр бізнес-технологій» (ці структури афільовані) на своїх інтернет-

сторінках обіцяють навчити всіх охочих побудувати «грошову машину», що стабільно приноситиме вам пристойні кошти. При цьому зауважують: «Ми відкидаємо продаж будь-чого. Ми показуємо, що гроші можна заробляти іншим, комфортнішим способом».

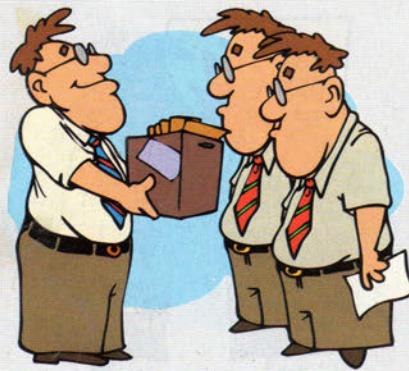
Із кожного студента беруть по 50 грн за одне заняття. Аби «грошова машина» запрацювала, потрібно ходити на курси протягом

КІЛЬКА ВІДНОСНО ЧЕСНИХ СПОСОБІВ ВИЛУЧЕННЯ ГРОШЕЙ У ГРОМАДЯН

ІНВЕСТУЙТЕ!

Чим більше грошей ви вкладете в компанію, тим вище підніметесь кар'єрними сходами

Приводьте друзів – отримаєте бонус

Таких кар'єристів – тисячі. У виграних тільки ті, хто на вершині піраміди

ТЕМА ТИЖНЯ

місяця, а потім пройти практику. Вочевидь, повний курс навчання коштуватиме 500 – 1000 грн. «Ми не заробляємо на вашому навчанні, – запевняють організатори тренінгів. – Гроші – оплата за ваше навчання – повертаються у ваш бізнес разом з нашими інвестиціями».

На сайті Cashflow (з англ. грошовий потік) обіцяють навчити, як збагатитися граючись. Для цього достатньо купити одну з настільних ігор – «Перегони пасюків», Cashflow, «Монополію» – і в процесі гри, як переконують автори сайта, свідомість ваша зміниться й краще працюватиме в напрямку до першого мільйона. За найдешевший із «навчальних посібників», настільну гру «Монополія» (складається з паперового поля, кількох пластикових фішок і гральних грошей) просить 230 грн. За гру «Грошовий потік», авторство якої приписують японському мільйонерові Роберту Kiosaki, правлять майже 1000 грн. До речі, про автора. До Роберта Kiosaki постійно апелювали, понад те – називав його своїм партнером, сумновідомий шахрай Роберт Флетчер. Проте компанія пана Kiosaki будь-який зв'язок із ощуканцем заперечує.

Ідея Роберта Kiosaki та гру «Грошовий потік» використовує в своїх програмах і «Тренінговий клуб мільйонерів». Генеральний директор закладу Катерина Віхарєва входить до «Клубу 1000 мільйонерів», створеного топік нігерійським проповідником і духовним наставником київського міського голови Сандесем Аделаджею. Пані Катерина на запитання **Тижня**, скільки мільйонерів вийшли з тренінгового клубу, відповісти не змогла. Натомість запропонувала надрукувати її статтю про те, як здолати економічну кризу. Коли ж журналіст поцікавився, чи не входять до її клубу засновники фінансової компанії Kings Capital, що не змогла виконати зобов'язань перед вкладниками (інвестувати в неї, як відомо, закликали на проповідях у «Посольстві»), пані Катерина відрізала: «Ляпнати абищо я не збираюсь».

ЦЕ НАДОВГО

Зростання кількості довірливих людей і, відповідно, різноманітних ощуканців експерти вважають цілком закономірним процесом. «У часи стабільності діє механізм еквівалентного обміну. Тобто взамін

свого вкладу люди отримують еквівалентну кількість матеріальних цінностей – грошей, матеріальних благ, підтримки інших людей, – пояснює заступник директора Інституту соціології Національної академії наук України Євген Головаха. – З настанням же кризи відбувається дисбаланс цього механізму, що дуже сильно деморалізує людей. Вони починають втрачати орієнтири і стають схильними до стану так званої депривації – підвищеної довірливості в умовах браку грошей. Цей стан сприятливий для діяльності шахрайів усіх мастей».

«Одномоментно досить вагома частина суспільства опинилася в ситуації непевності, люди не знають, що їм робити та куди йти, – погоджується науковий керівник фонду

«Демократичні ініціативи» Ірина Бекешкіна. – Це пояснює, чому під час будь-якої кризи такий успіх мають, наприклад, обрудки, пов’язані з працевлаштуванням чи заробітком. Звичайно, шахрайства були й у часи стабільності, але зараз, коли нормальну роботу знайти досить важко, такі злочини загрожують перетворитися на тенденцію. Адже коли маса людей дезорієнтована, завжди знайдеться шахрай, який запропонує свою «допомогу».

Хвиля ощуканств, на думку експертів, не спаде одночасно із завершенням фінансової кризи. Вони очікують ефекту «післядії»: на початку оздоровлення економіки шахрайство перебуватиме на своєму піку, який протримається стільки часу, скільки тривала криза. ─

ПРИЧИННИ НАСЛІДКИ

ЄВГЕН ГОЛОВАХА

Заступник директора Інституту соціології
Національної академії наук України

Коли в суспільстві зламано механізм еквівалентного обміну, люди сподіваються на диво, а під час кризи це починає впливати навіть на врівноважених особистостей. Тож не можна сказати, що в часи кризи різко зростає кількість шахрайів – швидше, іхні дії мають набагато більший успіх, ніж під час стабільності, адже в них ширшає поле для діяльності.

Згадайте початок 1990-х із їх трастами, пірамідами та вуличним шахрайством а-ля три кульки. Зараз не буде вибуху ощуканств, просто ми на деякий час повернемося в 1990-ті. Масштаби визначатимуться гли-

БИНОЮ КРИЗИ ТА ЇЇ ТРИВАЛЬСТЮ.

Для того, щоб визначити, коли ситуація покраїться, треба знову-таки простижити розвиток подій у 1990-ті роки. Адже із загальною стабілізацією ця сфера діяльності (шахрайство – Ред.) різко скоротилася. Якщо криза триватиме два роки, то тільки через два-три роки після її закінчення ми зможемо спостерігати різке зменшення кількості шахрайств. Якщо п'ять років – то через п'ять. Тож можна говорити також і про існування «ефекту післядії кризи».

ІРИНА БЕКЕШКІНА

Науковий керівник фонду «Демократичні ініціативи»
Коли комусь погано, він завжди намагається схопитися за соломинку. Людей залишили сам-на-сам із шахрайами всіх мастерів. І вони цим неодмінно скористаються. Точніше, користуються. На мою думку, враховуючи ситуацію з кредитами та банками, невдовзі станеться різкий вибух фінансових шахрайств. Людям обіцятимуть видати кредит чи повернути депозит, а насправді просто виманюватимуть гроши.

Дуже важливим чинником зростання шахрайства є відсутність сильної влади. Саме відповідні державні органи мають змінити цю соціальну дезорієнтацію. Бо люди в нас тотально юридично безграмотні. Ось тут і мають діяти соціальні служби, служби зайнятості, щоб хтось не доходив до крайнощів і не йшов убивати. Зрозуміло, в умовах такої соціальної напруги шахраям працювати набагато легше.

До того ж, в умовах кризи дуже погано працюють правоохоронні органи. Тому в окремої частині суспільства виникає почуття безкарності. Мовляв, що б я не зробив, мені за це нічого не буде, адже не до мене зараз – у країні безлад.

Золоті телята

АВТОРИ: Богдан Буткевич,
Василь Васютин

Кореспонденти **Тижня** майже дали себе ошукати

По вас вдарила криза? Ви хочете нашвидку «зрубати» грошенят? Ви вперто продивляєтесь всі оголошення про роботу в метро? Тоді маєте всі шанси стати жертвою шахраїв, які чатують на шукачів легкого заробітку. **Тиждень** пересвідчився: легких грошей у природі не існує, а тим паче у скрутні часи.

АТРАКЦІОН НЕБАЧЕНОЇ ЩЕДРОСТІ

«Ви не задоволені своїм фінансовим становищем? Нам потрібні серйозні люди». У відділі розслідувань **Тижня** зібралася ціла колекція оголошень такого змісту. Телефонуємо за одним із них. «Так, найближча співбесіда відбудеться в понеділок, будемо дуже раді вас бачити», — відповідає жіночка років 40. Запитую: «А в чому ж полягає робота?». «У нас багато різних вакансій, — трохи плутано каже співрозмовниця. — Ви працюватимете з людьми. А конкретний напрям залежить від ваших здібностей і вмінь». Ствердо муркочу в трубку. «Тільки не запізнуйтеся, — насамкінець дає настанову жіночий голос. — Бо в нас багато кандидатів на роботу. І якщо прийдете пізніше призначенногу часу, то втратите шанс».

Морозного ясного ранку виходжу з метро на «Майдані Незалежності» й прямую в одну з бічних вуличок. Знаходжу потрібний офіс. Мене зустрічає чоловік з обличчям, що важко запам'ятовуватися, і веде довгим, майже неосвітленим коридором. Заходимо до великої кімнати, де на шкіряній софі сидять дві жінки бальзаківського віку і

чолов'яга за п'ятдесят. Це мої конкуренти у боротьбі за високооплачувану роботу. Важкі дерев'яні двері відчиняються, і я потраплюю до маленької кімнати. Її обстановка віддалено нагадує підприємство із заготівлі рогів та копит з безсмертного роману Ільфа та Петрова.

«Мене звати Емма Костянтинівна, — відрекомендовується господарка кабінету. — Ми набираємо людей для великої іноземної корпорації, що невдовзі відкриє своє представництво в Україні, й проводимо кастинг на посади. Ви маєте пройти тренінг — самі розумієте, ми не можемо ризикувати і хочемо взяти на роботу тільки кращих із найкращих». Під час цієї промови я намагаюся постійно дивитися на неї широко розплющеними очима найнівного студента. «Головне з усіх випробувань — тренінг, — продовжує Емма Костянтинівна. — З вами працюватиме ціла команда психологів та соціологів. Його результати дадуть вам повне уявлення про вашу особистість і проблеми, що стоять на шляху до успіху. Тож

ходьте завтра на десяту годину, — солодко виспівує Емма Костянтинівна. — І приводьте своїх друзів — повірте, ви не пошкодуете». Проходячи повз кімнату з іншими кандидатами на вакансію, ловлю на собі роздратовано-стурбований погляд однієї з бальзаківських жінок, що говорив: не дай Боже зайняв мое місце.

ДИХАЙТЕ ГЛИБШЕ – ВІ СТУРБОВАНІ

Автори іншого оголошення впевнено обіцяли, що не тільки допоможуть мати «stabільно дуже високий прибуток», а й навчать, як перемогти усі комплекси і стати материально незалежним. Понад те, дадуть віру в завтрашній день. Домовляюся про зустріч, беру адресу.

Наступного дня довго блукаю промзоною на Подолі, допоки знаходжу потрібний будинок, потім проридаюся крізь сміттєві кучугури та завали цегли на території якогось заводу. Похмурий охоронець проносить поглядом, наче рентгеном. І ось нарешті я в чепурненькому

«Навіть якщо ви нам не підійдете, тренінг неодмінно принесе вам користь».

Тренінг коштує 600 грн

навіть якщо ви нам не підійдете, тренінг неодмінно принесе вам користь». Тренінг коштує 600 грн, але мені як «дуже перспективній молодій людині» запропонували знижку до 400 грн. «Заплатити можна просто зараз», — заявила Емма Костянтинівна.

Показуючи всім своїм виглядом просто-таки цуценячий захват від цієї пропозиції, починаю бідкатися, мовляв, вибачте, не взяв із собою стільки грошей. Керівниця концепції великуденно дозволяє мені принести гроши наступного разу й пропонує одразу ж розпочати тренінг. Мені видають психологічний тест на тему «Хто ви є?» з розряду тих, що зазвичай публікують у чоловічих журналах. «Обов'язково при-

офісі з напрочуд романтичним краєвидом на гору використаних покришок.

Перед мною з'являється симпатична жінка за 30, представляється Ольгою. Різко викидає руку в мій бік і беззапідзійно заявляє: «Я відчуваю, що ви дуже хвилюєтесь. Так, я відчуваю це. Я відчуваю вашу невпевненість. Ви ніколи не зможете бути успішним із такими комплексами. Розслабтеся!» Я намагаюся увійти просто тут і зараз у стан нірвані.

Але Ользі цього замало. «Ні, ви не можете розслабитися, — продовжує вона. — Тільки погляньте на себе у дзеркало — у ваших очах плеєкається страх. Ви боїтесь болю й страждань. Ви не можете досягти

ТЕМА ТИЖНЯ

Сучасні комбінатори економлять на рекламі

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

успіху! Ви не вмієте створювати образ успіху. Ви почуваєтесь невдахою». Якщо чесно, то починає трохи напружувати, коли тебе вже протягом 10 хвилин називають невдахою. Проте вдаю із себе винуватого й очікую розвитку подій.

Тим часом настирна білявка і далі розписує темними фарбами ситуацію, в якій я вже опинився і яка чекає на мене через мої фобії. І ось коли я мав би бігти за мотузкою, щоб остаточно розрахуватися з цим негостинним світом, Ольга каже мені: «Але я можу вам допомогти. Купіть у нас книжку з унікальною методикою досягнення успіху та боротьби із собою. Вона так і називається: «Стань собою». До речі, її автор — дуже відомий російський соціопсихіатр Бездарцев». Коштує вона «недорого» — лише 300 грн. Також пані Ольга пропонує мені записатися до неї на курси психолічної впевненості, після чого обіцяє

обов'язково влаштувати на роботу. До речі, за окрему плату можна навіть розглянути можливість індивідуальних занять.

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ПІРАМІДИ

Телефоную за іншим оголошенням, домовляюся про зустріч із юнаком на ім'я Євген. Коротке знайомство — і відразу з корабля на бал. Євген проводить мене до конференц-зали у столичному Будинку кіно, де вже зібралися близько трьох десятків осіб різного віку. Вони чекають на презентацію проекту, що дасть змогу отримувати надприбутки в короткий термін. З перших слів молодого лектора Олексія стає зрозуміло: тебе запрошують зайняти сходинку в ієархії компанії InMarket, що нагадує фінансову піраміду.

Спочатку вам пропонують ознайомитися з одним із напрямів діяль-

ності — торгівлею комп'ютерними програмами, що вчать працювати в Internet Explorer, Microsoft Office, Access. Вартість продуктів — \$25 за один курс «Основи роботи в інтернеті». За \$47 можна придбати курси з основ роботи на комп'ютері у Windows та Microsoft Outlook Express.

Потім розпочинається основна частина презентації. Кожному покупцеві курсів пропонуються бонуси (on-line-офіс, можливість користуватися внутрішньою платіжною системою) і присвоюється статус партнера компанії. Кар'єрне зростання в InMarket можливе у разі, якщо партнер накопичить певну кількість балів: продасть продукцію InMarket своїм друзям і знайомим. Інший напрям — інтернет-магазин «Ринок InMarket». На сторінці цього магазину партнери компанії можуть продавати товари: побутову техніку, іграшки, ▶

Закрита презентація чергової «піраміди»

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ

книжки тощо. Послуга є особливо вигідною дрібним підприємцям: виклавши свою продукцію на сторінці, вони отримують додатковий канал продажу. Однак придбати товар на цьому сайті можуть тільки

класи €219 у разі, якщо ви маєте намір вести активну торгівлю. Або ж €89 — для резервування торговельного майданчика на чорний день. Роз'яснення щодо функціонування ринку супроводжувалися прикладами

сягнула кількох десятків тисяч (з України, Росії та країн Балтії). І якщо ті, хто долучився до програми на початку, спокійно заробляють, проводячи презентації, то нові учасники навіть свої капіталовкладення відбивають не так швидко, як хотілося б. Як свідчить практика, лише 15% учасників таких схем можуть похвалитися хоч якимось успіхом. Решта полішає подібні проекти уже протягом першого року роботи.

Вкладаючи реальні гроші у та-
кий бізнес, люди втягаються у своє-
рідну гру на кшталт «Монополії». І
оперують часто віртуальними ко-
штами у межах цього закритого
клубу, не завжди маючи можливість
перевести їх у готівку. Учасники
цих схем юридично не захищені, і
якщо в один момент система припинить
свое існування, перспективи
отримати зароблене мізерні. Засновни-
ки можуть зникнути разом із
фінансами. ■

Вкладаючи реальні гроші у такий бізнес, люди втягаються у своєрідну гру на кшталт «Монополії». А потім оперують лише віртуальними коштами

партнери, які купили пакет послуг InMarket. При цьому стати учасником InMarket можна тільки за рекомендацією одного з партнерів компанії.

Члени «концесії» визнають: самі по собі продукти фірми цінні мало — такі програми і книжки можна придбати деінде за менші гроші. Реальну вигоду приносить участь у системі продажу InMarket. Щоправда, за це доведеться ви-

спішних історій про те, як протягом кількох днів люди завдяки InMarket змогли отримати до 300% прибутку. Олексій, який дослужився до статусу директора, сипав прикладами із запалом проповідника.

Однак особисто для мене аргументи були не надто переконливими. Шанс потрапити до числа щасливчиків виглядає доволі приємним. Як відомо, за час існування кількість учасників InMarket

Банківська таємниця

АВТОР: Богдан Буткевич

Криза штовхас працівників фінустанов на шахрайство і службові зловживання

Чи не найбільшим ризиком втрати грошей у фінустановах самі банкіри називають внутрішнє шахрайство. Скорочення й урізання зарплати банківських працівників цей ризик значно підвищують: щоб зберегти докризовий спосіб і рівень життя, клерки йдуть на обман і працедавців, і вкладників. Банкіри й правоохоронці офіційно не коментують цього тренду — паніки довкола банківської системи і так забагато.

КЛІЄНТ МАЙЖЕ ПРАВИЙ

Олегові Д., юристконсульту великої столичної компанії, пощастило: він устиг продати свою квартиру до падіння ринку нерухомості. Отримані \$500 тис. поклав у банк з іноземним капіталом. «На мое щастя, невдовзі я зняв більшу частину суми з рахунка, — розповідає юрист. — У банку лишилося \$200 тис. Та після повернення з тижневого відпочинку в Єгипт з'ясував, що на моєму рахунку лишилося тільки \$200». Якимось містичним чином Олег примурився одночасно відпочивати на березі Червоного моря й ходити по київських відділеннях банку, знімаючи потівку зі свого депозиту.

«Одного дня у три відділення банку заходив чоловік, який пред'являв паспорт на ім'я мого клієнта і знімав великі суми грошей: 110, 50 і 40 тис. доларів, — розповідає адвокат потерпілого Василь Сергієнко. — До того ж поводився він зовсім не як людина, яка кудись поспішає чи бодай чогось остерігається: не намагався приховати свого обличчя від камер, навіть покриував на банківський персонал. Мовляв, давайте швиденько мій кеш і

пауйте гарненько — терміново потрібна готівка для великої угоди. Певна річ, паспорт, який пред'являв злочинець, був підроблений. Уси реквізити в ньому збігалися з реальним документом, тільки вклесна була фотокартка злочинця. Та все ж дуже дивно, що керівництво відділення, де він знімав гроши, не захотіло особисто перевірити, хто і на віщо одночасно знімає такі великі кошти».

Банк не поспішає ні повернати вкрадені в нього з-під носа гроши, ні пояснювати клієнтові, як таке могло трапитися. Міліція також не одразу розпочала розслідування. На першу заяву потерпілого Печерське РВ УМВС Києва відповіло відмовою порушити кримінальну справу, мотивуючи це тим, що банк не надав жодного документа, який підтверджував би факт крадіжки. Зрештою після втручання прокуратури правоохоронці таки порушили кримі-

де планувалося красти гроши, щоб той не прискіпувався до документів і не розпитував, навіщо одночасно знімається така велика сума. «Сумами менше ніж \$30 тис. ці злочинці навіть не цікавилися», —значає Валерій і додає, що крадії встигли змотати будочки.

Високопосадове джерело у Департаменті боротьби з економічною злочинністю МВС України на умовах анонімності повідомило **Тижню**, що за останні місяці підрозділ зафіксував різке зростання злочинності у банківській галузі. «Зраз я не можу розголошувати подробиць, але скажу так: справді, останнім часом у кількох українських банках мали місце кілька десятків випадків несанкціонованого зняття грошей із депозитів клієнтів», — зауважив правоохоронець.

«На мою думку, економічна криза може стати (якщо вже не стала) могутнім каталізатором цього

Останнім часом у банках мали місце кілька десятків випадків несанкціонованого зняття грошей із депозитів клієнтів

нальну справу за фактом шахрайства в особливо великих розмірах і розпочали слідство. Щоправда, як відомо **Тижню**, до викриття шахрая (чи шахраїв) вони не надто наблизилися.

ТЕНДЕНЦІЯ ОКРЕСЛИЛАСЯ

Валерій (просив зберегти його інкогніто), аналітик департаменту безпеки одного з найбільших вітчизняних банків, стверджує: таких випадків за останні місяці було чимало. «Ми з колегами вирахували групу хакерів-шахраїв, які зламали інформаційні системи низки системних банків, — розповідає фахівець. — Вони відстежували всі великі трансферти операції, дізнавалися рахунки, на які переводилися великі суми, і буквально за кілька тижнів підробляли документи й знімали гроши». Банківський працівник стверджує, що в кількох випадках шахраї підкуповували представника персоналу відділення банку,

процесу, — пояснює вал банківських шахрайств фінансовий аналітик компанії «ПростоБанк Консалтинг» Володимир Паюк. — Досить імовірним є долучення до шахрайських схем працівників банків, які раніше отримували більший дохід і тепер відчувають значний брак коштів». Експерт переконаний, що зростатимуть і обсяги внутрішньобанківського шахрайства. «Насамперед це стосується відкатів за видачу кредитів, — переконаний Володимир Паюк. — Адже зараз отримати кредит майже нереально. Імовірність того, що за певну винагороду банківські працівники обстоюватимуть інтереси клієнта на кредитному комітеті, зростає до максимального рівня. Хоча й до кризи таких випадків було чимало». Аналітик також прогнозує почастішання випадків, коли менеджери фінустанов сприятимуть поверненню депозиту за гроші або по з найомству. ■■■

Десантник-диригент

АВТОРИ: Ілько Майдачевський,
Олена Чекан

ФОТО: Анатолій Бєлов

Чим керівник провінційного оркестру приваблює у Чернігів музикантів світового рівня?

Серед людей поза межами артистичних кіл поширене уявлення про музикантів, нібито вони слабкі, тендітні істоти, які живляться духом святым, бояться протягів і страждають на неврастенію. Звісно, це забобон. Ференц Ліст гнув руками підкови. Йоганн Себастьян Бах виховував дводцятого дітей. Дмитрій Шостакович був футбольним суддею всесоюзної категорії. Микола Сукач, головний диригент чернігівського симфонічного оркестру «Філармонія», схожий радше на прaporщика повітрянодесантних військ, аніж на диригента.

РЕНЕСАНС ПІСЛЯ ЗАНЕПАДУ

Пан Микола і не приховує, а навпаки, підкреслює своє десантне минуле. Маestro по-дитячому пишається десятками стрибків із парашутом.

Не палить і не п'є. Щодня влітку й узимку купається в Десні, зрист має під два метри й може ударом кулака розтрощити ослін. При цьому створений ним колектив, за відгуками знавців – один із найкращих оркестрів України, а може, і Європи.

Без характеру й гарту навряд чи можна було мобілізувати буквально на руїні повноцінну команду музикантів і переконати всіх – начальство, колег, самих оркестрантів і, головне, публіку – в близкучому майбутньому.

1999 рік був не найкращим для культурних ініціатив: Чернігівська філармонія перебувала в сплячці. Камерний оркестр, подібний до тих,

що за радянських часів був у кожному обласному центрі, розпадався, а колишні вірні відвідувачі концертів класичної музики переїмалися здебільшого власним виживанням.

Сукач зібрав учораших випускників місцевого музичилища – без досвіду, без якісних інструментів (а на дешевій скрипці важко досягти якісного звуку, хай навіть тебе називають Ойстрахом), без перспективи. І невдовзі оркестр «Філармонія» дав концерт у Чернігові, за півроку виступив у Києві на фестивалі «Літні музичні вечори», а за два роки поїхав на перші закордонні гастролі до Хорватії.

Далі були виступи в Білорусі, знову в Хорватії, – там колектив відкривав музичний фестиваль Histria, а потім акомпанував Санкт-Петербурзькому балету, який привіз «Лебедине озеро» та «Жизель». У січні 2008 року відбулося напрочуд успішне місячне турне курортними містами Іспанії та Португалії.

Отримав кілька ножових поранень, удар у серце. Зараз лікарі не можуть повірити, що той смертельний рядок у медичній картці – це не містифікація

«Мені важливо було показати хлопцям і дівчатам, що їхні зусилля не марні, що вони працюють не лише на ентузіазмі, що перед ними є перспектива, – каже диригент. – Без такого виховного моменту жодна команда довго не протримається. Плюс, звісно, дати їм зрозуміти, що ми не пасемо задніх. На курортах публіка досить досвідчена – вона зирається з усієї Європи. Звісно, оркестранти слухають чужі записи, можуть порівнювати, але хай вони наживо відчувають, які вони молодці».

РОЯЛЯ ГАЛЬМІВНА ПЕДАЛЬ

Хоча, врешті-решт, закордонні тури – питання престижу, навіть не грошей. Чернігів, поки що не належить до світових культурних столиць, принаймні поки що. Для провінції має передусім значення реакція саме своєї публіки й те, наскільки міняється атмосфера в

місті. А вона вже змінилася, – зала завжди переповнена, як колись, за глухих радянських часів, коли філармонія була чи не єдиним осередком чогось справжнього.

У березні відбудеться вже дев'ятий фестиваль класичної музики «Сіверські музичні вечори» Ідив. програму, до міста регулярно, дедалі частіше приїздять зірки зі світовими іменами, інколи навіть оминаючи столицю. Піаністи Микола Луганський, Олег Полянський та Микола Сук, віолончеліст Олександр Князєв, японські скрипалі Саяка Шоджі, яка грає на рідкісній скрипці Страдіварі «Йоахім», та Ерік Шуман з не менш кштовним інструментом Страдіварі «Юпітер»...

Щороку гастролює в Чернігові й Вадим Руденко. Всесвітньо відомий піаніст, лауреат чи не всіх міжнародних конкурсів, розклад виступів якого розписано на багато років наперед. «Я комфортно почиваюся

з багатьма диригентами, але все ж є троє, яким ніколи не відмовлю. За жодних обставин. Один із цих диригентів – Микола Сукач», – зізнається пан Руденко. Умови та обставини, що їх мав на увазі маestro, це зовсім не гонорари. Хоча, зрозуміло, Чернігів не може тут конкурувати з Токіо чи Нью-Йорком. Найгірша обставина – рояль чернігівської філармонії. «Він не тримає стрій, пливє», – так пояснює піаніст причину, з якої мусив замінити Прокоф'єва на Сен-Санса під час чернігівських гастролей восени 2008 року. І додає: «Думаю, що на вітві з тієї мізерії, що виділяється на культуру, чиновники повинні знайти кошти на інструмент. Тим більше, що колектив нарешті отримав статус академічного симфонічного оркестру».

Попри вибухову вдачу Миколи Сукача, вимагати щось у когось із позиції сили він не може. Змушений

Репетиція оркестру

весь час просити: у міської влади, у спонсорів. Оркестрантами, попри авторитет, теж командувати складно: невелика платня, важка праця, чимала завантаженість. Трохи перегнути палицю — й люди можуть розбігтися. Тож доводиться шукати мотивацію.

Серед колег теж не всі радо сприйняли появу нової творчої одиниці. Знову-таки, для тих, хто не знає: у середовищі музикантів є свій негласний рейтинг престижності. Першими йдуть піаністи, потім — скрипалі, за ними — інші струнники, далі — духовики, ударники, осторонь, самі по собі — вокалісти, й на останньому місці — народники. Тобто виконавці на народних інструментах: баян, домра, бандура тощо. Микола Сукач зачікчив Харківську консерваторію (тепер Університет мистецтв) за класом баяна. В ті часи, задовго до моди на Астора П'янеллу, на баяніста в СРСР чекала велима скромна ніша: гррати в збірних

концертах-«солянках» по клубах і санаторіях. Був один-єдиний випадок, коли в Москві «народник» Владімір Федосеєв став диригентом і очолив симфонічний оркестр. Та попри світовий успіх, його весь час

Так само всі в місті знають його екзотичну історію.

Років тридцять тому він увечері вийшов подзвонити з автомата. Компанія блатних чіплялася до дівчини. Пан Микола зробив чимне

Ходити поруч з ним рідним містом нестерпно. Його зупиняють на кожному кроці, як заведено в провінції, — люди не дуже рахуються з графіком маestro

супроводжує прізвисько «Карайанбаян». Протидіти усталеним стереотипам може тільки надзвичайно позитивно налаштована людина.

ВІДРОДЖЮЧИ БОРТКЕВИЧА І СЕБЕ

Натомість у себе вдома, в Чернігові, Микола Сукач — загальний улюблений. Ходити поруч з ним рідним містом нестерпно. Його зупиняють на кожному кроці, як заведено в провінції, — люди не дуже рахуються з щільним графіком маestro.

зауваження, хулігани розсмокталися. Але на зворотному шляху в темному куточку він потрапив у засідку. Шпана бажала помститися й поводилася відповідно до своїх звичаїв, далеких від кодексу бусідо: перший удар ножем розрізав шкіру на чолі, кров залила обличчя. Далі він міг битися тільки всліпу. Отримав ще десять ножових поранень. Із них — один удар у серце. Диво, що взагалі вижив. Близько року залишався інвалідом, не міг підняти склянку з чаєм. ▶

А потім... витягнув себе сам. Гартування, тренування, режим і самоанавіювання. Зараз лікарі не можуть повірити, що той смертельний рядок у медичній картці – це не містифікація.

Не менш знакова історія пов'язує маestro з поверненням на Батьківщину творів талановитого українського композитора-романтика Сергія Борткевича. Для цього об'єднали свої зусилля п'ятеро ентузіастів. Дослідники творчості

можна якось пояснити, чому так сталося в Німеччині чи Австрії, де він жив і працював, то забуття в Україні неприпустиме, – каже пан Сукач, – Цей композитор зумів дополнити міць і силу оркестрової музики невимовно ніжним українським мелосом».

У 2002 році маestro Сукач провів у Чернігові фестиваль із нагоди 125-річчя з дня народження композитора, де зі своїм оркестром «Філармонія» представив усі зна-

Він зібрав учоращніх випускників місцевого музчилища – без досвіду, без якісних інструментів... А невдовзі оркестр запросили на перші закордонні гастролі

Борткевича: доктор філософії, канадець індійського походження Багван Тадані, держслужбовець із Великої Британії Мелком Балан, юрист із Нідерландів Ваутер Калкан, видатний піаніст, колишній киянин, котрий зараз мешкає у США, Микола Сук і диригент Микола Сукач. «Це величезна історична несправедливість, що про Сергія Борткевича забули. І якщо

їдені ним симфонічні твори Борткевича. А за рік на святковому концерті до Дня незалежності України разом із симфонічним оркестром Національної опери виконав фінал Першої симфонії Сергія Борткевича «Моя Батьківщина». До речі, твори видатного українця Микола Сукач включає і в усі за кордонні гастролі. Це для нього принципово.

«ДРОВА» ТАЛАНТОВІ НЕ ЗАВАДА

Досвід Сукача зайвий раз доводить, що шалений темперамент може знайти собі використання не тільки в столицях чи мегаполісах. У стародавніх міфах є постійний персонаж – «культурний герой». Це, зазвичай, посланець богів, який навчає тубільців палити вогонь, обробляти глину чи метал, полювати або що.

Донедавна вважали, що роль однієї людини в суспільних процесах мінімальна, навіть у підручниках була глава: «Роль особистості в історії». З історією більш-менш визначилися, але стосовно культурної ситуації зрозуміло, що одна-єдина людина може змінити обличчя міста, галузі, країни. Ба навіть більше: тільки одна-єдина енергійна, креативна й добре вмотивована людина може це зробити. Без лідера будь-який рух у культурі приречений.

Основні зусилля головного диригента все ж спрямовані на те, щоб оркестр грав як слід. Що він робить із молодими музикантами, як він змушує їх видавати потрібний звук на своїх «дровах» (так струнники називають скрипки, альти й віолончелі, виготовлені на фабричному конвеєрі, а не зроблені майстром вручну) – його власне ноу-хау. Ще важче працювати з духовиками, адже в багатьох із них основна служба – у військовому духовому оркестрі. І, тим не менше, все звучить, як треба.

Після перших гастролей по Америці (щоправда, не з оркестром, а окремо, як диригента-гастролера) Миколу Сукача питали, чи не було в нього спокуси підписати контракт і залишитися за кордоном. «Не буду говорити про патріотизм чи ностальгію, це, так би мовити, особисте, але я дуже люблю своє місто, свій рідний Чернігів і хочу жити тільки тут, – каже музикант. – Звісно, симфонічні оркестри Каліфорнії, Лас-Вегаса чи Німеччини, з якими довелося працювати, – це казка. Це такий досконалій інструмент, про який може мріяти будь-який диригент. Але відчуття від того, що ти робиш власними руками, з нуля, у своєму місті, дає такий адреналін, що з ним не можна порівняти ані кайф від успіху в чужих країнах, ані задоволення від тих гонорарів». ■

Програма ІХ міжнародного фестивалю «СІВЕРСЬКІ МУЗИЧНІ ВЕЧОРИ»

Вівторок 17 березня 19:00	Відкриття	П. Чайковський, Симфонія №5 мі мінор. П. Чайковський, Сцена листа Тетяни з опери «Євгеній Онегін». П. Чайковський, Па-де-де з балету «Лускунчик». Академічний симфонічний оркестр «Філармонія», диригент – заслужений діяч мистецтв України Юрій Янко , солістка – Марина Чиженко (сопрано)
Субота 21 березня 17:00	Вечір пам'яті Мстислава Ростроповича	Дж. Россіні, Увертюра до опери «Вільгельм Тель». Р. Шуман, Концерт для віолончелі з оркестром ля мінор. А. Дворжак, Концерт для віолончелі з оркестром сі мінор. Академічний симфонічний оркестр «Філармонія», диригент – заслужений діяч мистецтв України Микола Сукач , соліст – заслужений артист Росії, лауреат міжнародних конкурсів Олександр Князєв (віолончель, Росія)
Понеділок 23 березня 19:00	Вечір симфонічної музики	П. Чайковський, Концерт для скрипки з оркестром ре мажор. А. Дворжак, Симфонія №9 мі мінор «Із нового світу». Академічний симфонічний оркестр «Філармонія», диригент – Йонг Чіл Лі (Південна Корея), соліст – лауреат міжнародних конкурсів Дмитро Ткаченко (скрипка)
Середа 25 березня 19:00	Вечір симфонічної музики	Ж. Бізе, Симфонія №1 до мажор. К. Сен-Санс, Концерт для фортепіано з оркестром соль мінор. Й. Брамс, Концерт для скрипки з оркестром ре мажор. Академічний симфонічний оркестр «Філармонія», диригент – Йонг Чіл Лі (Південна Корея), солісти: лауреати міжнародних конкурсів Олег Полянський (фортепіано), Ерік Шуман (скрипка, Японія – Німеччина)
Субота 28 березня 17:00	Вечір слов'янської камерної музики	Народний артист України, лауреат Державної премії ім. Т.Г. Шевченка Анатолій Баженов (скрипка), заслужена артистка Дагестану Наїда Магометбекова (фортепіано), дипломант міжнародного конкурсу Катерина Лебедєва . У програмі твори: П. Чайковського, А. Дворжака, С. Прокоф'єва, С. Борткевича, Є. Станковича, В. Сільвестрова, І. Карабіця
Неділя 29 березня 17:00	Закриття	К. Сен-Санс, Інтродукція та рондо-капрічіозо. С. Рахманінов, Концерт для фортепіано з оркестром №1. С. Рахманінов, Симфонічні танці. Академічний симфонічний оркестр «Філармонія», диригент – заслужений діяч мистецтв України Микола Сукач , солісти: лауреат міжнародних конкурсів Вадим Руденко (фортепіано, Росія), Віктор Абрамян (скрипка, Росія)

15 березня
2009 року

Створимо програму разом!
Голосуйте на сайті
www.jazzinkiev.com

початок о 19:00

Великий зал Національної
музичної академії України
ім. П.І. Чайковського

Замовлення квитків:
төл.: +38 095 111 55 77
jazzinkiev@gmail.com

JAZZ
Camerata
Камерата
vocal group

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА

Ідеологію – в назви!

АВТОР: Роман Кабачай

Українське назовництво й досі відгонить великорадянською безапеляційністю і наводить на згадку про благословенні часи «ковбаси за 2.20» та ще давніші – сильної руки «батька народів»

Про що пересічному українцеві скаже факт, що на нашій мапі є 123 Іванівки, 95 Жовтневих, 72 Калинівки, 44 Мирні, 30 Малинівок, 24 Вербівки? Якщо він закінчив школу вже в неза-

лежній Україні, то принаймні подумає, що у предків було малувато фантазії. Якщо ж наш українець «роздом із СРСР», то він, звісно, зрозуміє, що Жовтневі та Мирні також звідти. Але вже і йому не спаде на думку, що левова частка Іванівок,

Калинівок та Вербівок є наслідком програмної комуно-советської уніфікації. Адже до епідемії переименувань кожне селище чи хутір називали про своє походження: я називаюся Броніславівкою (Львівщина), тому що мене заснували полякі Броніслав, я ж називаюся Фрайдорф (Крим), бо мене започаткували німці-колоністи, а я звуся Бугаї (Волинь), тому що славилися биками-розвідниками. До закінчення II Світової війни у радвладі руки якось не доходили до масових переименувань населених пунктів – усю увагу, либо, перебрала справа назовництва вулиць та гра у вигадування назв колгоспів, яких спочатку було по кілька на село. Деякі назви колгоспів вражали своєю винахідливістю: «День колективізації», «Політвідділ», «ім. ЧК-ДПУ», «Швед-компартія», «Пам'ять Володимира Ілліча», з якогось дива «Челюскінець», «Розсадник культури», або просто «Шість вказівок товариша Сталіна». Щоправда, після розвінчення культу особи згаданого товариша цей політ ідеологічної фантазії було скориговано на більш стримані назви, як-от «Радянський Азербайджан» чи «Червоний чабан». Однак партократи пішли далі й вирішили поєксperimentувати з «неблагонадійними» топонімами, чи – точніше – ойконімами – власними назвами населених пунктів.

УНІФІКАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНА

Перша фаза масового знищення історичних назв припала на післявоєнний період, коли влада вирішила позбутись асоціацій із народами, що не мали б занадто «засвічуватись» у процесі українського радянського будівництва. Зокрема, йдеться про німців – як народ, котрий виростив і підтримав гітлеризм (який стосунок мали до нього радянські німці, які з діда-прадіда в Німеччині не бували?!), кримських татар, звинувачених у пособництві фашизму та депортованих із малої батьківщини, поляків, у яких СРСР анексував Східну Галичину і Волинь та зображував у історіографії «панською» та «загарбницькою» нацією. Тому у виданих кожним облвиконкомом документах, що лицемірно

називалися «Рекомендаціями щодо збереження історичних назв та впорядкування нових» передусім потрапили під удар «національні» ойконіми. Причому, якщо татарські назви можна локалізувати Кримом та суміжними областями Півдня, то польські й німецькі постраждали повсюдно.

Так, Янівки і Юзівки траплялися не лише на Волині чи поблизу Львова, а й на Херсонщині: вони стали Іванівками та Йосипівками. Менше перейменування зачепило назви, які українських «аналогій» не мали: Казимиривка побіля Золочева стала... Іванівкою, Мазурчина коло Бібрки — Соснівкою, у Волинській області Юнгівка стала Юнівкою, Станіславівка — Славним, Вулька Качинська — Ставищем, Лани Польські стали Ланами Українськими, а Реймонтовичі — Богунівкою (відчуваєте підтекст?). Так само в «німецькому» випадку: Унтервальден і Енердорф на Львівщині перейменовано на Яблунівку і Веселій Гай, Німецьке на Волині — на Кам'янку, Маріенталь у Криму — на Горностаївку, Кронau і Розенталь на Херсонщині — на Високопілля і Благодатівку. Про масштаби перейменувань може свідчити той факт, що тільки в Запорізькій області було понад 300 німецьких колоній, а в межах післявоєнного обміну населенням УРСР залишили 750 тис. поляків. До речі, після акції «Вісла» українським топонімам у Польщі поталанило більше: перейменовано поодинокі населені пункти, приміром, Устя Руське стало Устям Горлицьким, Довжнів став Дужневим тощо. На початку 1980-х років владі затіяли акцію перейменувань топонімів у Бескидах, але протести громадськості її призупинили.

Радянська влада масово перейменувала селища з татарськими назвами, які були не лише в Криму. Приміром, на Херсонщині у зв'язку зі ще «екатерининським» витісненням ногаїв за сто з гаком років ойконіми пройшли певну еволюцію і звучали вже трохи по-українському: Келигей (стали Гладківкою), Чалбаси (Виноградове), Юзкуї (Фрунзе), Керменчук (Гаврилівка), Агаймани (Партизан) тощо. У Криму змінено навіть назви, які свідчили про присутність слов'янського етнікуму: наприклад, Ак-Чора Руська неподалік Старого

Криму стала Долинним, а с. Китай коло Керчі перетворилося на — спробуйте вимовити — Лібкнектівку. Під спільну гребінку потрапили й народи, які особливо перед титульною нацією не завинили: с. Шльонзаки коло Буська стало Підлісним, с. Вейсманівське поблизу Городка — Залісним, Жидатичі недалеко від Львова — Гамаліївкою, с. Жидовичі побіля Перешиблян — Житовичами, чеська Якубовка в Криму — Зерновим, Молдова неподалік Скадовська — Андронівкою, Старошведське над Дніпром — Зміївкою.

УНІФІКАЦІЯ СТАНОВА

Ще одним напрямком у затиренні історичної правди в назвах стало вимивання шляхетсько-дворянського та царсько-королівського елементів. Тож не мали шансів залишитися на мапі Галичини Великі і Малі Фільварки (Пригородок Великий і Малий) Ляшки Королівські (Ліски), Шляхта (Гайовий), Солтиси (Червоне), на Волині Бискупичі Шляхетські (Соснина), Преображенське (Гайове), а на мапі Півдня Султанівка, яка так називалася, оскільки коло її берега було розбито султанські кораблі, стала Южним, Цареводар (Правдиним), Уварове — Запорізьким. Відповідно класи, пригноблювані царатом, також мали право реабілітації через назви: с. Батраки на Херсонщині змінено на Довге, а Британі — на Дніпряні. За шляхтою і царями комуніс-

Подолом, хутір Хами поблизу Жовкви став Крутою Долиною, хутір Пердуни побіля Яворова — Долиною. На Волині в 1964 р. перейменовано стародавнє село Свинюхи, яке згадується в Іпатіївському літописі. Місцеві жартують: «За чесну працю, за хліб та сало село Свинюхи Привітним стало». Того ж року змінено назву Пулганів коло Луцька на Промінь, яку дослідник Віктор Шульгач схарактеризував як таку, що «належить до ідеологічних найменувань з мінімумом мотивації». Подібним чином висловився він про перейменування села Пузів у Володимири-Волинському районі на с. Зоря: «Назва меморіального характеру з мінімумом мотиваційних засад та історичної інформації, закладеної в ній».

«НОВА СОРОЧКА» ДЛЯ УКРАЇНИ

Більше року тому міськрада Цюрупинська вислава до столиці прохання перейменувати місто на Олешки. Історія Олешія сягає часів Київської Русі, коли в пониззі Дніпра існував центр торгівлі. У кордонах Оттоманської Порти діяла одна з Січей — Олешківська. З містом, окрім такої «визначної» особи, як організатор голоду 1921 р. Олександр Цюрупа, пов'язані імена драматурга Миколи Куїша та засновника Херсонського краєзнавчого музею Віктора Гошкевича. Резонне запитання: де відповідь президента, який негинно го-

Деякі назви колгоспів вражали своєю винахідливістю: «День колективізації», «Політвідділ», «ім. ЧК-ДПУ», «Шведкомпартія», «Пам'ять Володимира Ілліча»

тична влада змінила також назви, які були пов'язані з релігійністю та культом. У тій же Херсонській області Янголи перейменували на Передове, Хрестівку — в Степове, а у Львівській — хутір Ксьондзи став Садком, хутір Божа Воля — вдумайтесь! — Божеволівським, Чесний Хрест коло Володимира-Волинського — Світанком.

Від гріха подалі перейменовували під аргументацією «немилозвучності». Так, хутір Америка на Галичині «впорядковано» як село Велике, хутір Шахрайка в тому ж Великомостівському районі став Карпівкою, с. Пархач там же — Шевченковим. Під Винницькими хутір Жлоби названо

ворить про необхідність «одягти на Україну чисту сорочку»? Часи, коли «сам по собі» луганський Комунарськ повернув назву Алчевськ, львівська Жовква відмовилася бути Несторовим, тернопільський Язловець — Яблунівкою, минули давно. А в чергу за Цюрупинськом, можливо, колись стануть Артемівськ (Бахмут), Слов'янськ (Top), Торез (Чистякове), Шахтарськ (Катик) і кілька Первомайських та Красноармійських. Це, зауважмо, міста, — села до такого самоусвідомлення не дійуть, — одна з частин згаданої вище Гладківки (Келигей) під час поділу на два села не придумала нічого лішнього, ніж назватися Таврійськом. ■■■

Над Європою

АВТОР: Андрій Котлярчук
ФОТО автора

Тиждень побував на знаменитому гірському масиві Монблан і підкорив найвищий пік Західної Європи

Пересічне твердження, що на Монблан здергтися — це зараз не більше, ніж приемна розважальна прогулянка, не зовсім відповідає істині. Коли я їхав із Києва до Швейцарії, мені говорили, що «на вершину вже давно прокладені сходи» і що «навіть неповносправні возики піднімаються на Монблан!» Та після відвідування цього гірського масиву в мене виникли підозри, що ці чутки поширюють ті, хто там ніколи не бував. Те саме засвідчу щодо «абсолютно безпечних» лижних трас Монблану.

Ключ до легендарного гірського масиву, розташованого на кордоні Франції, Італії та Швейцарії, лежить у долині Шамоні. Почувши назву долини й однайменного сільця, що простягнулося уздовж її ложа, серце широкого цінителя активного відпо-

чинку завмирає в передчутті справжніх пригод.

НАПОЛЕОН – ТУРИСТ №1

«Монблан – володає горою,

у мантії хмар і в сніжній короні».

Байрон

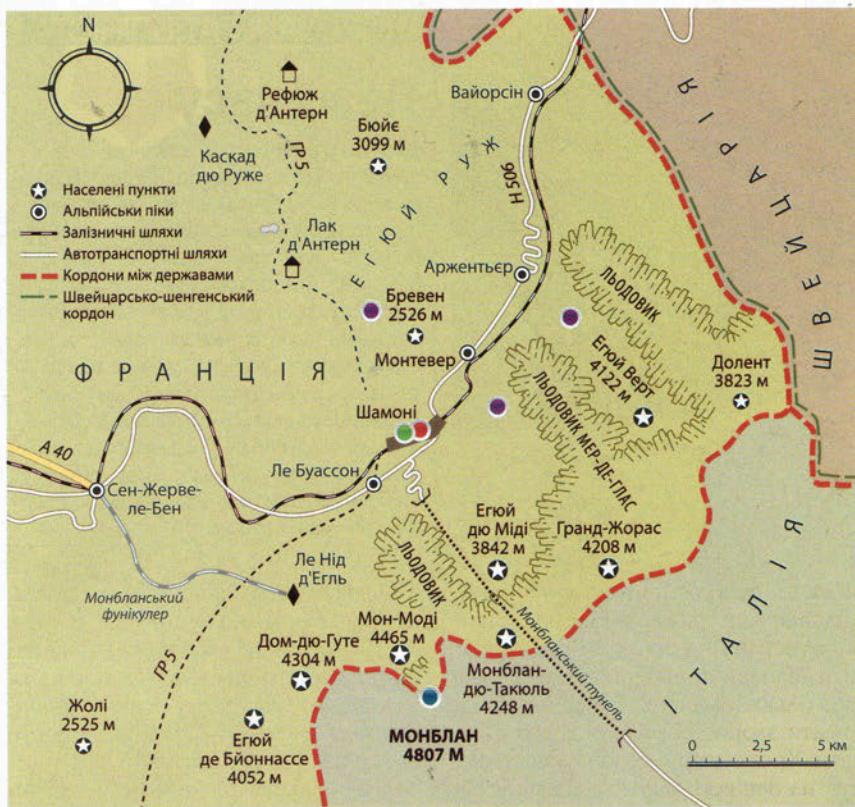
Однак тут не завжди був всесвітньо відомий курорт.

Долина Шамоні від перевалу де Бальм до перевалу де Воза має довжину 23 км. Це колосальний котлован, виритий у четвертинний період величезним льодовиком, який тут проповзав. У той час льодовики покривали територію площею у дві Європи, а сучасне місце розташування Шамоні було приховане під шаром криги завтовшки не менше тисячі метрів. І сьогодні площа льодовиків гірського масиву Монблан досягає 120 км².

Поштовх до розвитку туризму в регіоні дав імператор Наполеон III у 1860 році. Оглядаючи щойно приїднані до Франції провінції, він із дружиною, імператрицею Євгенією, вирішив зазирнути у віддалений глухий куточек — Шамоні. В ті далекі часи доступ до долини було надійно замкнено гіантським льодовиком.

Коли імператорський кортеж спробував пробитися в долину, не па жарт розходилася негода. Кожен крок давнім шляхом давався на превелику силу, а в дуже вузьких і небезпечних місцях «10 особливо міщих чоловіків», як пишуть хроністи, підтримували екіпаж, щоби вітряган не здмухнув карету з ясновельможними особами у прірву. Містки над урвищами виявилися настільки вузькими, що довелося розбирати карету й переносити її на плечах 60-ти місцевим жителям!

- МОНБЛАН – найвищий пік Альп і всієї Західної Європи, його висота – 4807 м. Більшу частину шляху до вершини можна подолати фунікулером.
- ШАМОНІ – французьке містечко біля підніжжя гір, гірськолижний курорт. Там є величезна кількість ресторанів, крита ковзанка, басейн із водними гірками та інші французькі розваги.
- ГІРСЬКОЛИЖНИЙ СПУСК – обираєте будь-який з них, що розкидані на узгір'ях і льодовиками Монблану. Долина Шамоні оточена чудовими схилами, які гарантують ідеальний стан снігу увесь зимовий сезон. Особливо цікаві нічні катання.
- ПАМ'ЯТНИК ОРАСУ БЕНЕДІКТОВІ ДЕ СОССЮРОВІ. Ця людина першою зафіксувала, що саме Монблан є найвищою вершиною Європи. Відомий також тим, що сконструював переносну енергоощадну плитку на сонячних променях.

Імператорові сподобалася природа цієї долини, і він заприсягнув поліпшити під'їзд до неї. Наполеон III обіцянки дотримав, і вже за сім років великі диліжанси почали привозити на центральну площею Шамоні потік туристів, який і донині щороку зростає.

...ЗАДОВГО ДО ІМПЕРАТОРА

Однак професійні мандрівники з'явилися в Шамоні ще до туристичного буму. В 1741 році двоє англійців, Річард Покок і Вільям Віндхам, відкрили «двері в Альпи» і заснували принципово новий різновид активного дозвілля – альпінізм.

Вони підбили друзів «злазити подивитися оті гори, що їх видно навіть із Женеви». Масив Монблан мав тоді украй несприятливу репутацію проклятих скель. Мандрівники, добре спорядившись, сміливо вирушили в

похід. За три доби вони дісталися «приємної долини», де місцеві жителі широ відраджували безрозсудних англійців від прагнення зйті на пік. Чи треба казати, що справа одчайдухів завершилася цілком вдало? Отже, перший поштовх до розвитку альпінізму було дано, а учасники експедиції ще довго циркулювали світськими салонами Женеви як почесні гості.

Відтоді всі двері на Монблан були відчинені, а бідне й неквапливе життя Шамоні назавжди відійшло в минуле, поступившись класичною метушні відомого туристичного центру Європи.

ПІДКОРЮВАЧІ НЕ ПЕРЕВЕЛИСЯ

І понині слава підкорювачів Монблану не дає спокою численним туристам.

Відвідуваність льодовика на Монтенвері зростає, видовище його гор-

ЯК ДОЇХАТИ, ДЕ МЕШКАТИ

Авіаквиток до Женеви у два кінці – близько 10 тис. грн. Звідти, перетинаючи швейцарський кордон, автобусом – 100 км до Шамоні, далі пішки до вершини, хоча Наполеон III їздив у кареті. Можна через Францію або Італію, це довше: наприклад, із Паризя до Шамоні ходить прямий потяг. Увага: навіть із шенгенською візою вас можуть не впустити до Швейцарії, а зі швейцарською – до країн Шенгену, тобто якщо збираєтесь перетинати кордони, потрібно дві візи. У Шамоні за \$720 на тиждень можна зняти пристойну єврохатку з євромонтоном. У гірських притулках вам запропонують нічліг за €17 на добу.

бів, схилів і тріщин не набридася європейцям, а в місцевих жителів з'явилася дохідна галузь ремісництва – виготовлення шкарпеток, які надягають поверх взуття, щоб не ковзатися на кризі.

На часťя справжніх спортсменів, ідея пробити в масиві Монблан тунель, щоб знамениту вершину Західної Європи підкоряті на ліфті, поки не реалізована. Як і 250 років тому, мандрівники штурмують останній відтинок гори самотужки.

Сходження на Монблан вимагає чудового здоров'я, фізичної підготовки й досвіду високогірних походів. Висота, ураганні вітри й холод – головні перешкоди для мандрівника. Якщо в когось знижений тиск, то йому не рекомендують сходити на самий пік. Зауважимо, що гірською хворобою страждає чи не кожен другий, а легені набрякають на великий висоті досить швидко.

Найпопулярніша траса сходження проходить так: через Орлине гніздо досягають високогірного притулку «Тет Рус» («Руда голова»). Потім іде крутий гребінь із 70–80° нахилу й перепадом висот у 600 м, десь біля його підніжжя ви перетнете похилий льодовик стежкою лише 10 см завширшки.

Піднявшись по зледенілому камінню на пальцях рук і на зубцях гаків-кішок, ви потрапите у високогірний притулок «Дю Гутт» («Підвечір») на висоті 3817 м. Після подолання скелястого гребеня, значна

У таких притулках можна переночувати за €17 перед останнім штурмом.

частина мандрівників нарешті доходять висновку, що «гір з них досить», і вранці спрямовують сподівання назад у долину. Але краще не квапитися.

У притулку «Дю Гуті» вас не залишать розбудити у третій годині ранку, нагодувати калорійним «альпіністським» сніданком, щоб ви змогли вчасно потрапити до притулку «Валло» на висоті 4362 м. Тут почнеться останній штурм через гребінь де Бос. I, нарешті, ось він, Монблан (4807 м)!

Якщо немає впевненості, що ви точно вийдете на вершину, можете найняти в Шамоні гіда-проводінка. За €500 він доведе, куди треба.

Повторювати ж нашу помилку й тягти на собі 40-кілограмовий наплічник із провіантром, наметом та іншими дуже корисними речами немає жодної потреби. Підтягуватися без страховки на пальцях, коли за спиною метрів п'ятсот прірви й важкий рюкзак, — це майже самогубство. Поки ми отак зависали на мотузках, місцеві альпіністи легко пробігали повз нас у

зв'язках по троє-п'ятеро з напрочуд маленькими рюкзачками, по суті барсетками. В яких, крім пари нижньої білизни й зубної щітки, лежав хіба тільки гаманець. Та й навіщо надривати здоров'я? Життя варто цінувати. Хронометр Victorinox, що блискнув на зап'ясті одного з альпіністів-іноземців, лише підкреслив цю думку. І справді: у притулках вам за невелику суму нададуть нічліг. Удень ви зможете обігрітися там зовсім безкоштовно. Окріп і пакетик чаю, пляшка питної води — все, що вам там запропонують, коштує не набагато дорожче, ніж, скажімо, на Ай-Петрі в Криму. Продукти й газ для обігріву притулку доставляють сюди вертолітом.

ПІКОВА ДАМА

Відвідуваність Монблану колись стимулював безпрограшний маркетинговий хід. Гору повинна скорити жінка! Молода француженка Мари Параді не уявляла собі всіх труднощів короткої подорожі й тому охоче погодилася. Провідники переконували її:

МАНДРІВНИКОВІ НА ЗАМІТКУ

Роумінгові дзвінки з України коштують усе ще недешево. Але свої витрати на розмови можна знизити завдяки туристичним сім-карткам. Така послуга має багато переваг: безкоштовні входні в багатьох країнах, відсутність абонплати і плати за з'єднання, єдиний цілодобовий тариф для будь-якої країни. Зокрема компанія «TravelSIM Україна» пропонує туристам сім-карту, яка працює в 154 країнах світу та в 60-ти з них передбачає безкоштовні входні дзвінки. У 100 країнах світу вихідні дзвінки в межах \$0,39-1. Стартовий пакет «Стандарт» з \$10 на балансі коштує \$22,5, «Бізнес» з \$40 – \$52,5, «Еліт» зі \$100 на рахунку – \$112. При цьому абоненти TravelSIM можуть заробляти бонусні мили за кожну хвилину розмов, для чого необхідно зареєструватися й стати учасником програм лояльності авіакомпаній – «Панорама клуб» від МАУ або «Меридіан» від «Аеросвіту».

АКСЕСУАРИ АЛЬПІНІСТА

Лезо часу

Для тих, хто займається альпінізмом, запорою успіху є міцне та надійне спорядження. Стандартний набір – кішки, карabinи, мотузки – доповнюють відповідні аксесуари: ніж та годинник. Альпіністи особливо цінують хронографи та складані ножі Victorinox. Нохи цієї фірми довели свою надійність, коли їх застосовували під час експедиції на Еверест, Північний полюс, а також при виконанні космічних місій НАСА. Цікаво, що годинниками й ножами Victorinox хвацько оперують не тільки альпіністи, а й військові: фірма навіть має дозвіл від уряду використовувати ім'я швейцарської армії для просування своєї марки.

«Ти розумниця й повинна перемогти, а слідом підуть іноземці».

До того ж, усі були впевнені, що жінці з таким щасливим прізвищем («paradі» – рай у перекладі з французької – Peg.) Монблан просто зобов'язаний скоритися!

Непередбачені труднощі почалися вже на висоті трьох тисяч метрів. Подробиці цієї рекламної акції залишилися в таємниці, однак відомо, що гіди з Шамоні готові були відняти собі армійським ножем, що був у кожного, хто праву руку, хто ліву ногу, аби не спуститися назад із ганьбою. Бідну жінку в напівнепритомному стані несли на плечах чоловіки-проводінки. Останні сотні метрів до вершини її тягли волоком по снігу. Ale, довідавшись про результат і не знаючи всіх деталей процесу, слідом за Параді туристи-іноземці ще з більшим запалом кинулися штурмувати найвищий пік Західної Європи.

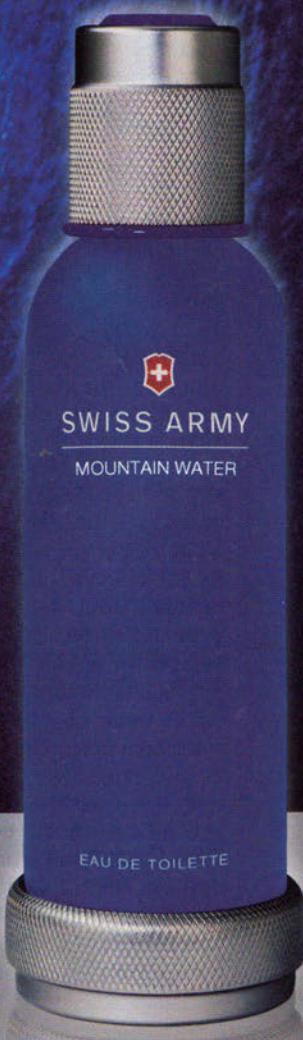
Сьогодні шлях майже на вершину можна здійснити лише за 20 хвилин! Це уможливило будівництво фунікулеру: 24 червня 1955 року ірреальний світ Альп відкрився широкій публіці. Сьогодні за €40 можна піднятися на висоту 3845 м, щоб там, вечеряючи у високогірному ресторані, відчути причетність до великих спортивних досягнень минулого.

А на запитання: «Навіщо люди йдуть у гори?» все-таки хочеться пригадати слова Ораса Бенедикта де Соссюра, альпійського природознавця, якому в Шамоні встановлено вітончений пам'ятник: «Серед цієї величної тиші дух піdnimastysia, думка прояснюється, і здається більш чутним голос природи». ■

The Swiss Way to Freshness*

Ексклюзивний представник ТОВ "Глобаль Дістрибюсьон Україна" тел.: (044) 206-61-38

VICTORINOX

FRAGRANCES

* Швейцарія. Шлях до свіжості
** Аромати Вікторінокс

**

Марсіанські хроніки

АВТОР: Ярослав Загоруй

Людство впритул наблизилося до можливості заселити планети

НАСА запускає у відкритий космос телескоп «Кеплер». За словами директора відділу астрофізики НАСА у Вашингтоні Джона Морса, «Кеплер» — український необхідний компонент у пошуку й вивчені в інших зоряних системах планет, де можуть бути умови, подібні до земних. На сьогодні знайдено 340 планет, які обертаються навколо інших зірок у 289 зоряних системах. Місія «Кеплера» триватиме 3,5 роки, очікується, що за цей час телескоп знайде сотні планет розміром із Землю й більше.

Пошук придатних для життя планет — не просто забаганка астрономів. За оцінками ООН, до 2050 р. на нашій планеті можуть вичерпатися запаси нафти, газу й урану, бракуватиме продовольства, а природні умови можуть стати нед придатними для життя, тому альтернативна «Земля» людству не завадить.

ЧИ є ЖИТЯ НА ЄВРОПІ?

Статтю з такою назвою опублікували у 1981 р. українські астрономи Олексій Стеклов та Людмила Колоколова. Вони вирахували температуру на поверхні супутників Юпітера (Іо, Європа, Ганімед, Калісто) і зробили висновок, що на Європі може бути рідка вода, а значить — можливé життя.

«Середня густина Європи становить близько 1 г/см³, тобто це майже лід, — говорить завідділу фізики тіл Сонячної системи Головної астрономічної обсерваторії Анатолій Відьмаченко. — Температура там низька — 100°C, але чим глибше в середину, тим тепліше. За розра-

хунками Стеклова й Колоколової, на глибині 3–5 км має бути рідка вода. Оскільки поряд Юпітер, на Європі за найменших поруходів відбувається розламування крижаної кори кілька кілометрів завдовшки, і на стиках розломів можуть утворюватися білкові молекули — тобто форми життя».

У 1996 р. космічний апарат НАСА «Галілео», який досліджував Юпітер і його супутники, підтвердив наявність на Європі льоду, а під його товщею — океану глибиною до 90 км. Интерес астрономів до супутників Юпітера настільки значний, що кілька тижнів тому НАСА та ЄКА (Європейське космічне агентство) затвердили програму з їх вивчення.

Старт космічної місії попередньо призначено на 2020 рік. До газового гіганта вирушать два апарати, що досліджуватимуть Європу та Ганімед. Вони досягнуть мети у 2026 р. й за три роки роботи мають з'ясувати, чи придатні ці супутники до життя. А вже на 2045 рік заплановано від-

НАСА планує відправити на Європу космічну субмарину, яка шукала б життя в підлідному океані

крити на Калісто населену базу, де астронавти й роботи не тільки вивчатимуть планету, але й видобуватимуть пальне, необхідне для дослідження інших космічних тіл — тієї ж Європи. НАСА планує відправити на цю планету космічну субмарину, яка шукала б життя в підлідному океані.

ЗЕМНИЙ РАЙ НА ВЕНЕРІ

А якщо життя на супутниках Юпітера так і не знайдуть? Учені обговорюють можливість створити там придатні для життя умови за допомогою тераформування — зміни клімату й атмосфери планет. Для цього перш за все підходять супутники, на яких є вода.

Проте один важливий аргумент проти Калісто — летіти туди треба аж 6 років, водночас до іншого мож-

ливого кандидата на заселення — Венеру — кілька місяців. Це не лише найближча до Землі планета, але й приблизно така сама за розміром. Щоправда, середня температура на Венері становить + 467°C, а атмосферний тиск у 90 разів більший, ніж на Землі.

«Сонце колись було яскравіше, з вищою температурою, а на Венері, можливо, колись була вода й атмосфера. Вода остаточно зникла, коли температура на планеті перевищила + 120°C. Коли ж температура Сонця зменшиться, а Венера трошки охолодне, треба буде замінити на кисень вуглекислий газ, з якого на 95% складається атмосфера планети, і доправити на неї воду. Але поки що все це — лише теоретичне фантазування, адже суттєве зниження температури Сонця можливе через мільярди років», — каже Анатолій Відьмаченко.

Та деякі вчені воліють починати тераформувати Венеру вже зараз. Британський письменник і астроном Пол Берч пропонує встановити

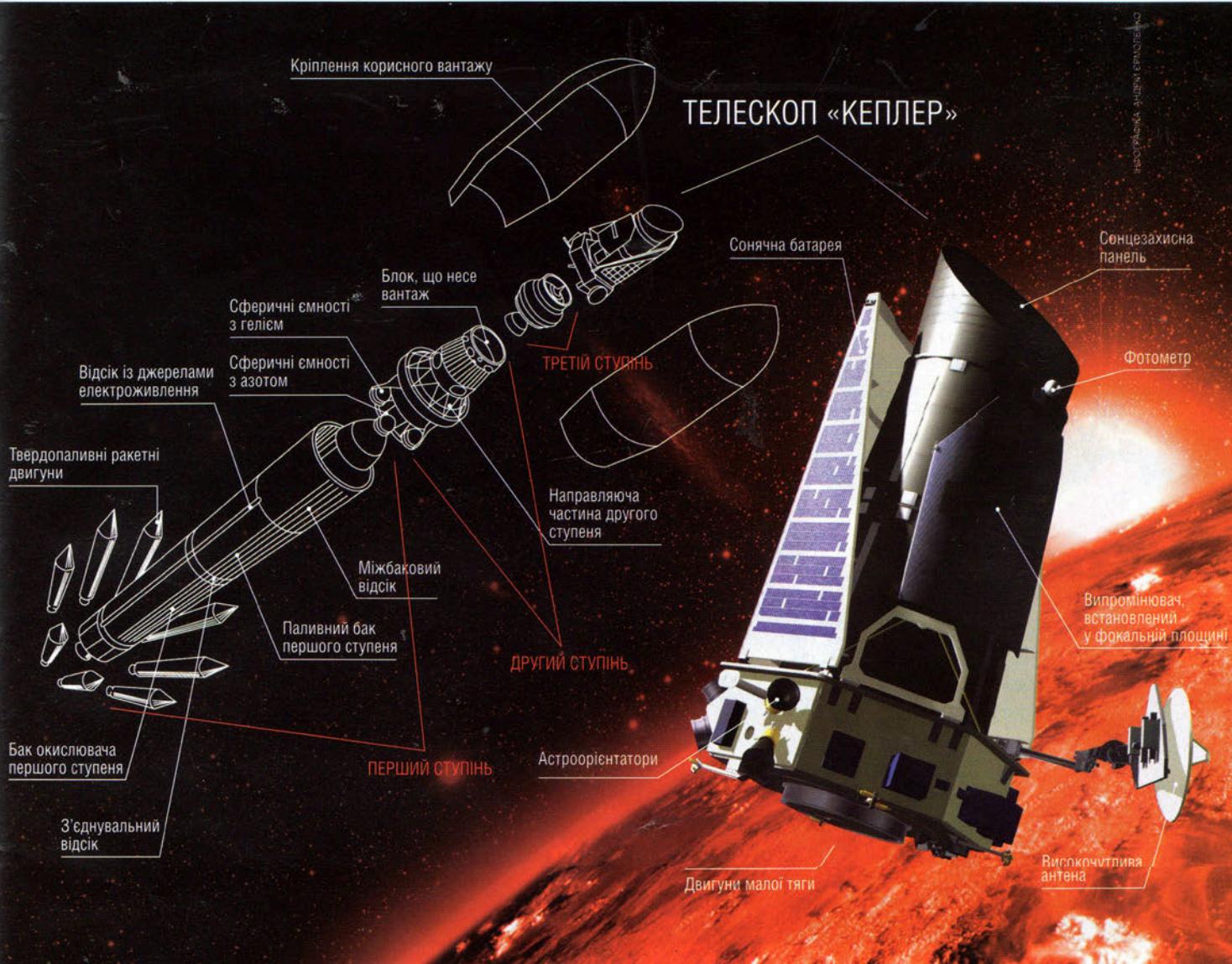
спеціальні екрані між Сонцем і Венерою, які зменшать надходження на неї тепла, натомість перенаправивши його на Марс (для тераформування Червоної планети, її, для початку, треба трохи нагріти).

Якщо вдастся знизити на Венері температуру й тиск, на планету льодяним астероїдом доставлять воду. Кінцевий етап перетворення Венери на Землю — доправити на неї синьозелені водорості, які стабілізують температуру повітря і перетворятимуть вуглекислий газ на кисень. На все про все необхідно якихось 100 років.

З МІСЯЦЯ ДО МАРСА

Якщо можливість заселення планет поки що теоретична, то колонії на Місяці й Марсі — справа найближчого майбутнього. НАСА пла-

НАВІГАТОР

нус побудувати першу населену базу на супутнику Землі у 2024 р. На ній позмінно протягом півроку житимуть 4–6 астронавтів.

Щоб вони почували себе на Місяці як у дома, вчені пропонують вирощувати на земному супутнику рослини. Торік співробітники Інституту молекулярної біології та генетики НАН України сумілі виростити чорнобривці на перемеленому мінералі анортозиті – аналогії місячного ґрунту. Щоправда, аби квіти проросли, довелося додати в «землю» певні бактерії, а також пе-ріодично їх поливати. Такі теплиці цілком можна будувати на Місяці поруч із базою НАСА (хоча необхідно буде постачати воду). Доглядаючи квіточки, науковці готовятимуться до подорожі на Марс.

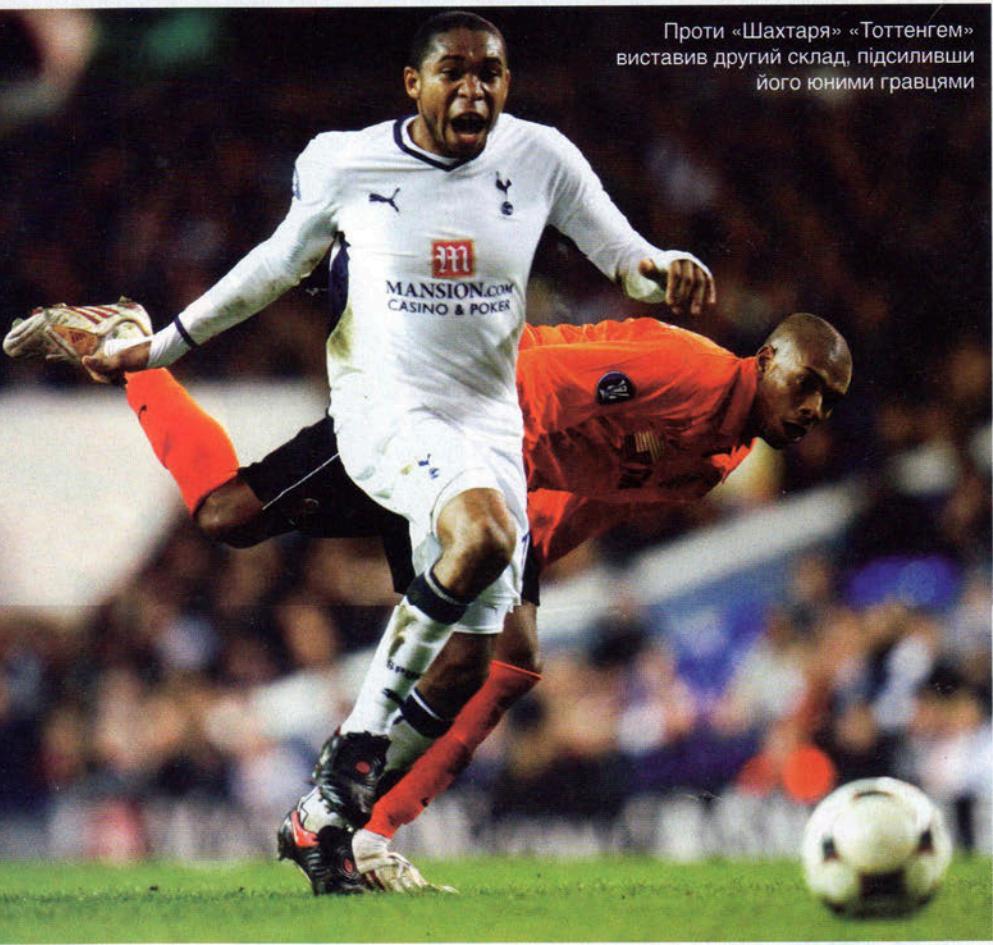
За останні кілька років до Червоної планети успішно злітали кілька космічних апаратів – людство отримало чимало, без передбільшення, сенсаційних відомостей. Головна з них – на Марсі вода є не лише у твердому, а й у рідкому стані. Це нещодавно довели вчені з університетів Мічигану й Аризони після аналізу фотографій, отриманих марсіанським зондом «Фенікс».

«На Марсі непогані температурні умови для життя людини, є вода, – розповів **Тижню** завідувач аналітичної лабораторії Інституту космічних досліджень Олексій Парновський. – Крім того, на Марсі є атмосфера й магнітне поле. Також відомо, що на Марсі колись були органічні форми життя. І, в принципі,

є передумови їх існування там і зараз».

Уже в 2030–2035 рр. НАСА і ЄКА планують збудувати на Марсі базу, аналогічну Місячній. Проте до цього астрономи мають дати остаточну відповідь на запитання «Чи є життя на Марсі?», щоб не забруднити планету земними мікро-барами. Адже, за словами професора Коліна Піллінджа з Європейського космічного агентства, можна створити стерильного робота, але не можна зробити те саме з астронавтом. І коли вже людство примудрилося довести до критичного стану власну планету, треба спробувати не повторити помилок і не запаскудити весь прилеглий до Землі космос. Людству він ще знадобиться. ■

Потрійний стрибок

Проти «Шахтаря» «Тоттенгем» виставив другий склад, підсиливши його юними гравцями

З приходом економічної кризи ситуація, схоже, почала виправлятися. Футбольні олігархи країни зважилися на значне скорочення своїх витрат. «Помаранчево-чорні» вперше за кілька років у трансферне міжсезоння не прибрали жодного бразильця і навіть пішли на жертву — продали одного з віртуозів м'яча, Жозе Брандао, французькому «Марселеві».

Звільнинившись від армії селекціонерів, які щоразу везли вагон футболістів, назибраних на пляжах Ко-пакабани, «біло-сині» обмежилися одним скромним придбанням з цієї країни — Гільєрме. До київського новачка-легіонера додався також придбаний ще влітку в полтавської «Ворскли» півзахисник Сергій Кравченко. Не назвеш, натомість, новачками команди бразильців Корея та Діюго Рінкона, а також Віталія Мандзюка — всіх трох керівництво клубу повернуло з оренди.

«Металіст» і поготів не став удаватися до експериментів. Ще в грудні підписано контракт з Денисом Олійником, якому так і не дали справжнього шансу проявити себе у рідній команді — «Динамо». Згодом Харків докупив аргентинця Вальтера Асеведо. Подейкують, що незабаром у клубі може з'явитися ще один співігнічник Хонатаана Майдани та Асеведо — Пабло Барріентос, однак це з розрядом прогнозів. Наразі відчутна економія та зменшення трансферних апетитів, як довели матчі 1/16 фіналу Кубка УЄФА, нам лише на користь.

АВТОР: Ігор Мірошниченко

Тиждень з'ясовував, чи є закономірним синхронний вихід «Динамо», «Шахтаря» та «Металіста» до 1/8 Кубка УЄФА

Українські перемоги у спорти завжди чи майже завжди відбуваються не завдяки, а всупереч економічній ситуації в країні. Що гірше фінансування й матеріально-технічна база підготовки наших спортсменів, то значніші їхні успіхи на закордонних аренах.

На відміну від інших дисциплін, футбол давно осторонь цих проблем. Перетворивши гру №1 у світі на власну забаву, вітчизняні олігархи щедро фінансують свої команди, щоб переплюнути один одного в здобутках як внутрішніх, так і міжнародних.

КРИЗА НА ЩАСТЬЯ

Та от біда — обернено пропорційна закономірність залежності результатів від кількості вкладених ресурсів і тут працює справно: що більше грошей у свої клуби вкидали Рінат Ахметов, Ігор Суркіс чи Ігор Коломойський, то гірше в підсумку. Особливо це було помітно в еврокубках, де ні столичному «Динамо», ні донецькому «Шахтарю» вже давно не вдавалося бодай досягти весняної стадії цих змагань, не те щоб гідно в ній виглядати.

УСМИШКИ ФОРТУНИ

Коли стало відомо про суперників вітчизняних клубів у лютневих матчах плей-офф Кубка УЄФА, за голови чи не разом схопились уболівальники всієї України. Наші важко відходить після зимової сплячки, і навіть активна підготовка до сезону в тепличних умовах Іспанії, Туреччини чи Еміратів дотепер не реанімувала їхньої волі до перемоги й уміння грati у швидкий командний футбол. А тут нам дісталися ще й представники трьох найсильніших, згідно з рейтингами УЄФА, країн Ідив. табли-

НАВІГАТОР

цю — Англії, Іспанії та Італії. Тамешній сезон у цей час у розпалі, а в нас ще й друге коло не починалося.

Однак українські клуби заперечили попередню статистику. На перший погляд, найлегше завдання постало перед «Шахтарем». «Тоттенгем» хоч і англійська команда, але до грандів не належить. Зрештою, досвід багаторічних, хай і не надто успішних виступів у Лізі чемпіонів, нарешті ж мав прислужитися Мірча Луческу. Так і сталося. Все вирішив перший матч — гірники у ворота лондонців забили двічі й у нетиповій для себе манері не пропустили.

Протистояння «Металіста» й «Сампдорії» видавалося складнішим. Наші клуби ще жодного разу в історії еврокубків не здобували виїзної перемоги над італійцями. Виняток становила закономірна, але все ж технічна перемога 3:0 «Динамо» над «Рому» у Лізі чемпіонів кількарічної давнини. Та команда Мирона Маркевича з легкістю впоралася із завданням переписати не лише власну, але й українську футбольну історію.

Результат першого матчу 0:1 настільки приголомшив генуезців, що на повторну гру до Харкова наставник Вальтер Маццарі навіть не привіз своїх визнаних лідерів. І наші вдруге поспіль декласували італійців, лишившись у турнірі єдиною командою, яка, починаючи з групового раунду, досі не пропустила жодного гола.

Безперечно, сухими ворота «Металіст» зберігає не тільки завдяки голкіперові та захисникам, на чолі яких виокремлюється фактурний Папа Гуйє — тут і фортуна на боці українців. Але яке вражаюче у Маркевича відчуття потенціалу кожного спортсмена.

ЛІКАР МАРКЕВИЧ

Його вміння реанімувати безнадійних уже обросло славою та легендами. Він повернув Олександра Горянінова до клубу й дав можливість повірити у власні сили. Дніпропетровець Олександр Рикун, з пиятикою якого навіть покійний Євген Кучеревський не впорався, у Маркевича в Харкові зав'язав і повернувся до гри. Подекують, що Мирон Богданович особисто марнував не один вечір із нинішнім плеймейкером «Металіста», аби в тому прокинувся здоровий інтерес до життя та футболу.

Молодий вихованець школи «Динамо» Денис Олійник, якого

столичні тренери марудили по орендах чи в дублі, підписавши повноцінний контракт на чотири роки з «Металістом», одразу вправді довіру переможним голом у Генуї. Чи мріяв футbolіст у грудні про те, що втерти носа нинішньому керманичеві «Динамо» Юрію Скоміну, який не розгледів його таланту, випаде нагода саме у матчах за Кубок УЄФА. І то вже в лютому.

УКРАЇНСЬКЕ ДЕРБІ

Вочевидь, уте, що до 1/8 фіналу цього турніру потраплять три вітчизняні клуби, вірili тільки клінічні оптимісти. А перше в історії нашого футболу українське дербі на європейському рівні не снилося навіть їм.

Маючи найменше з-поміж усіх вітчизняних команд шансів на продовження еврокубкової весни, вдаючи нагодою скористалися й «білосині». «Валенсію» подолали за правилом виїзного гола — забивши у ворота опонента більше на їхньому стадіоні, ніж пропустили на власному. Приємно, що команда не стала відсиджуватися в обороні. Та нікуди не зник давній гандж — столичні гравці дотепер пітніють, що й біля їхніх воріт виникають будь-які стандарти.

Після них і пропускають чимало — так двічі сталося в Іспанії. Однак «Динамо» продемонструвало характер. Показово й те, що дедалі частіше забивають власні вихованці клубу: голи Артема Кравця на стадіоні «Месталья» — це справжнє одкровення для вболівальників і на-

города Скоміну за його терпіння. На жаль, такого самого кредиту довіри не отримують у російського наставника інші молоді футbolісти.

Лава динамівців, готових вийти на заміну футbolістам «основи», за коротка. Епізод із заміною Флоріна Черната, котрий побув на полі менше 20 хвилин, на Горана Сабліча в останні секунди матчу не розшириє спектра психологічно стійких виконавців. А тут ще й чутки про конфлікт Юрія Палича з Олегом Гусєвим: спортсмен давно одужав, але досі не з'являється в команді.

Не зайве було б Скоміну повчитися психологічних тонкощів у Маркевича. Але вчитися ніколи. В найближчі тижні відбудуться два матчі «Динамо» й «Металіста» на Кубок УЄФА і один у чемпіонаті України.

Та як би не повернулася доля, зрештою, вперше за багато років маємо приемну нагоду зазирнути до клубних коефіцієнтів УЄФА. За підсумками поточного сезону Україна впевнено втримує третє місце після Англії та Іспанії і вже здобула половину тих очок, які мала за підсумком чотирьох попередніх сезонів. Далі — більше. За умови подальшого успішного проходження по турніру ми вже до літа можемо випередити Румунію, Голландію та Португалію, наблизившись до шостої позиції. Це означає появу нашої третьої команди в кваліфікації Ліги чемпіонів. А додаткового представника у Лізі Європи, що прийде на зміну Кубкові УЄФА, за два сезони ми матимемо гарантовано. ■

**Таблиця коефіцієнтів УЄФА
(після повторних матчів 1/16 Кубка УЄФА)**

№	Країна	4 попередні сезони	Команди		2008/09	Рейтинг
			Було	Лишилося		
1	Англія	64.499	9	5	11.111	75.610
2	Іспанія	60.954	8	4	11.187	72.141
3	Італія	51.535	8	4	10.5	62.035
4	Німеччина	44.008	8	3	9.687	53.695
5	Франція	39.168	7	4	9.571	48.739
6	Росія	37.875	4	2	8.75	46.625
7	Голландія	32.797	6	1	6.166	38.963
8	Румунія	36.266	7	0	2.642	38.908
9	Португалія	29.677	7	3	6.357	36.034
10	Україна	25.225	4	3	10.625	35.850

Танець з молотка

АВТОР: Ольга Островерх

Розпорядник аукціону представляє перформанс Шарлотти Рут «Телебашта»

ФОТО: АНАТОЛІЙ БЕЛОВ

Українські та шведські перформери з'ясували, скільки в Києві готові заплатити за володіння тим, що не має назви

Луїза Кварбі та «Литаврист» Пауля Клес

У Національному центрі театрального мистецтва імені Лесі Курбаса відбувся аукціон соло-перформансів. Попри пессимістичні прогнози, його учасники виявили неабияку активність. Навколо лотів розгорнулася боротьба, і протягом години перформанси розхапали, як гарячі пиріжки. Стартувавши з 50 грн, перший лот був проданий за 300. Останній — за 500. Платили, може, й небагато, зате готівкою. Втім, ідеологи проекту Value («Цінність») керувалися не потягом до наживи, а, навпаки, безкорисливим бажанням з'ясувати, чого насправді сьогодні варте мистецтво.

ШИЛО В МІШКУ

«Триста гривень, пані та панове, — картинно розмахував молотком ведучий торгів Олег Драч. — Звісно, за триста двадцять ви зможете придбати

річ, яка потім маячитиме у вас перед очима і набридне до смерті. Та лише триста сорок гривень — і ви власник перформансу, якого, крім вас, ніхто й ніколи не побачить. Номер 41 говоритъ «п'ятсот»? Мені жарко...»

Художній сюжет дійства полягав у тому, що учасники аукціону, яких зібралися навдивовижу багато, сперечалися між собою за право отримати в осібні і короткочасні користування твір, який неможливо повісити на стіну, залишити внукам у спадок або вигідно перепродати. На аукціон потрапили соальні хореографічні номери, авторів яких надихнуло сучасне візуальне мистецтво. Ініціаторами проекту виступили українська арт-група TanzLaboratoriум і шведські перформери з об'єднання Transforma.

На момент купівлі майбутні власники мали доволі туманне уявлення, що вони у підсумку отрима-

НАВІГАТОР

ють. Придбаний перформанс уперше й востаннє демонструвався в окремому приміщенні безпосередньо після завершення торгів. Умови кожного показу визначали самі перформери. Хтось не запречував, щоб під час дійства велася відеозйомка. Хтось дозволяв прихопити із собою 15 друзів, але без права документувати виставу. Після цього щасливий «хазайн» міг поділитися своїми враженнями. Або, навпаки, залишити їх при собі.

ПРЕДМЕТ ТОРГУ

Перед початком акції присутні могли оглянути тільки самого перформера, який із байдужим виглядом застиг на тлі облюбованого ним художнього твору. Загалом український дебют проекту «Цінність» включав три лоти. Їхніми авторами стали учасники Transforma, які вже 15 років досліджують межові території культур і закони їхньої взаємодії.

У процесі торгів аукціоністи стисло, проте емоційно змальовували концепцію перформансу. Інгрид Конье обрала для своєї роботи «Чорний квадрат» Казимира Малевича («Його автор народився тут, у Києві!» — набивав ціну лоту Олег Драч і обводив руками затягнуту чорною тканиною залу Центру Курбаса). Це соло присвячене зустрічі коробки театральної сцени з чорним квадратом, у якому немає нічого й водночас є все.

Її колега Луїза Кварбі зупинила вибір на створеному за мотивами Моцартового «Реквієму» «Литавристі» Пауля Клес («Лише сто вісімдесят гривень за Моцарта!?» — вдавано гнівався розпорядник). У цьому випадку перформера хвилювало питання, що вона може додати до вже наявного й досконалого витвору.

Закінчував вечір лот «Телебашта» Шарлотти Рут за мотивами колажу Матіаса Вайшера («Як потрапити до цього простору, — задумливо коментував ведучий. — І головне — навіщо?»). Тут танцівниця вивчала проблему невідповідності між тим, що ми бачимо і що відчуваємо.

Поставлені учасниками групи Лариси Венедиктової українські перформанси трохи пізніше підуть із молотка у Стокгольмі. Підsumує обидва етапи проекту спільна акція — її проведуть у нашій столиці в квітні. Якими будуть форма та зміст цього узагальнення, поки що невідомо. Адже про-

ект затяли, щоб скласти уявлення про вартість (звісно, не лише матеріальної) художнього жесту. І як на ней впливає різниця між двома культурами. Не виключено, що результат двомісячної роботи шведських та українських артистів також запропонують до продажу.

ГЛЯДАЧІ Й ПОКУПЦІ

Найактивнішим покупцем виявився київський галерист і куратор Євген Карась. Саме він став власником двох із трьох представлених пропозицій. Для розігріву він придбав перформанс Інгрид Конье, а потім упевнено обійшов конкурентів у боротьбі за роботу Шарлотти Рут.

Зазначимо, що Євген Карась і сам не відмовляється погратися в такі соціокультурні акції: нещодавно в його галереї, що розташована на Андріївському узвозі, сучасним мистецтвом торгували на вагу. Спеціально запрошені із сусіднього Житнього ринку тітка Маша в білому халаті зважувала на терезах роботи актуальних художників. Один кілограм прекрасного коштував 1000 грн. Доки тривала акція в Центрі Курбаса, обличчя галериста залишалося напрочуд зосередженим — схоже, у цьому дійстві проглядався глибокий сенс. ■

ПОГЛЯД

ЄВГЕН КАРАСЬ

голова Асоціації діячів сучасного мистецтва

Те, що роблять Лариса Венедиктова і її група, — наша індільгентія у світі масової культури. Сучасне мистецтво — це візуалізація сучасного мислення, тому воно потенційно зачіпає будь-кого. Акції, коли мистецтво розглядається як товар і наділяється певним статусом, виводять його з маргінального становища. Я отримав задоволення від цього художнього каламбуру. Насправді я був готовий заплатити набагато більше й навіть попросив мальярку Владу Ралко пограти на підвіщення. Адже придбання зразків сучасного мистецтва — це не просто обмін грошей на предмети чи явища. Це певна позиція, вчинок, вираження власного ставлення до дійсності.

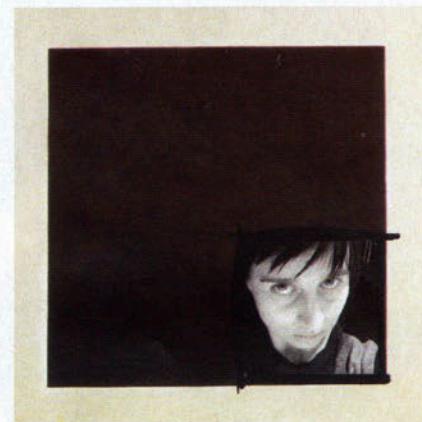
ЛАРИСА ВЕНЕДИКТОВА

керівник групи TanzLaboratorium, ініціатор проекту Value

Для мене головна цінність сучасного мистецтва в тому, що воно порушує питання. Можливо, в результаті цієї акції ми не почули всіх відповідей, які нас цікавили. Та це був лише проміжний етап. Значно важливіше розуміння культурних особливостей, родзинок, що візуалізувалися в показаних перформансах. Коли тобі говорять, що європейці спокійніші та впевненіші за українців — це слова. Коли ти бачиш, як цей спокій трансформується в танець, — це зовсім інше. Вони переймаються особистісними проблемами, у той час як ми схильні вирішувати проблеми глобальні.

СЛОВНИЧОК

Перформанс (від англ. «представлення», «виконання») — одна з форм акціоністського мистецтва, де твором вважають дії автора, за якими глядачі спостерігають у режимі реального часу. Започаткований у XX ст. перформанс майже одразу вийшов за межі власне театральної постановки, захопивши літературну, візуальну та музичну сфери. В його основі лежить уявлення про творчість як спосіб життя, тому предметом мистецтва тут стає жест, що передує виготовленню матеріального об'єкта. Або й узагалі замінє його.

Інгрид Конье і «Чорний квадрат»
Казимира Малевича

Боги і комахи

АВТОР: Мар'яна Прут

Естетична еволюція в окремо взятій майстерні

ВОЛОДИМИР ЖУРАВЛЬ
«повелитель мушки»

Мистецька династія, до якої належить Володимир Журавль, почалася з його батька, відомого художника Миколи Журавля. Татусь із сином створюють яскравий дуэт, але йдуть принципово різними шляхами. Молодший віддає перевагу скульптурі: його бронза нахабна, як може бути зухвалим експеримент обдарованого індивіда, який шукає осібну манеру висловлювання. Володимир почав із комах — поки що вони йому цікавіші, ніж *homo sapiens*. За останні роки він виготовив цілий тематичний бестіарій — світ, наповнений чи то істотами, чи то механізмами, що прагнуть дорівнятися до них. Стилізовані, умовні, тектонічні скульптури Володимира Журавля важко назвати дрібною пластикою. Вони залишаються надто виразні й монументальні, щоб бути звичайними портретами представників комашиних видів. Цеображення богів паралельного світу, ідолів, що приваблюють, лякають і вимагають поклоніння. Досконала конструктивна «анatomія» комах так захопила митця, що, відштовхуючись від неї, Володимир підійшов і до створення власного гомункулуса — муho-людini. Стилізовані форми, складні механізмовані сполучення, патина бронзи — формула запропонованих ним оригінальних ідей та образів. А коли ж і вдаватися до лабораторних досліджень, як не на початку шляху? Саме з таких шукачів у майбутньому виростає «гордість вітчизняного мистецтва». Чекатимемо. Поки мухи летять. А трохи вище від них — журавлі. ■

jazz
коло

10
березня
19:00

«Український дім»
вул. Хрештак, 2

Максим Гладецький,
Юрій Толстолуцький, Костянтин Іоненко,
Микола Рожнов, Валентин Корнієнко, Ігор Закус

Родіон Іванов, Наталія Лебедєва, Ілля Єресько, Артем Менделенко, Павло Шепета, Валерій Волков, Алік Фантаєв, Дмитро Коваленко, Олег Марков

BASS
коло

ІГОР
ЗАКУС

Тиждень

942

МузБірка
www.muzbirka.com

Квитки продаються в театральних касах та в книгарні

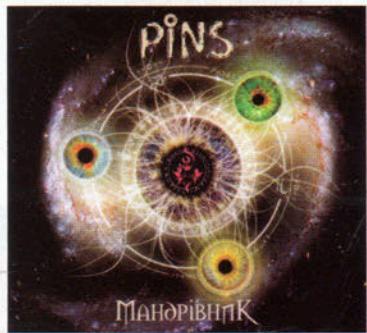
CD

КІНО

Міфи сьогодні

Протягом двох останніх років в Україні постало кілька на диво переконливих і нестандартних ідейно-музичних явищ, які поки що прописані на території рок-андеграунду. Йдеться про дебютні аудіорелізи з «найважчої» галузі, де виготовляють альтернативний метал. Це альбоми львівської «Анни», київсько-кри-воріжської формациї «ТОЛ» і фантастичної кременчуцької команди «Пінс» – у перекладі з англійської «Шпильки». Попри сутто панківську назву, ця група не має жодного стосунку до хулігансько-руйнівної естетики – вона сумлінно будує свій дивовижний світ. Якби щось подібне до «Пінс» виникло в сучасній літературі, то це, певно, назвали б магічним реалізмом. У майже казкові, почерпнуті з багатою міфами історії людства сюжети лідер-вокаліст і автор текстів Віталій Носенко майстерно вплітає історії *власного життя*. Такої гримучої суміші містичних символів, міфів і шматків приземленої правди прибічникам альтернативи ще ніхто не пропонував. Тому й ліричний герой композицій альбому «Мандрівник» поводиться так, ніби власним життям пронизує гіперконцентрований шар досвіду людства. Вихід збірки збігається в часі з іншою приємною подією – отриманням третього місця в Національному фіналі міжнародного проекту «Велика рок-н-рольна битва». Гурт узагалі намагається не пропускати нагод відзначитися на провідних вітчизняних фестивалях. І має повне право – далеко не всім вдається одразу вийти до публіки з чітко сформованими «меседжами».

Олександр Євтушенко

«Пінс». Мандрівник. – Інша музика, 2009.

Павуки в банці

Тіньові фінансові структури контролюють глобальну корупційну схему, побудовану на торгівлі зброями та підтримці військових режимів і мафіозних кланів. Усі підозрілі дороги ведуть до впливового міжнародного банку, який оперує середньовічними методами усунення занадто поінформованих. Їх труять, убивають посеред передвиборчих мітингів і розстрілюють у

людних місцях. Агент Інтерполу Селінджер (Клайв Оуен) і юрист прокуратури Вітман (Наомі Вотс) починають розслідувати банківські нелегальні оборудки. Однак їхні спроби приречені, оскільки суперник занадто могутній – немов міфічна гідра, що має здатність нарощувати відрубані голови. Трилер «Інтернаціональ» німецького режисера Тома Тіквера витри-

ВИСТАВКА

Кожної тварі

«Колекція» занурилася у містичну темряву – тут триває виставка Віктора Сидоренка «Новий ковчег». Уміле поєднання експонатів, освітлення й музичного супроводу перетворило галерею на дивакувату лабораторію. Глядачеві лише дозволено краєчком ока позирати на вмонтовані у нішах фальштін картини. Там, наче крізь тьмяну блакитну товщу, проглядають обrazy: голова коня, кіт і жаба, квіти та, звичайно, чоловік і жінка. Художник до антропології апелює постійно. Людині як такій присвячено проект «Жорна часу», що експонувався на 50-й Венеційській бієнале. Голов-

ними героями «Аутентифікації» стали однакові чоловічі скульптури на повний зріст, які своєю холодною відмежованістю нагадують відомі роботи англійця Ентоні Гормлі. Торік

Сидоренкові фігури вийшли на вулицю – в межах акції «Сучасне мистецтво в публічному просторі» на алеї Казимира Малевича. До «Нового ковчега» з «Аутентифікації» перекочувало відео – позбавлена почуттів хроніка муміфікації індівіда.

До 22 березня
Галерея «Колекція»
(Київ, вул. Паньківська, 8)

Ася Трошина

КНИГА

Іздрик™

маний у похмурому параноїчному дусі. Агент Селінджер зовсім не схожий на самотнього супергероя — він чудово розуміє, що один у полі не воїн, і з його обличчя не сходить вираз утоми. За всієї утопічності спротиву, персонаж Оуена продовжує дертися нагору фінансової піраміди з сізіфовим ентузіазмом. Нестандартний герой — лише один із засобів руйнування кіноштампів. У цьому фільмі практично відсутні елементи екшну й спецефекті, притаманні стрічкам про резидентів. Утім брак видовищності компенсує сцена, де концентрація адреналіну перевищує максимальні показники: перестрілка в нью-йоркському музеї сучасного мистецтва Соломона Гуттенхайма. Коли на тлі взірців contemporary art кілька десятків людей непомітної зовнішності дріявлять голови візуві, розумієш, що Старший Брат не гребе навіть екранами відеоінсталяцій.

У кінотеатрах України
3 26 лютого

Нatalia Petrynska

«3:1» — це «Острів Крк», «Воцце» і «Подвійний Леон». Усе найкраще, написане Юрком Іздриком. Як натяк на трилогію, хоча насправді ці тексти цілком самостійні. Як натяк на те, що читачі скучили за Іздриком-автором, хоча й редактора часопису «Четвер» вони в ньому поважають. Як виклик будь-яким кризам — творчим, фінансовим, буттевим. Справжня література не старішає, хіба запакована під одну обкладинку набуває небаченої дотепер ваговитості «вибраного». Якщо «Острів...» — замальовка до великого полотна «Воцце», то «Леон...» — післямова до них обох. Ритмізована постмодерна проза — мова тут набуває розкішної самодостатності, а тому не потребує сюжетних милиць. Подібно до карколомної історії хвороби, де за бажання неважко угледіти сюжет. І в Іздрикових текстах, і в лікарняних записах герой один — сам автор, він же пацієнт, він же піддослідний. Образ і його відзеркалення, пісня та її луна. Що ж дивуватися — ця проза на-

скрізь цитатна, зіткана з уривків, алюзій, реальних оповідок, анекдотів, марень, лірики, лексичних вправ й відвертого стьобу над усім вищенаведеним. У ранній, та би мовити, літературний діяльністі, до четвертого свого дітища «АМ™», письменник свідомо скромадив палімпсести, не стираючи попередню роботу. Культурний шар вийшов солідним — копати вистачить не одній генерації. Тим більше, що від часу оприлюднення найсвіжішого з цього трійника «Леона...» пройшло майже десять років. За новітньої теорією покоління — якраз і нове порідя підросло.

Viktoriya Polinenko

Юрко Іздрик. 3:1. —
Х.: «Клуб Сімейного
Дозвілля», 2009.

ТЕАТР

Відповіальність за слово

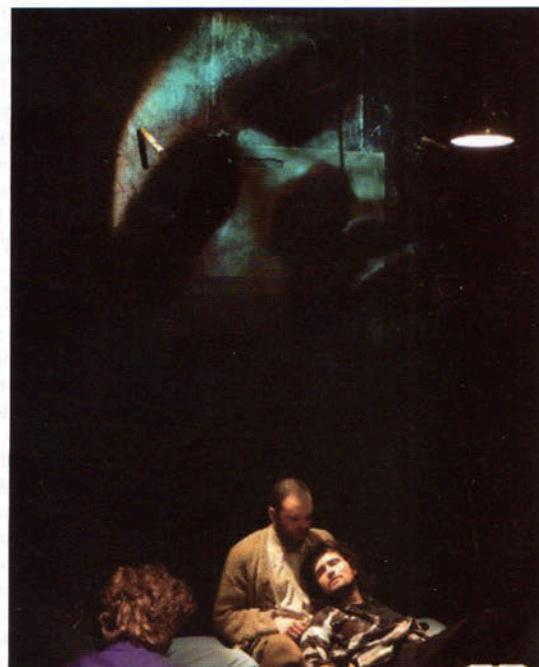
З словами Влада Троїцького, актори ЦМС «ДАХ» самі вибрали цю п'есу, а він лише додав скupі режисерські штрихи. Що ж вибирає молоде покоління? Психопатологічний трилер британця Мартіна МакДонаха «Людина-подушка». Миролюбність назви оманлива — дійові особи тут не сплять. Людина-подушка — це персонаж із оповідання головного героя. Він допомагає дітям щасливо померти, щоб їхнє життя в дорослом віці не перетворилося на суцільне страждання. А два поліцейські-садисти — Аріель (Володимир Міненко) і Тупольські (Ігор Постолов) — розслідують справу про вбивство малюків. Під підозрою — двоє братів. Виявляється, один родич — Катурян (Дмитро Ярошенко) — пише оповідання-страшилки про замучених дітей, а інший — психічно хворий Михаїл (Мамант) — слухає їх, а потім нишком, граючись, втілює сюжети в реальності. Його самого в ди-

тинстві катували батьки, яких за це потім убив брат.

Ріки крові в дахівській виставі течуть поза сценою, хоча на ній усе ж сильно кричати, матюкаються і довго б'ють лежачою ногами. Чорний гумор у діалогах драматурга доведений до безжалінної гостроти. Не знаєш, чи ще можна нервово сміятися, чи вже варто злякатися. Актори не зловживають психогізмом, тому дійство набуває відчутних рис абсурду. Можна сперечатися щодо корисності сублімації страхів і душевної нечулості сучасної людини через показ насильства й істерик, але виконавці тримаються межі внутрішньої ігрової відстороненості, від чого сцени звичайного спілкування героїв звучать пронизливо і ніжно.

ЦМС «ДАХ»
(Київ, вул. В. Васильківська, 136)

Natalia Shevchenko

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

КІНО

ЛІТЕРАТУРА

ТЕПЛИЙ АРТ

МІКС Лідер творчого об'єднання «Вольова грань національного постеклектизму» й один із найяскравіших представників українського contemporary art Олег Тістол на майже три тижні відмовився від хитромудрих задумів. Виставка «Асорти» — не черговий проект, а вибране з того, що сьогодні тішить самого автора й чим він вирішив поділитися з глядачами. Особистий внесок митця в боротьбу з кризою втілився в колекції гарного настрою — її склали полотна зі звичним для його творчої манери зображенням пальм, графіка, фото, зроблені під час нещодавньої мандрівки до Єгипту, та кілька малюнків, створених ще в дитинстві. Теж, до певної міри, концепція — ляпас скруті й уточнення впевненості у власних силах. За словами художника, катаклізми дарують «свободу бути вільним», зокрема, й від жорстких експозиційних сюжетів.

До 23 березня

«Я Галерея»
(Київ, вул. Волоська, 55/57)

ЗАВІДКИ

Проект «Віправдання заздрості» присвячено Юрію Олеші та центральному в його доробкові тексти. Невроzi епохи, змальовані в романі «Заздрість», наразі візуалізовано в кілька способів: один розділ виставки вирішено в естетиці авангарду 1920-х, другий утворили живописні та графічні роботи молодих українських художників, ознайомленіх із твором.

До 3 квітня

Літературний музей
(Одеса, вул. Ланжеронівська, 2)

ПОДВІЙНИЙ УДАР

СВЯТО Музичний епіцентр торжеств, які щороку відбуваються з нагоди шевченківських днів, цього разу, схоже, переміститься до Львова. Напередодні дня народження Кобзаря у тутешній філармонії прозвучить низка його творів, втілених у музиці Миколи Лисенка. У спадщині композитора-klassика поезія Тараса Шевченка посідає особливе місце, тому ідея поєднати в одному вечорі двох наших класиків видіється доцільною та вартісною. Головний акцент програми припаде на кантувату «Радуйся, нива неполітая» й хорові фрески «Гамалія» та «Іван Гус». Окрім Симфонічного оркестру Львівської філармонії та чоловічої хорової капели «Дударик», виконавський склад прикрасять сопрано Соломія Приймак, мецо Наталія Половинка, тенор Василь Понайдя, барітон Андрій Хавунка, бандурист Тарас Лазуркевич і диригент Микола Лисенко — правнук автора музики.

7 березня, 17.00

Обласна філармонія
(Львів, вул. Чайковського, 7)

КОНГЕНІАЛЬНО

Музика майстра танго Астора П'яццолли в столиці ззвучатиме в інтерпретації струнного квартету «Капріс-класік» (Тетяна Хоменко, Ігор Баринін — скрипки, Леоніла Кругликова — альт, Євгенія Дячук — віолончель). У ролі П'яццолли, неперевершеного виконавця своїх творів на бандонеоні, баяніст В'ячеслав Самофалов.

7 березня, 19.00

Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

НЕОВАМП

ТРИЛЕР Письменницю Стефані Мейер часто порівнюють із Джоан Ролінг. У цьому завинув роман «Сутінки» — приводом для аналогії із «Гаррі Поттером» послужило те, що довкола обох текстів виникла розгалужена фан-культура. «Люди хочуть не просто читати ці книжки, вони прагнуть жити в світі, який там описаний», — запевняє літературний критик газети «Таймс». На підтвердження його слів — дії американських підлітків, які наслідують головних героїв «Сутінків», молодих сучасних вампірів, у всьому — від юдагу до стилю життя. В основу одноіменного фільму Кетрін Хардвік покладена перша книжка чотиритомника. Дівчина Белла (Крістен Стюарт) переїздить до містечка Форкс, де закохується в загадкового однокласника Едварда (Роберт Паттінсон). Він виявляється вампіром, але на диво гуманним, — п'є тільки кров тварин. Чого не скажеш про інших, традиційно орієнтованих, членів його родини.

У кінотеатрах України
з 12 березня

ЕКСТРИМ

Протягом місяця на великому екрані продемонструють 10 стрічок 2008 року про сноубординг — із найкращими рейдерами в головних ролях, найправнішими операторами, які зголосилися фільмувати екстремальне, та застосуванням новітніх технологій зйомки. Дві картини покажуть на цьому тижні — *Aesthetica* та *That's it, That's all*.

11 березня, 19.30

Кінотеатр «Жовтень»
(Київ, вул. Костянтинівська, 26)

ЛИШЕ ПОЕЗІЯ

ЧИТАННЯ Акція «8 поеток на 8 березня» — поєднання красного й корисного. За першу складову відповідатимуть молоді письменниці з Києва, Львова, Івано-Франківська, Житомира й Тернополя, які озвучать власні поетичні рядки з елементами перформансу та в супроводі відео. Авторки вдало скористалися датою — Днем міжнародної соцільності жінок, аби, звільнivши від конкурентів, зробити власний міні-тур Україною. Учасниці обіцяють переосмислити символічне підґрунтя небіднозначного свята. Та перетворювати читання на мітинг усе ж не бажають, а тому цього вечора, крім гендерно свідомих віршів, слухачам запропонують і просто лірику. А вона, як відомо, тематично майже безкрай — може бути і соціально гострою, і витончено інтимною.

8 березня, 18.00

Кнігарня «Є» (Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 31)

9 березня, 18.00

Кнігарня «Є»
(Київ, вул. Лисенка, 3)

ВІРШІ ТА СПІВИ

Дніпропетровський гурт «Вертеп» святкує восьму річницю виходом диска «віршОспіві». Всі пісні альбому написані на слова сучасних українських поетів, тому й представлення нової роботи без їхньої фізичної присутності не обійтися. В концерті візьмуть участь спільні музикантів — Сергій Жадан, Світлана Повальєва та Вікторія Наріжна.

8 березня, 20.00

Кав'ярня «ПроJazz» (Дніпропетровськ, вул. Рогальова, 126)

НАВІГАТОР

ДЖАЗ

ТЕАТР

ФЕСТИВАЛЬ

БАС ПО КОЛУ

ПРОЕКТ Концертний проект «Джаз-коло» незабаром вкусить свій хвіст. Зазнавши численних метаморфоз Piano-kolo, Drum-kolo, Sax-kolo, серія повертається до витоків. Точніше, до свого організатора, українського джазового басиста Ігоря Закуса. У Bass-kolo, за демократичними принципами батька-засновника,крім нього, виступатимуть ще п'ять відомих басистів: Максим Гладецький, Юрій Толстолуцький, Костянтин Іоненко, Микола Рожнов та Валентин Корнієнко. Попри стала форму фестивального формату (кілька номерів від кожного героя з власним складом), цього разу має збільшитися градус інтерактивності. Басисти за настроем можуть об'єднуватися між собою в ансамблі аж до секстету, обмінюватись інструментами й навіть «іти в народ». Компакт-диск із живим записом, який вийде після концерту (студійний уже презентували), буде що без уваги слухачів не залишиться.

10 березня, 19.00

Український дім
(Київ, вул. Хрещатик, 2)

КВІТИ В КУЩАХ

Імпрезу «Джазовий коктейль» присвячено Міжнародному жіночому дню, але вона напевне зацікавить не лише леді. На сцені — Київський квартет саксофоністів, сімферопольський ансамбль «Джаз-рандеву», групи «Ялта-джем» та лутанський «Рояль у кущах». Окраса фесту — виступи саксофоністів Юрія Чернохлібова та Леоніда Цветкова.

8 березня, 17.00

Матроський клуб
(Севастополь, пл. Ушакова, 1)

ШУКАЮ ТЕБЕ

КОМЕДІЯ В Одеському українському драматичному театрі скучили за світлими почуттями й реанімували написану 30 років тому п'есу Геннадія Мамліна «Салют, динозаври!». За сюжетом твір сімферопольського автора нагадує сценарій фільму «Уроки водіння» — з тією різницею, що в британській стрічці йшлося про набожного юнака й ексцентричну стару, а у виставі оповідається про пані-традиціоналістку й хлопця, якому не надто пощастило в житті. Покинутий батьками і злив на весь світ парубок чи не вперше зустрічає людину, готову його вислухати й зрозуміти. Вишадкове знайомство з літньою пані, яка розшукує сестру, подарувала обом те, чого ім так бракувало, — родину. Тема, що ніколи не застаріє, надихнула режисера Володимира Туманова на ліричну постановку, але діалоги персонажів своєї кумедності не втратили.

7 березня, 18.30

Український музично-драматичний театр ім. В. Василька (Одеса, вул. Пастера, 15)

БЕЗ ЛЯЛЬОК

Вільяма Шекспіра в столиці люблять і вистав за його п'есами ставлять чимало, але й дотепер «Макбет» театру марionеток вражає глядачів чи не найбільше. Адже дійство, в якому поєднано драму й ляльковий символізм, музичну поліфонію та оригінальну сценографію, де всі артисти грають роль тирана — покликане дослідити саму природу зла.

6 березня, 19.00

Театр марionеток
(Київ, вул. Сагайдачного, 29/3)

ДІВИЧ-ВЕЧІР

РОК Протягом міні-імпрези «Rock-n-girl fest» до мікрофона допускатимуть лише жінок. У столичному гурті Inferno, який вважається одним із хедлайнерів української готичної сцени, двоє дівчат — фронтвумен Яна і клавішниця Діана. Вокалістка Нана з альтернативної львівської формaciї «Червоне» — єдина феміна серед учасників колективу, однак на її тендітні плечі покладені обов'язки співачки, гітаристки та автора тексти. General Wound із Запоріжжя впізнають саме завдяки їхній вокалістці Ліліт — її спів вигідно відтіняє агресивні ритми композицій у стилі металкор. Тіна з київського гурту A-Dot вправно відтворює жіночий гроулінг (схожий на утробний рик вокальний прийом). А лідерка гурту Mystery Ірина обрала принципово іншу техніку — високий вокал, характерний для симфо-металу, оськільки саме до цього стилю тяжіє її команда.

8 березня, 17.00

Клуб «Бінго»
(Київ, пр-т Перемоги, 112)

ДІВНА СУМІШ

Фестиваль WoolyBully не менш еклектичний, ніж вміст дамської сумочки. Виступи музикантів і танцівників, пиротехнічні ефекти та віджейн на основі спеціального відео — далеко не повний перелік родзинок у святковому «замісі». На головні ролі запрошено гурти «Tokio», «Друга ріка», Gorchitza Live Project і «Бумбокс».

8 березня, 18.00

Міжнародний виставковий центр
(Київ, Броварський пр-т, 15)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«ПОВЕРНЕННЯ В УКРАЇНУ»

В межах спільногоД Українсько-казахського проекту вперше на батьківщині Тараса Шевченка експонуються його картина «Версавія» та портрет Прасковії Даленго-Залеської.

6–9 березня. Палац мистецтв (Львів, вул. Коперніка, 17)

«ЗАГУБЛЕНИЙ РАЙ. ГОГОЛЬ»

До 200-річчя Миколи Гоголя — прем'єра стрічки Ростислава Плахова-Модестова (художник фільму — Сергій Якутович).

6 березня, 18.00. Галерея мистецтв ім. Олени Замостян (Київ, вул. Іллінська, 9)

«ДУБЛЕРИ»

Презентація веб-проекту «Дублери» — читання українськими і німецькими художниками та теоретиками текстів про сучасне мистецтво.

6 березня, 15.00. Центр сучасного мистецтва (Київ, вул. Сковороди, 2)

«ВІН ПОДЗВОНІТЬ ЩЕ...»

Прем'єра феміністичної комедії за п'есою Габріеля Баріллі «Медовий місяць».

7 березня, 15.00. КЦ видавництва «Смолоскип» (Київ, вул. Межигірська, 21)

«ДУХ ЖИТТЯ»

Соціальний арт-перформанс — бажаючи розмальовуватимуть складене з картонних коробок місто на власний смак.

8 березня, 13.00. Київ,
Майдан Незалежності

«ПЕРЛІНИ ОПЕРНОЇ КЛАСИКИ»

В програмі концерту вокального ансамблю «Артіс Лібераліс» —твори Джоаккіно Россіні, Вінченцо Белліні, Джузеппе Верді та Жоржа Бізе.

11 березня, 19.30. Національний будинок органної та камерної музики України (Київ, вул. В. Васильківська, 77)

«ФОТОМИСТЕЦТВО»

Проект сучасних німецьких художників, які використовують світлини на одному рівні з мальарством і графікою.

12 березня – 7 квітня. «Морська Арт Галерея» (Одеса, вул. Приморська, 6)

«THE ВІО»

Виступ відродженого гурту, учасники якого й дотепер переконані, що ритми Ямайки близькі українському серцю.

12 березня, 22.00. Клуб «44» (Київ, вул. Хрещатик, 446)

НАШ ТИЖДЕНЬ |

ХТО КОМУ «НАШІ» Крим, санаторій «Полтава» у місті Саки. Звичайна їdalня ще радянського типу. За двома зсунутими столами обідають по вісім осіб. За нашим столиком зібралися представники Сходу, Заходу, Центру та інших куточків України, зокрема, колишній радянський підводник, який зараз мешкає в Севастополі. Одного дня, коли почався чемпіонат світу з біатлону, він поскаржився, що не може знайти канал, який транслює змагання. Кажу, що показують на УТ-1. «Ну, і як там наші?» — запитує нетерпляче підводник. Розповідаю, хто з українців яке місце посів. «Ta ні, як там росіяни виступили?!» — перепитав чоловік. Довелось пояснити, що за всіма закордонними спортсменами не встежиш. ■

СЕРГІЙ
ГУЗЬ

ОЛЕНА
ЧЕКАН

ОСОБИСТИ ІНВЕСТИЦІЇ Усі симпатики Булгакова з дитинства знають, що ніколи не можна після горілки пити портвейн, але в процесі життя пізнаєш й інші небезпечні суміші. От і зараз на вечірці чоловік попереджав не вживати алкоголь, бо мала того дня анестезію. Не послухала, і червоне сухе довершило справу стоматолога. Загалом, обожнюю всілякі «безобразія», але такого від себе не очікувала: я го- цала під Сердючку! А в голові пробивався ніжний баритон князя Ігоря: «я свой позор сумсю...» Наступне слово ніяк не йшло. Врятував син. Не вірте, що діти існують, аби уроочисто піднести останню склянку води. Діти — щоб нагадувати слова класичних арій, заспокоювати їх утішати, коли зло. І взагалі — дарувати радість. Упевнена: найкращі особисті інвестиції — власні діти. ■

СМАЧНОСВЯТТЯ Поїхали з друзями в Пирогове на святкування Масляниці. Досі не знаю, на віщо і чого чекали: мабуть, надивитися на українську «автентику»? Надивилися: статечні молодиці гралі у «Вожатий, подай піонера», молодші танцювали запальні танці на імпровізованій сцені, з якої зійшли бабусі в національних строях, усіх об'єднало розгивання горілки та пошуки кіоска зі смачнішими ковбасками та дешевшим пивом. Воістину свято народного єднання: як же приемно поїсти на газетці чи з пластикового келишка заливати оковиту. На «обов'язково поїсти» перетворилося надто багато «національних» свят. Тому тепер їх розрізнятимуть за меню. Мабуть. ■

ВАЛЕНТИНА
КУЗІК

ІГОРЬ
КРУЧИК

ДЕРЖКОМКОРОЖЕР Тривожні повідомлення: на деревах почали з'являтися жуки-корожери. Однак в урядових кулуарах визрів План дій боротьби з ними. Методи універсальні для українських посадовців: 1) розробити Програму боротьби; 2) створити єдиний урядовий орган для координації зусиль — Держкомкорожер; 3) фінансувати діяльність Держкомкорожера з бюджету окремим захищеним рядком; 4) створити реєстр структур, метою якого є антикорожерство, љ реєстр усіх наявних корожерів; 5) запровадити посаду окремого антикорожерського віце-прем'єра; 6) звернутися по допомогу та кредити до МВФ, ЄС, НАТО і СНД.

А що в результаті? Шкідники зникнуть? Принаймні, отримаємо звіт, що чиновники «діяли згідно з чинним законодавством у межах виділених коштів». ■

ЧЕРЕЗ БІЛЬ ДО ІСТИНИ На вихідні, що минули, напланувала купу всіляких справ: поїздки, закупки, прогулянки, гости, театр... Та сталося не так, як гадалося. Переїзд зими у весну я відчула всім своїм тілом. Боротьба була запеклою. Вперше в житті я не могла встати з ліжка. Тиск змінювався так швидко, як і погода за вікном: зависокий — занізький; похмуро — сонячно. Я дивилася на книгу, яку купила на днях, і не могла її читати, діти переглядали мультики, а я не розуміла сюжетної лінії. Дуже хотіла на вихідних сплести жакетик для маленького родича і теж не змогла. У такі хвилини сильних мук приходить усвідомлення прописних істин: робити потрібно не тоді, коли хочеш, а тоді, коли можеш. Бо час минає... ■

ТАНЯ
ОВЧАР

КАТЕРИНА
ЛІПА

МУСЯ-ЖОВТЕНЯ У моїх друзів двоє котів: злодійкуватий Локі та порядна ледачкуватая Муся. Коли хазяї лають Локі за чергову шкоду, Муся негайно починає лупцювати його обома лапами по писку. «В нас Муся — жовтень, — резюмує подруга. — Пам'ятаєш, як дітей у радянській школі з першого класу навчали, що треба і собі докинуті жменьку гною, коли старші товариши лають дівчинка або порушника дисципліні? Добре, що ми самі дисципліну ту порушували і виховні бесіди на нас не діяли». А я от міркую, що буде, коли киця Муся доросте до комсомольського віку: невже писатиме на кота Локі «тєлегі» та під виглядом комсомольської конференції влаштовуватиме оргії з сусідськими котами за чаркою валер'янки? ■

Всі дбають про перемогу. Multivan Highline дбає про Переможця!

**Спеціальна ціна на Multivan Highline
з системою 4Motion* або Tiptronic* - 60 990 \$*
Увага! Порше Лізинг фінансує під 12,5%**

Якщо Ви звичли досягати свої мети, користуючись дійсно універсальними, сучасними та комфортними речами, Вам сподобається Multivan Highline. Елегантний ззовні, всередині цей автомобіль відповідає всім вимогам люкс-класу – оздоблений шкірою салон легко трансформується у «пересувний офіс», вантажний відсік або «спальну кімнату».

Адже Multivan Highline створений фахівцями концерну Volkswagen для найвиагливіших. Тому, замість розповіді про надзвичайну якість та надійність цієї унікальної моделі, ми звертаємо Вашу увагу на інше.

Навіть там, де тривають перегони на виснаження, з Volkswagen, який виборов перемогу на Дакар 2009,

Ви отримуєте тільки задоволення!

*Детальні умови акції запитуйте в офіційних дилерів Volkswagen. Оплата в гривнях. Ціна може бути змінена у будь-який час. ТОВ "Порше Україна", м.Київ, вул.Колекторна, 1.
*4Motion - унікальна система повного приводу з муфтою Холдекс, Tiptronic - автоматична коробка передач з можливістю ручного переключення передач.

Das Auto.

PORSCHE
UKRAINE

PORSCHE
LEASING

КОНТРАКТНІ ПАРТНЕРИ:

ЖИТОМИР: ОПАД, тел. (041) 413 979; **ЗАПОРІЖЖЯ:** ІНТЕРКС, тел. (061) 222 8422; **ІВАНО-ФРАНКІВСЬК:** АЛЕКС-Ф, тел. (0342) 788 080; **КІРОВОГРАД:** АЛАНІК, тел. (052) 232 0777; **КРЕМЕНЧУК:** КРІР, тел. (0526) 28 994; **ЛУГАНСЬК:** АВТОПРЕМІУМ, тел. (0642) 93 5267; **МИКОЛАЇВ:** АВТОГРАНД МИКОЛАЇВ, тел. (0512) 674 688; **СУМY:** СОЛЛІ-ПЛЮС, тел. (0542) 628 208; **ТЕРНОПІЛЬ:** ДЖЕРМАН АВТО-ТЕРНОПІЛЬ, тел. (0352) 538 987; **ХЕРСОН:** ЮГ-АВТО, тел. (0552) 44 2444; **ЧЕРКАСИ:** МАЖАР-АВТО, тел. (047) 265 3678; **ЧЕРНІВЦІ:** КАРПАТИ АВТОЦЕНТР, тел. (0372) 543 888.

ДІЗНАЙТЕСЯ ПРО СПЕЦІАЛЬНІ УМОВИ НА ІНШІ МОДЕЛІ VOLKSWAGEN В ДІЛЕРСЬКІЙ МЕРЕЖІ

Готовий тримати удар

500 безкоштовних хвилин щомісяця

Плата за з'єднання на всі напрямки — відсутня

У часи кризи з акційним тарифом Бізнес 2009*

www.mts.com.ua

* Тарифи акційного пакета Бізнес 2009 відповідають тарифам Бізнес Новорічний 2009.

Центр обслуговування корпоративних абонентів:

8 (044) 240 0001, 8 (050) 462 0001

(детальні умови; вартість дзвінка — згідно з тарифами Вашого оператора)

ЗАТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейпцизька, 15

оператор бізнесу

